

EMPRESA | FORMACIÓ PROFESSIONAL

Efectes de 10 anys de crisi (2008-2018)...
i lliçons per a la propera

Direcció editorial

Josep Francí
Director de Territori i Qualificació Professional
Cambra de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de Barcelona

Elaboració de Continguts

Francesc Colomé, Xavier Farriols i Rubén Garcia
Fundació Catalunya-Europa

Any: 2020.

Índex

Prefaci: de la crisi de 2008 a la crisi del COVID-19	5
1 Introducció	8
2 Metodologia	13
2.1 Mètodes tècniques dades i fonts.	13
2.2 L'enquesta qBID	13
2.3 Estructura d'anàlisi.	16
2.4 Marc conceptual	19
3 Variables generals. Evolució.....	22
3.1 Canvis en la demografia	23
3.2 Canvis en el marc econòmic.....	28
3.3 El valor afegit en coneixement.....	32
4 La població escolaritzada a Catalunya	38
4.1 Algunes dades d'escolarització a Catalunya	38
4.2 L'abandonament Escolar prematur.....	42
4.2.2 Els efectes en la població adulta.....	43
4.3 La relació entre l'Abandonament Escolar Prematur (AEP), l'atur i el mercat de treball	45
5 Els graduats de Formació Professional a Catalunya	47
5.1 El comportament dels graduats de Formació Professional.....	47
5.1.1 Evolució dels graduats en Formació Professional.....	47
5.2 Les condicions laborals dels graduats en Formació Professional:	50
5.3 Formació Professional i gènere	53
6 Evolució de la demanda de les famílies professionals.....	61
6.1 El nombre de graduats en Formació Professional i la seva relació amb les activitats professionals.	61
6.1.1 La Família Professional de Sanitat.....	62
6.1.2 La Família de Serveis Socioculturals i a la Comunitat	63
6.1.3 Les famílies professionals de la Indústria i la Construcció	68
6.1.4 Altres famílies professionals de serveis	71
7 L'empresa i la FCT. Participació i satisfacció.....	76
7.1 Evolució de les empreses que ofereixen FCT	76
7.2 La FCT com a recurs d'inserció laboral per als graduats.....	80
7.3 La FCT com a mecanisme de selecció renovació i ampliació dels seus recursos humans.	81
7.4 Els registres de satisfacció empresarial respecte a la FCT	82
8 Conclusions	84
8.1 L'impacte de la crisi	84
8.2 L'arribada massiva de la immigració.....	86
8.3 Les bretxes socials.	87

8.4	L'abandonament escolar prematur i la hipòtesi del seu origen a Catalunya: mercat de treball i NiNis.	88
8.5	El paper de la Formació Professional: l'atractiu, la bona evolució de la demanda i els efectes positius dels estudis d'FP.....	89
8.6	La FP com a instrument de formació permanent.....	90
8.7	L'evolució de les especialitats d'FP: el problema de les especialitats industrials .	91
8.8	La Formació en Centres de Treball	91
8.9	El coneixement com a possible solució.	92
	Índex de taules	94
	Bibliografia.....	98
	Annexos.....	100

Prefaci: de la crisi de 2008 a la crisi del COVID-19

“Empresa i Formació Professional: efectes de 10 anys de crisi (2008-2018)” era el títol originari de l’informe que presentem ara. Com si fos una mena de càstig per haver gosat posar data de finalització a un període de crisi econòmica mundial, la fase final d’edició de l’informe va coincidir amb l’esclat de la crisi del COVID-19, crisi sanitària que n’anuncia una d’econòmica d’efectes encara desconeguts però, amb tota seguretat, profunds. Poques setmanes han estat suficients per a tenyir la feina feta amb una capa d’anacronisme, almenys aparentment. És per això que hem cregut convenient incorporar, a manera de prefaci, algunes consideracions que, precisament derivades del treball presentat, poden ser útils per a aquesta nova situació.

La nova crisi no invalida, creiem, les dades i reflexions que s’aporten en aquest treball. Més aviat, les conclusions a què s’arriba poden ser un bon punt de partida per a enfocar una situació novament crítica amb directrius i línies d’actuació que permetin a la Formació Professional tenir una funció clau en el procés de recuperació econòmica i social. Molt de l’aprenentatge fet des de 2008 ha de servir per a poder encarar la crisi actual.

A diferència de la crisi econòmico-financera de 2008, la crisi del coronavirus és una crisi sanitària que ja està provocant una crisi econòmica; així, els trets de la crisi del COVID-19 són diferents dels de les crisis cícliques de producció. Amb tot, sí que podrem trobar un conjunt de qüestions derivades de l’anàlisi dels efectes de la crisi del 2008 que poden servir per enfocar les conseqüències de la nova situació en la Formació Professional.

Si una característica tenen les crisis és que, normalment, acceleren els processos de canvi. La crisi que en aquests moments s’està començant a viure sembla que no serà diferent, més aviat pot produir canvis extremadament importants. Alguns d’aquests canvis poden ser disruptius i difícils de preveure o aventurar, però la majoria de situacions que es crearan seran derivades de tendències que ja avui estem veient, que es consolidaran o que evolucionaran de manera més accelerada. Podem intuir que emergiran amb més força els grans reptes actuals –la crisi climàtica, la transició demogràfica, la revolució digital, etc. L’evolució d’aquests fenòmens afectarà la Formació Professional –i la seva relació amb l’empresa- en un termini més curt del que era previsible fa només un parell de mesos.

En el text del treball es poden trobar referències clares a les qüestions relacionades amb la demografia i els problemes que comporta per a la Formació Professional i referències a la revolució digital i com ha incidit en les formes d’organització del treball. L’emergència climàtica porta implícita tota una nova economia que, amb tota probabilitat, s’accelerará i demanarà nous perfils de persones formades. L’impacte pot ser desigual segons els sectors i la tipologia de la producció més o menys dependent de la seva incorporació a les cadenes de valor que es veuen trencades. Sectors com les grans tecnologies, el comerç i la distribució online, l’alimentació, l’oci digital... sembla que es veuran notablement afavorits; mentre que el turisme, la restauració, els transports, l’automoció i d’altres, difícilment superaran la crisi del COVID-19 sense reestructuracions de magnitud considerable. Si a l’afectació s’hi afegeixen altes taxes de contractació temporal o ocupació irregular i petites empreses amb poca capacitat de resistència a l’ofegament econòmic, es pot deduir que amplis sectors que ocupen molta gent a Catalunya quedaran tocats.

Els canvis en el treball modificaran amb tota probabilitat les competències necessàries per a exercir-lo. Si en el període anterior ja era possible identificar un increment exponencial de la tecnologia en el treball –encara sense haver entrat de ple en els efectes de la Intel·ligència Artificial- la crisi que tot just comencem accelerarà aquesta tendència. I, com a conseqüència, evolucionarà l'organització del treball i amb ella conceptes com el "lloc de treball", la determinació de la jornada laboral, el grau de presència a l'empresa i tants d'altres. La qualitat d'aquest treball dependrà directament de la capacitat dels treballadors per a definir-ne les condicions concretes. Caldrà empènyer per tal que aquesta definició s'estableixi en el marc del diàleg social i la negociació col·lectiva entre els agents socials, sota l'empara dels poders públics.

També sembla bastant evident que de la crisi del COVID-19 en sortirem amb la consolidació d'una tendència ja manifestada: una major pressió al sistema educatiu en general i a la Formació Professional en particular per a desenvolupar noves competències, molt particularment les competències digitals –necessàries per al màxim aprofitament de les eines tecnològiques disponibles- i les competències transversals, és a dir, aquelles que permetin fer front amb més solvència a períodes de canvi.

La combinació de tots aquests elements provocarà un gran impacte sobre l'ocupació: qualitatiu, quantitatiu i per la velocitat amb què es produirà. Creixerà, com a conseqüència, la necessitat de requalificació a gran escala de la població, necessitat que caldrà satisfer en un entorn d'activitat econòmica incerta i sotmesa a canvis transcendentals. Un escenari, en definitiva, en què prescindir d'una Formació Professional que creixi amb el màxim grau de cooperació amb les empreses seria un luxe que cap país s'hauria de permetre.

En aquest marc general i seguint la lògica de les conclusions que es presenten en l'Informe, es poden avançar algunes previsions... fins allà on és sensat de fer-les:

- La crisi del sector de la construcció va obligar –de 2008 a 2018- a la requalificació d'amplis contingents de població. El nombre de treballadors de la construcció ha baixat i l'aportació del sector al PIB, també. De la mateixa manera, de la crisi del COVID-19 en poden sortir sectors fortament afectats -el turisme i tota l'activitat que s'hi vincula semblen ser els principals candidats. sense cap mena de dubte). La lliçó del 2008 ens diu que s'ha de procedir de pressa a la requalificació dels treballadors desposseïts de llocs de treball en sectors en reestructuració.
- Els canvis experimentats en el sector industrial durant la crisi de 2008 –substitució de mà d'obra per tecnologia i de treballadors poc qualificats per treballadors més qualificats- poden estendre's a d'altres sectors amb la crisi del COVID-19: reconversió d'àmplies capes del sector serveis, increment de la productivitat gràcies a la tecnificació i a la incorporació de coneixement... la qual cosa tendirà a augmentar la necessitat, per a moltes persones, d'una ràpida requalificació.
- L'estrall del COVID-19 ha palesat l'extrema fragilitat i feblesa del "sistema" d'atenció a les persones grans i/o dependents. La paorosa mortalitat dels avis i àvies, molt sovint en residències però també en les pròpies cases, ha posat de manifest la imperiosa necessitat de procedir a un replantejament en profunditat del conjunt de professions, no sanitàries, que treballen en serveis d'atenció a les persones i de les condicions en les quals exerceixen les seves tasques. Un dels principals àmbits d'aquest replantejament afecta directament a la Formació Professional com element essencial per a la renovació i ampliació de les seves qualificacions i competències, imprescindibles per assegurar la qualitat requerida en l'atenció de les persones la seu càrrec.

- L'abandonament escolar prematur durant la crisi del 2008 va baixar de manera important seguint la tendència inversa de l'atur: a més atur menys abandonament. Amb un increment alt i ràpid de l'atur, com el previsible amb la crisi COVID-19, baixarà encara més l'abandonament prematur. Aquest fet, combinat amb les necessitats de requalificació ja esmentades, tendirà a augmentar notablement la demanda de formació. Sembla bastant clar, fins i tot en aquests primers moments de la crisi, que un increment sostingut de l'oferta de Formació Professional serà del tot necessari.
- En els primers mesos de la crisi que ara encetem, la situació dels professionals autònoms ha estat greument afectada. Aquest fet afegirà dificultats a la promoció de l'emprenedoria i el treball autònom. Dependrà de les polítiques públiques de protecció d'aquest col·lectiu i d'estímul econòmic per a la seva reactivació que el treball de competències emprenedores sigui –o deixi de ser- un objectiu viable en la Formació Professional.
- La nova situació derivada del COVID-19 pot afectar l'oferta de Formació en Centres de Treball (FCT). L'estranya situació que provoca el tancament dels centres, el tancament de les empreses, el manteniment de la distància social i altres crea dificultats prou clares (com també ho fa en els programes de mobilitat internacional). Atès el gran valor demostrat per la FCT en la qualitat de la formació i en els processos d'inserció laboral, caldrà prioritzar l'establiment de mecanismes que permetin superar les dificultats que vagin apareixent.

Aquesta és una relació –que ni de lluny vol ser exhaustiva ni gaire fina- d'algunes de les previsions que en ple esclat de la primera part de la crisi del COVID-19 és possible de fer. Ni som experts en prospectiva ni, francament, envegem la feina dels qui ho són en un moment en què el valor de la incertesa cotitza tant a l'alça. Esbossem, senzillament, alguns suggeriments per a una presa de decisions que no hauria de trigar gaire, ara que és ben punyent la certesa que el creixement de les desigualtats, les polítiques d'austeritat i el subsegüent afebliment dels Estats exposa el conjunt de la població mundial a estats d'indefensió sagnants davant d'una pandèmia com la del COVID-19. Hem tingut oportunitat de viure un episodi que ha posat de relleu que les polítiques estructurals no poden esperar a un hipotètic “moment més oportú” perdut en el futur. I la millora de la qualificació professional de les persones que configuren una societat és una d'aquestes polítiques estructurals.

Francesc Colomé
Xavier Farriols
Josep Francí

Barcelona, abril de 2020

1 Introducció

Aquest estudi té la intenció d'analitzar les dades que s'obtenen de la situació dels graduats de Formació Professional derivades de l'enquesta d'inserció laboral que, mitjançant el sistema qBID, realitzen anualment el Consell General de Cambres de Comerç de Catalunya i el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, la col·laboració dels quals volem agrair molt sincerament. .

Aquesta anàlisi es fa en el context dels canvis econòmics i socials que s'han produït a Catalunya i al món en els darrers anys i, molt especialment, en els efectes de la crisi de l'any 2008.

La possibilitat d'analitzar sèries de dades que comencen abans del 2008 permet estudiar l'impacte dels canvis que la gran crisi ha accelerat i en els que encara ara ens trobem totalment immersos i intentant gestionar-los. Amb la seguretat que si no som capaços d'afrontar aquests canvis el país no podrà progressar en el context mundial i quedarà mal posicionat respecte al seu benestar i a les possibilitats de gestionar les seves pròpies decisions.

I també amb la seguretat que la única manera d'afrontar els canvis que s'estan produint és en base a la formació, a la formació de capes cada vegada més amples de població que els permeti integrar-se en la dinàmica d'aquesta nova societat i sobretot de no quedar exclosos en unes dinàmiques socials que tenen com a gran denominador comú l'increment de les desigualtats i l'existència de grups de població marginats de les dinàmiques de desenvolupament.

Els canvis produïts per la automatització i la Intel·ligència Artificial lligats a presència gairebé absoluta de les TIC en tots els processos de treball així com els canvis en les organitzacions que tot això comporta, reclamen la configuració d'un prototipus de treballador capaç d'interactuar amb processos automatitzats que abasten no només les tasques previsibles i repetitives sinó que s'endinsen en zones de major valor afegit.

L'exigència de la capacitat de formar-se contínuament apareix com una necessitat evident del nou mercat de treball.

La Gran Recessió no només ha afectat fent créixer de manera molt important les taxes d'atur, sinó que ha accelerat un canvi estructural i ha generalitzat a tota Europa una polarització del treball que fa desaparèixer els llocs de treball de salari mig dualitzant el mercat entre salaris alts i salaris baixos.

Es veurà al llarg d'aquest estudi com s'ha anat configurant també a Catalunya com a tota Europa aquesta dualització, que afecta a diferents situacions socials.

Podem veure per descomptat la fractura entre els treballadors formats i no formats de manera més clara, però es veurà també com apareix la bretxa de gènere d'una manera

important i com aquest procés de dualització afecta de manera diferent els sectors de la producció i la seva intensitat en coneixement, quanta més intensitat en coneixement salaris més alts i més bones condicions de treball.

La nova dimensió que han introduït les TIC en el treball han fet aparèixer una forma de treball flexible de manera que el treballador té la possibilitat de connectar-se a tota hora i en tot lloc, passant del treball basat en el lloc de treball físic a un concepte molt més flexible. Aquesta situació pot aportar situacions favorables al benestar del treballador, però provoca també situacions que poden ser molt desfavorables depenent del model d'empresa i d'organització d'aquesta empresa.

En el darrer segle el treball representa no només una eina per obtenir un salari sinó com una eina fonamental pel desenvolupament personal i la participació social, la feina té, per tant, una dimensió que va més enllà del paper que havia tingut.

Podríem dir que apareixen en el mercat “bons llocs de treball” i “mals llocs de treball” (Rodrik & Sabel, 2019), caracteritzats pels salaris, l'alta competitivitat, l'estabilitat, les condicions d'entorn i en definitiva la pròpia autoestima del treballador.

Com a resultat de tot això podem dir que la nostra societat necessita: incrementar la productivitat dels llocs de treball existents augmentant la seva intensitat en coneixement; incrementar el nombre dels considerats “bons llocs de treball”; i proporcionar la formació necessària i l'accés a aquesta especialment a les poblacions de risc.

Tots aquests canvis es produeixen a Catalunya en un context determinat, en el que cal llegir les dades que ens proporciona l'enquesta del qBID. Aquest context condiona la lectura que es pugui fer d'aquestes dades.

L'arribada a Catalunya de grans contingents d'immigració en molt poc temps ha sacsejat la demografia catalana que ha vist com es rejuvenia la seva població amb el cost d'integrar un percentatge molt gran de persones de fora que, a més, des del punt de vista de la formació, presenten dèficits molt importants.

La crisi ha impactat també fortament la nostra economia, l'evolució del PIB ha seguit les alternatives de la crisi. Sembla que la situació està canviant en diferents sentits que poden portar a situacions ben diferents, tan positives com negatives.

L'increment de la dualitat salarial, de productivitat, de mecanització, de model de contractació i d'intensitat en coneixement van apareixent.

Tot sembla indicar que la competitivitat de l'economia basada, en gran part en la política de salaris baixos, i intensius en ma d'obra sense preparació, present encara en molts sectors, va canviant en favor d'alguns sectors, encara minoritaris, intensius en coneixement, en els quals la competitivitat es fonamenta en la preparació dels seus treballadors.

A aquest fet no hi és aliena la formació del país, amplies capes de la població han abandonat, promoció rere promoció, els estudis per incorporar-se al mercat de treball quan la crisi encara no havia afectat l'ocupació dels treballadors del país, en llocs de treball que no requerien formació de tal manera que ja des dels primers cops de la crisi es varen veure afectats per l'atur i, en el procés de recuperació, per la manca de formació necessària per afrontar una economia que ha de ser més qualificada.

Així apareix Catalunya com un dels països amb un percentatge dels anomenats NiNis (joves que ni estudien ni treballen) francament elevat, dels més alts d'Europa, que no són altra cosa que la conseqüència d'aquesta situació.

També podem observar que l'estabilitat en els estudis està començant a créixer, amb indicis que encara no són fermes però que ens permeten albirar alguna esperança.

L'entorn socio-econòmic i la situació del país en aquests aspectes donen les claus per entendre perquè al llarg dels anys s'han produït determinades evolucions. Com les variables derivades de la situació socio-econòmica han influït en els resultats de la inserció, la seva qualitat i els canvis evolutius que s'han donat. Com la crisi ha afectat al mercat de treball i a l'accés i els resultats de la formació. I com la sortida gradual de la crisi ens porta a un nou escenari, i si aquest escenari es pot modelar o no amb la intenció de dirigir-lo cap on sigui més interessant per al país.

L'estreta relació entre estructura productiva i formació i les seves interaccions permeten veure com les variables que descriuen el món productiu i les que descriuen el món de la formació no són variables independents, que hi ha una estreta relació entre el comportament del mercat de treball i la formació dels ciutadans d'un país.

Aprofitar la sortida de la crisi per canviar la situació existent abans de la crisi necessita, a part d'una voluntat decidida de les Administracions, la cooperació estreta entre empreses i centres de formació. La crisi, com sempre, pot representar una oportunitat de canvi, s'haurà d'analitzar, en funció de les dades de que es disposa, com es podria enfocar aquest canvi, al menys pel que fa a la formació de les persones.

Tal com es veurà al llarg de l'estudi, apareixen indicadors positius d'aquest canvi que cal aprofitar i fer créixer. Es pot prendre també com a referència l'estudi que El Departament d'Educació i el Consell de Cambres presenten anualment dels resultats de l'enquesta qBID anomenada "Inserció laboral dels ensenyaments professionals". Els dotze estudis sobre la inserció laboral aporten un conjunt de dades, seqüenciades anualment des de l'any 2006-2007, que permeten la seva anàlisi.

En qualsevol cas de les anàlisis presentades fins ara es pot concloure que la Formació Professional ha anat representant una opció d'èxit per als joves i les joves que han decidit cursar-la. Efectivament, com es pot veure en aquests estudis i com es veurà més endavant en l'anàlisi que es presenta, els estudis de Formació Professional presenten unes bones dades d'inserció professional; uns salaris més alts que les persones de la mateixa edat que no han cursat aquests estudis; una oportunitat de retorn a la formació per a aquelles

persones que no havien pogut formar-se; una opció per continuar estudiant; i una manera de combinar estudis i treball per a aquelles persones que han de fer-ho o ho volen fer.

L'enquesta sobre la que s'ha treballat que presenta el Consell de Cambres es fa sobre el col·lectiu d'estudiants que realitzen la seva formació en centres de treball (FCT). Val la pena fer un esment especial a aquesta formació que va representar un salt important en la relació entre centres i empreses.

Quan falta ben poc per al 30 aniversari de la LOGSE es pot afirmar que la Formació en Centres de Treball -FCT- s'ha consolidat com un element estructural en la relació entre formació inicial i treball i en un dels factors més importants per al creixent atractiu d'aquests estudis entre la població en formació, ja sigui aquesta jove o fins i tot adulta.

La Formació en Centres de Treball (FCT) fou establerta per la LOGSE (1990) amb caràcter curricular i obligatori per als nous Cicles Formatius de Grau Mig i Superior en els quals es configurava la nova FP inicial.

Tot i que a Catalunya ja havien existit especialment en la segona meitat dels anys 80 experiències de formació pràctica en empresa, aquestes eren de tipus voluntari i sense valor curricular oficial. Així doncs la LOGSE per primera vegada fixava amb caràcter general i avaluable la realització d'una formació pràctica en empreses per a totes les famílies professionals.

La inclusió de la FCT en la nova FP assentava les bases per al desenvolupament d'una relació estable entre l'empresa i els centres formatius. Si bé per a les empreses la seva participació era de tipus voluntari, per als centres comportava l'obligació d'oferir als seus alumnes les places suficients per a la realització d'unes pràctiques esdevingudes obligatòries per la llei.

La LOGSE, amb la FCT, posava als centres en la necessitat d'adreçar-se a les empreses de forma permanent i a cerca la seva col·laboració per a completar la formació dels estudiants. Al mateix temps l'empresa, al menys aquelles que participaven oferint places per a les pràctiques, iniciava una col·laboració, fins aleshores pràcticament inèdita, amb els centres de formació del seu entorn territorial o sectorial. Finalment un darrer element a considerar: l'empresa, el centre de treball, esdevenia un espai de formació i aprenentatge tècnic i professional amb repercussió acadèmica.

D'altra banda els seus tres agents centrals, empreses, centres de formació i alumnat, han bastit al llarg dels anys una relació sòlida en la qual tothom sembla satisfet de participar i d'intervenir en l'anomenat ecosistema FCT des de la seva funció respectiva.

Per tot això a casi 30 anys de l'aparició legal de la FCT presentem aquest estudi promogut per la Cambra de Comerç de Barcelona que es planteja diferents aspectes i objectius:

- ∞ Presentar la informació analitzada sobre l'evolució al llarg dels darrers dotze anys de les dades recollides en l'enquesta.
- ∞ Contextualitzar l'evolució d'aquestes dades en funció de les variables d'entorn més representatives.
- ∞ Descriure els efectes de les variables d'entorn sobre l'evolució de les dades de l'enquesta i de manera especial els efectes de la crisi econòmica.
- ∞ Identificar els efectes de la formació sobre l'ocupabilitat dels joves del país i les seves condicions de treball.
- ∞ Analitzar les tendències dels darrers anys en la relació formació-treball-inserció professional
- ∞ L'evolució de la tria d'especialitats per part dels estudiants de formació.
- ∞ L'avaluació del grau de satisfacció de les empreses que participen en la FCT.
- ∞ Les característiques de les empreses que ofereixen FCT i la seva evolució.

2 Metodologia

2.1 Mètodes tècniques dades i fonts.

La metodologia utilitzada en aquest informe és de caràcter mixt, on les tècniques que s'empraran són tant qualitatives com quantitatives. Fent especial atenció en el primer cas a la documentació bibliogràfica, i en el segon cas en taules creuades y contrastos de variables.

Pel que fa a les dades utilitzades i a la seva explotació, al tractar-se d'una anàlisi centrada en l'evolució de la situació dels graduats d'FP, es farà ús essencialment de dades quantitatives que permetin una major consistència, comparabilitat i sèrie temporal mes llarga.

L'obtenció d'aquestes dades s'ha realitzat a través de diverses fonts. Les principals fonts són:

- Enquesta de Població Activa.
- Eurostat.-Idescat.
- Institut Nacional d'estadística (INE).
- Plataforma per la gestió de pràctiques professionals (qBID).
- Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.
- Institut d'estudis regional i metropolitans de Barcelona.
- Eurostat
- Departament de Vicepresidència i economia.

2.2 L'enquesta qBID

El qBID és el qüestionari que es presenta per al Banc Integrat de Dades (qBID) de la Plataforma per a la Gestió de les Pràctiques Professionals que construeix el Consell de Cambres juntament amb el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

Aquest estudi ha utilitzat el qBID com la eina bàsica amb la que contrastar dades externes i de context amb les dades que corresponen a la Formació Professional i els seus graduats.

La llargada dels anys que fan la sèrie d'aquest qüestionari és ara ja molt important, de tal manera que es pot observar d'una forma bastant clara els efectes de la crisi i de l'evolució en general del mercat de treball en funció de les noves necessitats sobre els estudis de Formació Professional i la seva evolució.

L'enquesta és censal, el que vol dir que ens dona una imatge molt completa sobre els estudiants de Formació Professional ja que tots els graduats han d'haver realitzat les seves pràctiques en centre de treball i pràcticament tots responen l'enquesta.

Per la seva importància la reproduïm de forma completa en aquest apartat:

ENQUESTA CENSAL SOBRE INSERCIÓ LABORAL 2019

Dades sobre l'alumne/a

Nom i cognoms:

Edat:

Codi cicle:

Marqueu la casella si l'alumne/a ha cursat el CF en DUAL o Alternança £

Marqueu la casella si l'alumne/a ha fet mobilitat a l'estranger d'un mes o més temps durant o acabat l'ensenyament £

Telèfon:

Dades relacionades amb el moment en què es fa l'enquesta

1. Quina és la teva situació actual? (marqueu la resposta amb una S)

- Estic buscant feina 1 (passa a la pregunta 2)
Continuo estudiant 2 (passa a la pregunta 3)
Estudio i treball 3 (passa a les preguntes 3, 4, 4a i 4b, 5, 6 i 6a i 7)
Estic treballant 4 (passa a les preguntes 4, 4a i 4b, 5, 6 i 6a i 7)

2. Què creus que t'impedeix trobar feina?

- Em falta formació 1
Em falta experiència 2
Falta d'ofertes econòmicament atractives 3
Falta d'ofertes laborals adequades a la meva formació 4
Busco feina prop de casa i només en trobo en empreses llunyanes 5
No en busco 6
Altres situacions personals 7

3. Què estàs estudiant actualment?

- Un estudi de cicles de GM 1
Un estudi de cicles de GS 2
Preparació per a accés a GS 3
Batxillerat 4
Grau universitari o altres estudis superiors 5
Màster universitari o equivalents 6
Altres 7

4. La feina actual està relacionada amb els estudis professionals que vas fer?

SÍ	1
NO	2

4a. Tenies aquesta feina quan vas iniciar els estudis professionals?

SÍ	1 (passa a la pregunta 5)
NO	2 (passa a la pregunta 4b)

4b. Els estudis professionals que vas fer t'han facilitat l'obtenció d'aquesta feina?

SÍ.....	1
NO	2

5. Com vas trobar aquesta feina?

A través del centre on vaig fer els estudis (borsa de treball, professors...)	1
A través de l'empresa o empreses on vaig fer FCT/les pràctiques	2
Una ETT o una agència privada de col·locació	3
Un servei de col·locació (oficines de treball del SOC...)	4
Treball en l'empresa familiar	5
Treball a la meva pròpia empresa	6
Responent a un anunci (diari, internet...)	7
Enviant un currículum vitae a l'empresa per iniciativa pròpia	8
INSERCIÓ LABORAL DELS ENSENYAMENTS PROFESSIONALS 2019 71	
A través d'un amic, un conegut o un familiar	9
Mitjançant una oposició	10
A través d'un representant o manager (només per a ensenyaments artístics i esportius)..	11

6. Quin tipus de relació laboral tens?

Contracte temporal	1
Contracte indefinit	2
Treball pel meu compte	3
Altres	4

6a. La jornada de treball és:

A temps complet	1 (passa a la pregunta 7)
A temps parcial	2

7. Quins ingressos nets del treball guanyes?**(Només en treball o temps complet)**

Fins a 650 euros	1
De 650 a 900 euros	2
De 900 a 1.200 euros	3
De 1.200 a 1.500 euros	4
Més de 1.500 euros	5

2.3 Estructura d'anàlisi.

Respecte l'estructura de l'anàlisi de l'informe, es presenten cinc grans blocs, seguint un procés d'anàlisi des d'una perspectiva macro cap a una perspectiva micro. D'aquesta manera l'informe ofereix una perspectiva del context (demogràfic, econòmic y del mercat de treball) en el qual s'ubiquen els diferents actors i elements que s'analitzen amb més detall al llarg del informe. Els cinc blocs que és desenvoluparan són els següents:

1.- Variables generals: El **primer bloc** d'anàlisi s'organitza al voltant de diferents variables identificades com a rellevants en el context educatiu i la inserció laboral. S'orienta a oferir una perspectiva global del marc on es desenvolupen i conviuen estudiants, graduats i empreses. S'estructura en 3 apartats, en cadascun dels quals és tracta un ítem identificat com a rellevant:

a.-Canvis en la demografia: S'aborda de manera molt elemental l'evolució demogràfica dins del territori català fent atenció en aquells aspectes que poden influir en l'estructura educativa i laboral.

b.-Canvis en el marc econòmic: L'apartat, s'orienta a exposar i analitzar, també de manera molt general, l'evolució de l'economia i les empreses a Catalunya, especialment des del punt de vista dels efectes de la crisi i com es veuen afectades les empreses i els treballadors.

c.-El valor afegit en coneixement: Es tracta el paper del coneixement en l'estructura empresarial i en el mercat de treball, analitzant-se la composició empresarial i quina relació té amb l'educació.

2.- Població escolaritzada: Respecte el **segon bloc**, aquest s'organitza al voltant de la població escolaritzada al territori català. En aquest bloc s'aborda l'evolució i composició (estoc i fluxos) de la població d'estudiants a Catalunya, així com l'Abandonament Escolar Prematur com un dels principals problemes del sistema educatiu de Catalunya. El bloc s'estructura de la següent manera:

a.-Dades d'escolarització a Catalunya: L'apartat mostra els estocs, composició i fluxos d'estudiants a Catalunya en diferents nivells educatius, així com diferents interpretacions d'aquests estocs, fluxos i composició.

b.-Abandonament escolar prematur (AEP): Orientat a exposar i analitzar la realitat de l'abandonament escolat prematur a Catalunya i la seva relació amb el mercat de treball, i com de retruc això influeix en l'educació.

3.- Graduats de Formació Professional a Catalunya: Pel que fa al **tercer bloc**, esta relacionat amb els graduats de formació professional i esports a Catalunya. En aquest sentit s'analitza en profunditat la situació laboral dels estudiants, així com el seu comportament respecte el sistema educatiu i laboral. D'altra banda en aquest apartat

s'explora i analitza la qüestió del gènere en FP i mercat laboral. L'estructura del bloc és la següent:

a.-Comportament dels graduats de formació professional: Organitzat al voltant dels graduats d'FP, aquesta part de l'anàlisi és centra en com ha evolucionat la situació dels graduats d'FP i Esports i les seves expectatives de futur.

b.-Formació professional i gènere: aquest apartat es centra en l'anàlisi i aprofundiment d'aquesta qüestió quan es parla d'FP i mercat laboral.

c.-Condicions laborals dels graduats de Formació Professional: Vista la situació, evolució i realitat dels graduats d'FP i Esports, aquest apartat descriu i analitza les condicions laboral d'aquests graduats.

4.-Evolució de la demanda de les famílies professionals: El quart bloc d'anàlisi és centra en les famílies professionals, la seva situació i evolució al llarg del temps, així como quina és i ha estat la situació de cada família respecte del mercat laboral. La seva estructura és la següent:

a.-Graduats en formació professional y la seva relació amb les activitats professionals: Tenint present les diferències entre sectors en el mercat laboral, s'aborda com això afecta la demanda i la composició de les diferents famílies professionals.

5.-L'empresa i la FCT. Participació i satisfacció: Per últim, el cinquè bloc és focalitza en l'empresa i el paper d'aquesta en la formació i la inserció laboral dels estudiants i graduats d'FP i Esports, sota aquesta premissa es mesuren i analitzen les característiques de les empreses que participen en la FCT y quina valoració fan d'aquest sistema, en aquest bloc també s'analitzen les diferents funcions que té la FCT per a les empreses. El bloc s'organitza en els següents apartats:

a.-Evolució de les empreses que oferten FCT: es mesuren, exploren i analitzen les diferents característiques de les empreses que participen en el sistema de pràctiques, així com quina ha sigut la seva evolució. Tot això per tal no només de conèixer la seva situació sinó també veure la seva representativitat del teixit econòmic català.

b.-La FCT com a recurs d'inserció laboral per als graduats: S'analitza el paper del sistema de FCT com una via d'inserció laboral i com aquest sistema de FCT serveix per a donar resposta a necessitats del mercat laboral tant per a graduats com a empreses, en concret en aquest apartat s'explora el paper del sistema de FCT per a la inserció dels graduats d'FP.

c.- La FCT com a mecanisme de selecció renovació i ampliació dels recursos humans per a les empreses: Aquest apartat es complement de l'apartat anterior mostrant el paper del sistema de FCT per a les empreses com una via per a fer front

a la renovació generacional de personal, així com ha via per a l'ampliació del capital humà amb seguretat.

d.- Els registres de satisfacció empresarial respecte a la FCT: Es mesura quin es el nivell de satisfacció de les empreses del sistema de pràctiques de FCT a través de quatre ítems (nivell de coneixement previ de l'estudiant, relació amb el tutor, relació amb el centre i voluntat de repetir l'experiència de pràctiques), els quals han de permetre analitzar la valoració de les empreses, consolidar o desmentir si s'escau, l'exposat en els apartats anteriors i veure quines són les fortaleses i debilitats del sistema per a les empreses que hi participen.

2.4 Marc conceptual

L'estructura conceptual i d'indicadors utilitzades és la que es presenta en la taula següent:

Taula 01: Marc conceptual (univers, dimensions, subdimensions i indicadors) de l'estudi Empresa i Formació Professional: Efectes de 10 anys de crisi (2008-2018).

Univers	Dimensió	Subdimensió	Indicador
Empresa i formació professional	Context	Població	Habitants
			Nacionalitat
			Taxa d'activitat
		Economia	PIB
			VAB
			Expedients de regulació d'ocupació.
		Coneixement	Estoc d'empreses
			Temporalitat segons capital tècnològic de l'empresa
			Productivitat dels factors de treball
			VAB per treballador
			Cost brut anual de mantenir un treballador
			Treballadors segons ús d'intenitat de coneixement de l'empresa
		Educació	Estudiants segons nivell educatiu
			Abandonament escolar prematur
			Transició d'educació secundària obligatòria a educació secundària postobligatòria
			Nivell educatiu de la població
	Població ocupada		
	Graduats de FP i Esports segons grups d'edat		
	Graduats de Formació Professional	Evolució dels graduats de Formació Professional	Nombre de graduats
			Situació laboral
			Salari net mensual
		Condicions laborals dels graduats de Formació	Tipologia de contracte
			Salari net mensual
			Tipologia de contracte
		Formació Professional i gènere	Sector d'activitat segons estudis realitzats segons gènere
			Situació laboral dels graduats segons gènere
			Tipologia de contracte segons gènere
	Famílies professionals	Evolució de les famílies professionals	Salari net mensual segons gènere
			Graduats segons família
			Inserció laboral
		Característiques d'inserció i condicions laborals:	Nivell educatiu
			Continuïtat dels estudis
			Relació feina-estudi
			Tipologia de contracte
			Jornada laboral
			Salari
			Vies d'accés al mercat laboral
	Empreses a la FCT	Empreses i Formació en centres de treball	Estoc d'empreses participants a la Formació en Centres de Treball
			Tinença de les empreses que participen en la Formació en Centres de Treball
			Tipologia d'empreses que participen en la Formació en Centres de Treball
		Satisfacció Empresarial a la FCT	Empreses segons grandària
			Valoració empresarial de les empreses del nivell de coneixement previ dels estudiants
Valoració de l'empresa de la relació amb el tutor del centre			
Valoració de l'experiència de pràctiques			
Control		Voluntat de l'empresa de repetir l'experiència de pràctiques	
		Edat	
		Sexe	
		Nivell educatiu	
		Origen de la població	
		Sector d'activitat	
		Atur	
		Àmbit de planificació territorial	
		Nombre de treballadors	

Font: Elaboració pròpia.

El marc conceptual de l'univers de l'informe és conforma de 4 dimensions i de diverses variables de control que abasten aspectes tant del context català com de la Formació professional (evolució de les famílies de formació professional, la realitat dels graduats de formació professional i de les empreses que participen del sistema de practiques de FCT). Aquestes variables per la seva dimensió es troben dividides en diferents subdimensions cadascuna, i aquestes subdimensions compten amb diferents indicadors.

La primera dimensió definida com a **contextual** mesura aspectes del territori català rellevants per a comprendre l'evolució de la formació professional i la situació dels graduats, així com la seva situació actual. Aquesta dimensió és divideix en 4 subdimensions:

- Població:

Amb els següents indicadors: Habitants; Nacionalitat; Taxa d'activitat.

- Economia:

Amb els següents indicadors: Producte Interior Brut; Valor afegit brut; Expedients de regulació d'ocupació.

- Coneixement:

Amb els següents indicadors: Estoc d'empreses; Capital tecnològic de l'empresa; Productivitat dels factors del treball.; Valor afegit brut per treballador; Cost anual brut de mantenir un treballador; Treballadors segons intensitat de coneixement de l'empresa.

- Educació:

Amb els següents indicadors: Estudiants segons nivell educatiu; Abandonament escolar prematur; Transició d'educació secundària obligatòria a educació secundària postobligatòria; Nivell educatiu de la població; Població ocupada; Graduats d'FP i Esports segons grups d'edat.

La **segona dimensió** la formen els graduats en Formació Professional. Aquesta dimensió s'organitza en relació al paper rellevant que tenen els graduats sense experiència laboral prèvia tant en l'economia, el mercat laboral i les empreses. La dimensió es troba dividida en 3 subdimensions:

- Evolució dels graduats de Formació professional:

Amb els següents indicadors: Nombre de graduats; Situació laboral; Salaris nets mensuals; Tipologia de contracte.

- Condicions laborals dels graduats de Formació Professional:

Amb els següents indicadors: Salari net mensual; Tipologia de contracte.

- Formació professional i gènere:

Amb els següents indicadors: Sector d'activitat segons estudis realitzats segons gènere; Situació laboral dels graduats segons gènere; Tipologia de contracte segons gènere; Salari net mensual segons gènere.

Respecte la **tercera dimensió**, s'organitza entorn de les famílies professionals i la seva evolució. Les famílies professionals s'inclouen en diferents sectors d'activitat amb les seves pròpies característiques. Es desglossa en dues subdimensions:

- Evolució de les famílies professionals:

Amb els següents indicadors: Graduats segons família; Inserció laboral; Nivell educatiu

- Característiques d'inserció i condicions laborals:

Amb els següents indicadors: Continuitat dels estudis; Relació feina-estudi; Tipologia de contracte; Jornada laboral; Salari; Vies d'accés al mercat laboral.

La quarta dimensió s'orienta a l'empresa, en concret a l'empresa que participa del sistema de practiques de FCT. Les dues subdimensions en que es divideix són:

- Empreses i Formació en centres de treball:

Amb els següents indicadors: Estoc d'empreses participants a la Formació en Centres de Treball; Tinença de les empreses que participen en la Formació en Centres de Treball; Tipologia d'empreses que participen en la Formació en Centres de Treball; Empreses segons grandària.

- Satisfacció Empresarial a la FCT:

Amb els següents indicadors: Valoració empresarial de les empreses del nivell de coneixement previ dels estudiants. Valoració de l'empresa de la relació amb el tutor del centre; Valoració de l'experiència de pràctiques; Voluntat de l'empresa de repetir l'experiència de pràctiques.

En darrer lloc s'inclouen aquelles variables que actuen com a **elements de control** dels diferents indicadors. Això permet identificar el comportament que puguin tenir cada indicador en funció de les següents variables: Edat.; Sexe; Nivell educatiu; Origen de la població; Sector d'activitat; Atur; Àmbit de planificació territorial; Nombre de treballadors.

3 Variables generals. Evolució

És important tenir en compte el context en el que es produeix la formació i posterior inserció dels graduats en Formació Professional, els canvis produïts en aquest context, especialment els derivats de la crisi, ens poden explicar que alguns dels comportaments dels estudiants d'FP i ens poden donar indicacions de cap on és convenient evolucionar per millorar la situació del país.

Les variables generals escollides són la demografia, el marc econòmic i el concepte de valor afegit en coneixement.

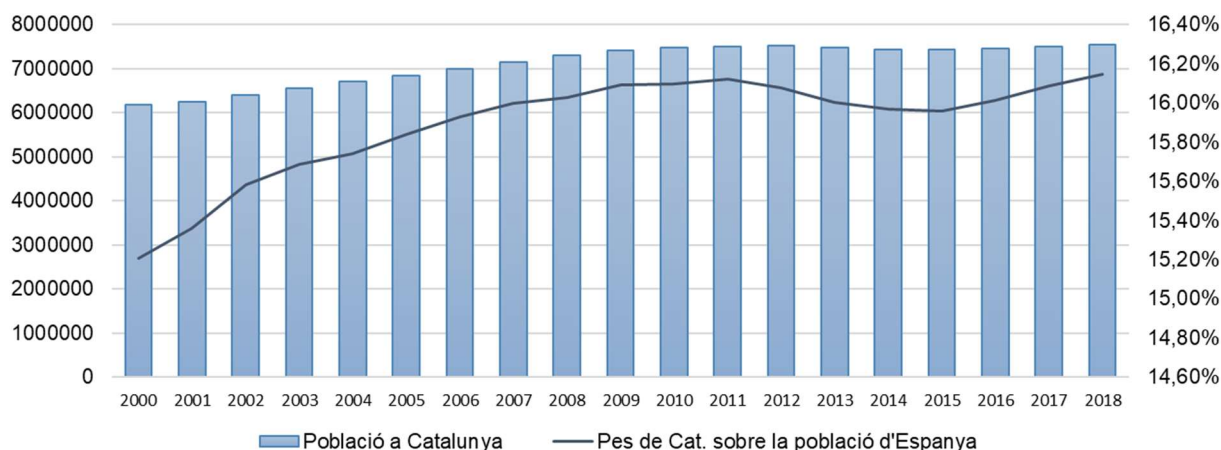
Amb els canvis demogràfics es vol obtenir informació sobre l'evolució de la població jove i en concret de la població immigrada tenint present la seva formació. Amb els canvis en el marc econòmic es buscarà informació sobre l'evolució de l'economia i de l'ocupació per sectors per tal de poder establir com aquests canvis poden haver afectat a la situació dels estudis d'FP. Finalment es buscarà informació sobre el concepte de valor afegit en coneixement per tal de poder dibuixar un marc de futur en el que el fet d'ocupar a persones formades ens aporta una major qualitat de la nostra economia, una millor competitivitat i uns beneficis més alts per als treballadors formats.

3.1 Canvis en la demografia

3.1.1 Evolució de la població.

En el gràfic 2 es presenten les dades i l'evolució de la població de Catalunya:

Taula 02: Evolució de la població a Catalunya i el seu pes sobre la població a Espanya (2000-2018).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

Com es pot veure Catalunya experimenta al llarg del segle un creixement poblacional sostingut, tot i presentar diferents tendències fortament vinculades als cicles econòmics, als fluxos migratoris i als processos que porten associats aquests fluxos d'immigració com pot ser una major taxa de natalitat dels nous nadius i, en el present segle, les nacionalitzacions de població provinent de fora del país.

3.1.2 El fenomen migratori

La immigració a Catalunya ha passat de representar amb prou feines el 3% l'any 2.000 a arribar al 14,4% l'any 2018 (passant per gairebé el 16% l'any 2010).

Les dades de la taula 3 ens donen l'evolució de la població a Catalunya, amb un increment sostingut, continu i regular de la població de nacionalitat espanyola derivat del balanç entre el creixement vegetatiu, la immigració interna a nivell d'Espanya i la població estrangera nacionalitzada espanyola.

El comportament dels fluxos migratori de la població estrangera ha estat divers, variant en funció de la nacionalitat.

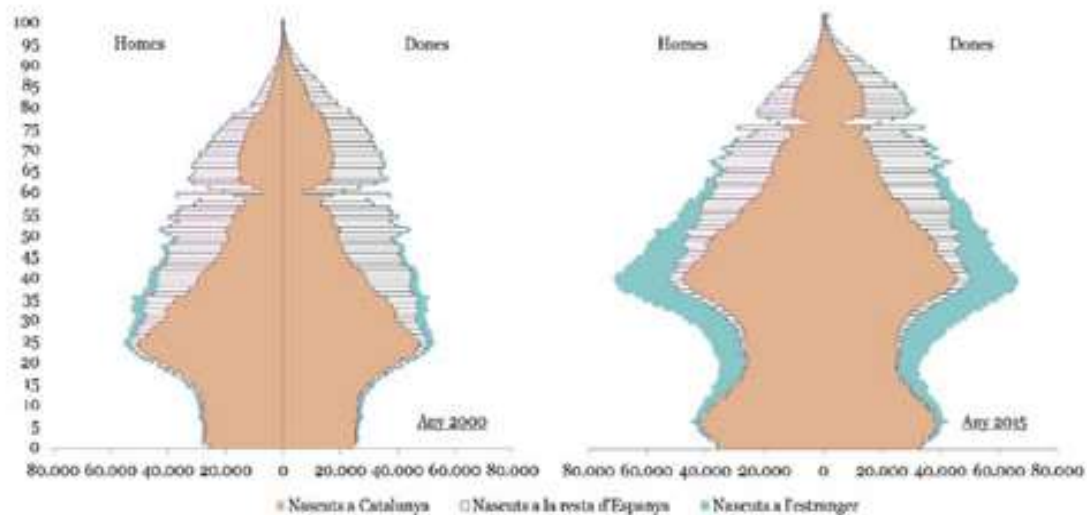
Taula 03: Població segons nacionalitat a Catalunya (2005-2018).

Any	Nacionalitat						Total de població sense nacionalitat espanyola	Total
	Amb nacionalitat espanyola	Amb nacionalitat europea (espanyola exclosa)	Amb nacionalitat americana	Amb nacionalitat africana	Amb nacionalitat asiàtica	Amb altres nacionalitats (oceània, apàtrides,...)		
2005	▼ 6.196.302	191.961	309.081	224.383	72.908	571	▼ 798.904	▼ 6.995.206
2006	▼ 6.220.940	233.995	341.242	248.753	89.130	637	▼ 913.757	▼ 7.134.697
2007	▼ 6.238.001	273.742	357.707	253.016	87.538	504	▼ 972.507	▼ 7.210.508
2008	▼ 6.260.288	331.478	393.105	278.129	100.528	550	▲ 1.103.790	▼ 7.364.078
2009	▼ 6.286.141	359.830	407.129	304.976	116.767	577	▲ 1.189.279	▲ 7.475.420
2010	▼ 6.313.843	363.173	396.459	315.007	123.272	627	▲ 1.198.538	▲ 7.512.381
2011	▼ 6.353.766	360.523	371.843	319.385	133.434	667	▲ 1.185.852	▲ 7.539.618
2012	▼ 6.384.129	368.156	353.330	322.673	141.916	704	▲ 1.186.779	▲ 7.570.908
2013	▼ 6.395.178	366.689	330.361	318.766	141.908	748	▲ 1.158.472	▲ 7.553.650
2014	▲ 6.429.689	350.138	291.277	306.825	140.244	730	▲ 1.089.214	▲ 7.518.903
2015	▲ 6.480.037	343.047	253.340	290.844	140.086	752	▼ 1.028.069	▲ 7.508.106
2016	▲ 6.499.198	341.032	247.782	288.265	145.521	798	▼ 1.023.398	▲ 7.522.596
2017	▲ 6.514.468	345.286	258.350	283.745	153.053	928	▼ 1.041.362	▲ 7.555.830
2018	▲ 6.517.966	355.520	277.435	288.581	159.607	956	▲ 1.082.099	▲ 7.600.065

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IERMB.

Des del punt de vista de la formació és important saber com està qualificada aquesta població estrangera. És clar que la majoria de les persones que arriben a Catalunya procedents de la immigració ho fan sense estudis professionals el que representa que la seva arribada ve a engreixar un volum de població, ja important a Catalunya, considerada en el paquet de la població sense estudis secundaris o en situació d'abandonament escolar prematur.

En tot cas l'impacte immediat més important que ha tingut l'arribada d'aquesta població ha estat el d'incrementar el nombre d'habitants d'edat adulta en condicions de treballar. Si mirem la Taula 4 podem veure com la població estrangera que ha arribat a Catalunya ho ha fet en edat de treballar, de tal manera que el nombre de menors estrangers és reduït comparat amb el dels adults i en tot cas, la seva presència deriva més de la natalitat de la població immigrada que de l'arribada neta d'aquests menors.

Taula 04: Piràmide de població de Catalunya segons naturalesa (2000 i 2015).

Font: Domingo, A. (2016). "Resiliencia y estrés demográfico en la Cataluña del siglo XXI": *Revista Perspectivas Demográficas*.

Donat que la població que arriba a Catalunya és fonamentalment per treballar, aquestes persones, estiguin formades o no, s'incorporaran al món del treball amb la formació que porten del seu país que, en un percentatge important és molt baixa.

El que ens indica la taula 4 és que progressivament les cohorts de joves estrangers s'han anat incorporant als estudis. Aquestes cohorts són provinents d'una part de la població immigrada que arriba amb fills petits, en edat d'escolarització obligatòria o també amb fills que han nascut a Catalunya. En qualsevol cas podem observar el salt important que es produeix en el pas de l'ESO cap els estudis post obligatoris, això vol dir que un percentatge molt important d'aquests nois i noies havent-se escolaritzat a Catalunya, ja han complert amb la seva escolarització obligatòria i han abandonat el sistema educatiu.

Per tant un dels principals problemes que presenten aquests grups de persones és que tenen uns índexs notablement alts de fracàs i/o abandonament escolar prematur cosa que dificulta la seva bona integració al mercat de treball així com la seva plena incorporació a la societat catalana.

Taula 05: Nombre d'alumnes estrangers per tipus d'ensenyament a Catalunya (2005-2015).

Any	Ensenyament								Total
	Infantil	Primària	Especial	ESO	Batxillerat	CFGM	CFGS	PQPI	
2015	41464	55928	1418	38724	7939	9357	4686	2544	162.060
2014	41537	55009	1356	42064	8301	9359	4434	2802	164.862
2013	39063	56598	1411	45712	8478	10026	4475	2716	168479
2012	35805	58579	1365	48253	8172	9502	4457	2447	168580
2011	31226	60446	1206	49149	7563	7958	4162	-	161710
2010	28434	60489	1147	48454	6930	6731	3660	-	155845
2009	28542	63159	1196	47528	6222	5279	3097	-	155023
2008	26505	59992	1027	42444	5707	4377	2775	-	142827
2007	24127	53901	864	35864	5049	3553	2356	-	125714
2006	22297	47020	749	31160	4383	2694	1954	-	110257
2005	20178	40245	699	23532	3665	1997	1625	-	91941

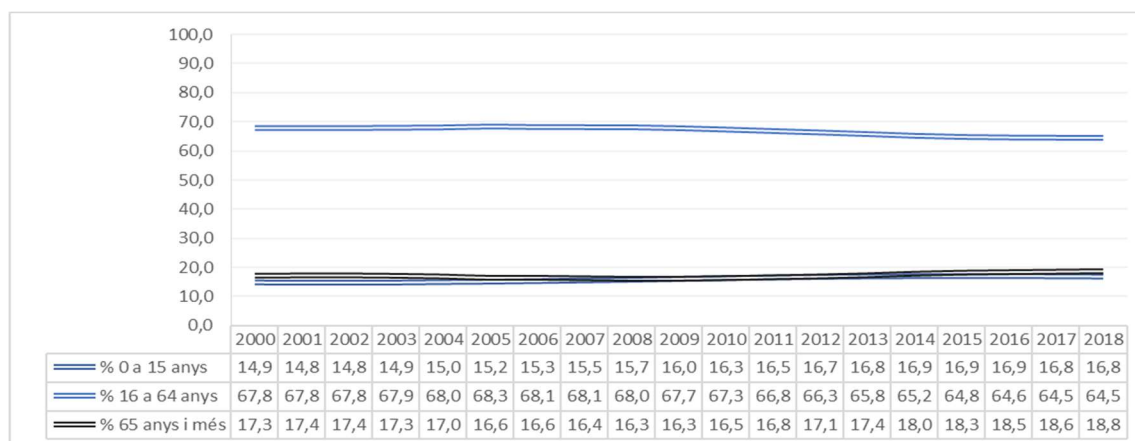
Font: Elaboració pròpia a partir d'Idescat.

D'altra banda també es comencen a trobar grups de població adulta que arriben a Catalunya sense formació i que per trobar feina els hi és més senzill si adquireixen alguna titulació d'FP. Com a exemple més clar hi hauria el cas de les cuidadores, que s'han format en FP en arribar a Catalunya, normalment combinant-ho amb una feina molt precària, i que la seva qualificació els ha servit per accedir a un lloc de treball amb una millora de la seva estabilitat.

3.1.3 La població jove

El percentatge de població jove a Catalunya s'ha mantingut sensiblement estable durant els darrers anys.

Taula 06: Evolució de l'estructura poblacional de Catalunya (2000-2018).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

En el gràfic 6 es mostra quina és la composició per edat de la població catalana en el present segle. El pes de la població entre 0 i 15 anys es va incrementar entre l'any 2000 i l'any 2007, passant de representar el 14,92% del total l'any 2000 al 15,53% del total l'any 2007.

Aquesta tendència mostra l'impacte que va tenir l'augment de la immigració a Catalunya durant la primera dècada del segle XXI. La població catalana es va rejuvenir a partir de l'arribada de població més jove, en edat de treballar i amb una taxa de natalitat elevada.

En els darrers anys (2015-2018) s'observa com la població de menys de 15 anys ha començat a reduir el seu pes dintre de la població catalana, situant-se en el 16,75% de la població al 2018.

3.1.4 La població activa

Taula 07: Taxa d'activitat de la població catalana, espanyola i europea de 15 a 64 anys (2005, 2012 i 2018).

Territori	2005			2012			2018		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Catalunya	84,6 (b)	65,0 (b)	75,0 (b)	82,7	72,6	77,7	80,9	72,6	76,8
Espanya	80,9 (b)	58,9 (b)	70,0 (b)	80,1	68,4	74,3	78,8	68,6	73,7
Zona euro	78	61,7	69,8	78,2	65,9	72	78,8	68,1	73,5
Unió Europea	77,2	62,1	69,6	77,8	65,5	71,7	79,2	68,3	73,7

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

L'índex de població activa a Catalunya és més alt, que el de la resta d'Espanya i de la resta de la zona euro, per tant, a Catalunya, el nombre de persones que estan disposades a treballar és més alt que la mitjana espanyola i europea.

Una de les raons per les que es dona aquesta situació es fonamenta en l'existència d'una economia més intensiva en ma d'obra i amb salaris relativament baixos, especialment, tal com es veurà, en el sector serveis que és el que ocupa la majoria de població amb baixa formació.

En aquesta situació econòmica es crea el problema del flux progressiu d'estudiants cap el mercat de treball una vegada arribada la seva edat per poder-s'hi incorporar. El fet de poder accedir a llocs de treball sense qualificació provoca que el "cost d'oportunitat" d'anar a treballar per a un jove respecte a la possibilitat de continuar estudiant sigui important en el conjunt de l'economia familiar, si, a més, l'economia del país és intensiva en ma d'obra, la possibilitat d'un jove per trobar feina, especialment en els moments de creixement econòmic, és també més alt.

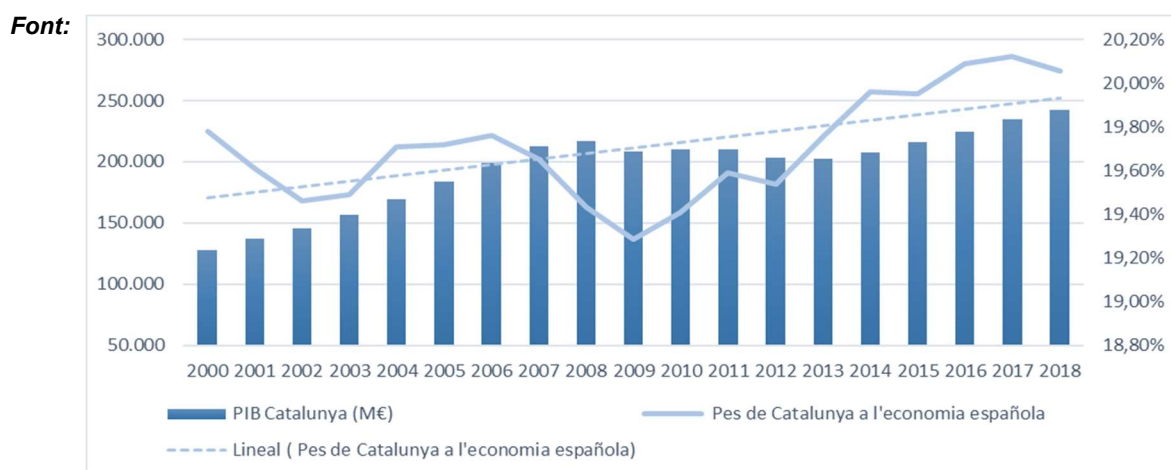
La resiliència en el manteniment del lloc de treball per a aquests joves serà també més baixa, el que provoca que en els moments de crisi les taxes d'atur siguin més altes i que, en general, es tinguin també un alt nombre de joves que ni estudien ni treballen (NiNis) derivat de les situacions de precarietat dels llocs de treball als que accedeixen aquests joves sense formar.

Aquesta qüestió porta a analitzar amb més detall el fenomen de l'Abandonament Escolar Prematur com a un dels problemes més importants que té Catalunya en comparació amb altres països de la UE, com es veurà en l'apartat 4.2.

3.2 Canvis en el marc econòmic

3.2.1 Evolució del PIB a Catalunya.

Taula 08. Producte Interior Brut de Catalunya i pes sobre el PIB d'Espanya (2000-2018).

Elaboració pròpia en base a dades d'Idescat.

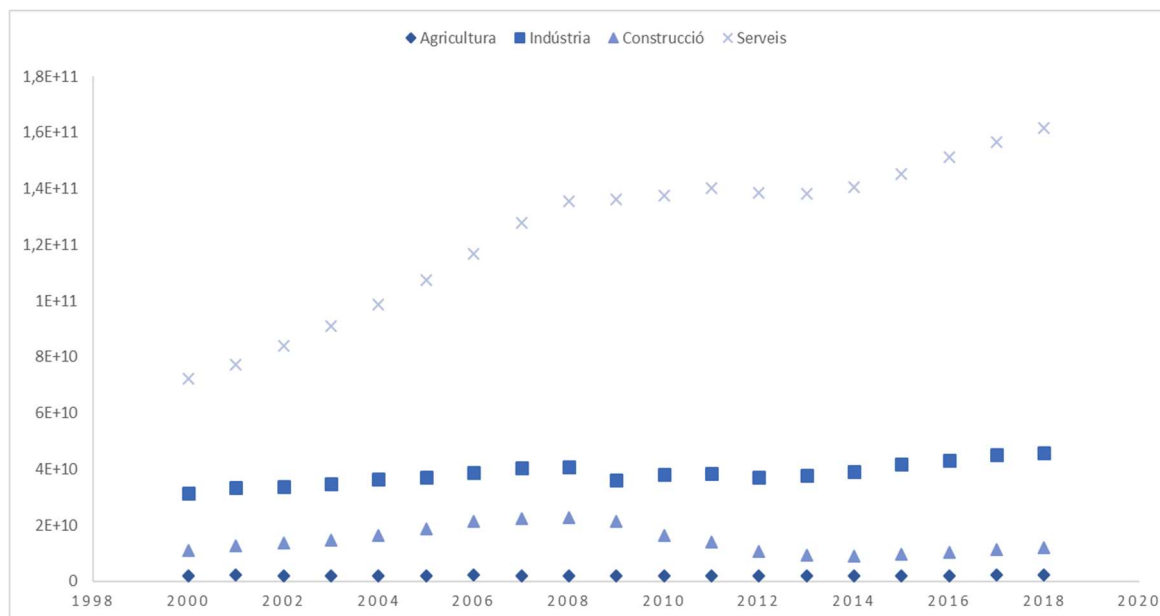
Al gràfic 8 s'observa l'evolució del PIB a Catalunya (eix esquerre/ barres) i el seu pes sobre el PIB d'Espanya amb la seva línia de tendència (eix dret/ línies). Podem observar com el PIB es va incrementar des de principis de segle i fins al període previ a la crisi. L'any 2000 el PIB de Catalunya era de 127.839 milions i l'any 2007 havia crescut fins a 212.391 milions d'euros.

Durant la crisi el Producte Interior Brut de Catalunya es va reduir significativament. L'any 2008 el PIB de Catalunya era de 216.922 milions d'euros. Aquesta xifra va disminuir fins als 202.638 milions d'euros de l'any 2013.

A partir de l'any 2014 es produeix un canvi de tendència i s'inicia un procés de creixement moderat que dura fins a l'actualitat (2019). Passant-se de 207.156 milions d'euros el 2014 a 242.313 el 2018, suposant aquest últim el màxim de la sèrie.

3.2.2 El Valor Afegit Brut per sectors a Catalunya.

Taula 09. Pes del Valor afegit brut dels grans sectors de producció sobre el Valor Afegit Brut de Catalunya (2000-2018).

Font: Elaboració pròpia a partir de Dades d'Idescat.

En el gràfic 9 es pot veure com ha evolucionat el valor afegit brut per sectors respecte al valor afegit brut total de Catalunya.

Des del punt de vista de la qualificació i l'ocupació, el més destacable és:

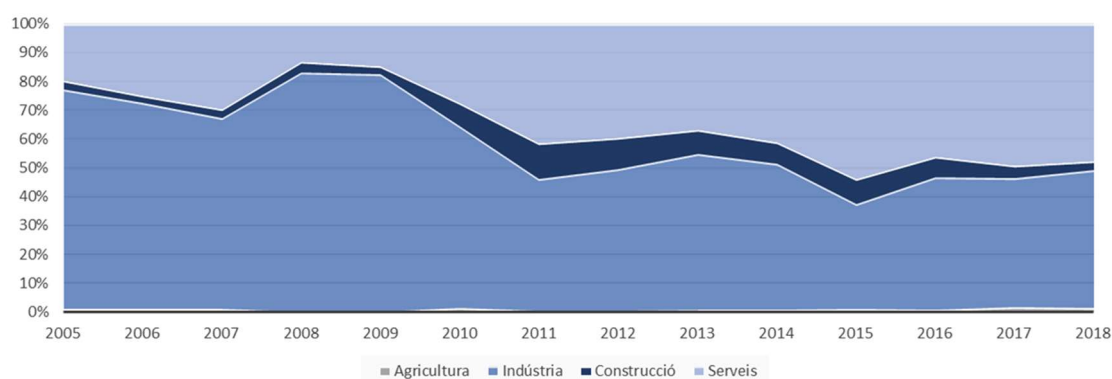
- El gran increment que presenten els serveis en l'aportació del valor afegit brut, aquest sector ha incrementat des del 2008 al 2018, 5,6 punts el VAB (del 67,4% al 73,0%) ara bé, la població ocupada en el sector s'ha incrementat gairebé 11 punts (del 64,1% el 2008; al 75,0% el 2018).
- La relativa estabilitat de la indústria, la seva aportació al VAB s'ha mantingut pràcticament estable (20,3% el 2008; 20,7% el 2018), ara bé, en aquest cas la població ocupada ha davallat gairebé 5 punts percentuals (22,3% el 2008; 17,9% el 2019).
- La important davallada de la construcció, la seva aportació al VAB ha baixat a menys de la meitat (12,5% el 2008; 5,5% el 2019) mentre que la població ocupada ha baixat només un punt (6,4% el 2008; 5,4% el 2019).

3.2.3 Efectes de la crisi i expedients reguladors per sectors a Catalunya.

Tota aquesta evolució s’ha fet amb grans canvis en les seves estructures i amb grans tensions socials derivades d’aquests canvis.

En el moment àlgid de la crisi els anys 2008 i 2009, del total de treballadors afectats per expedients de regulació pràcticament el 90% pertanyien al sector industrial. Això vol dir que el manteniment de la competitivitat en el sector industrial ha comportat una reducció dràstica de ma d’obra, mentre que en el sector serveis els expedients de regulació han afectat més tard i a un nombre relatiu menor de treballadors del sector.

Taula 10: Distribució dels treballadors afectats pels expedients reguladors segons grans sectors d’activitat econòmica a Catalunya (2005-2018).

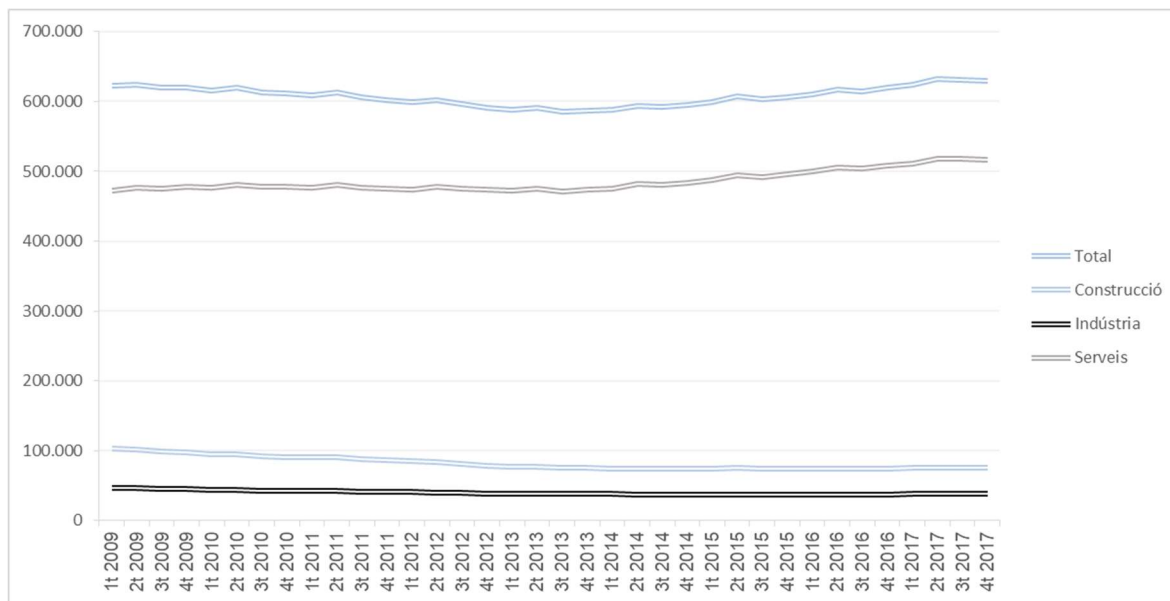

Font: Elaboració pròpia en base a dades d’Idescat.

La reestructuració del sector industrial ha representat una petita reducció del nombre d’empreses tal com es pot veure en el Gràfic 11, mentre que en el sector serveis el balanç d’empreses tancades i obertes resulta finalment positiu, mentre que en el sector de la construcció han davallat de manera notable tal com podíem esperar.

Taula 11: Estoc d'empreses totals i per grans sectors d'activitat a Catalunya (2009-2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de Observatori del Treball i Model Productiu.

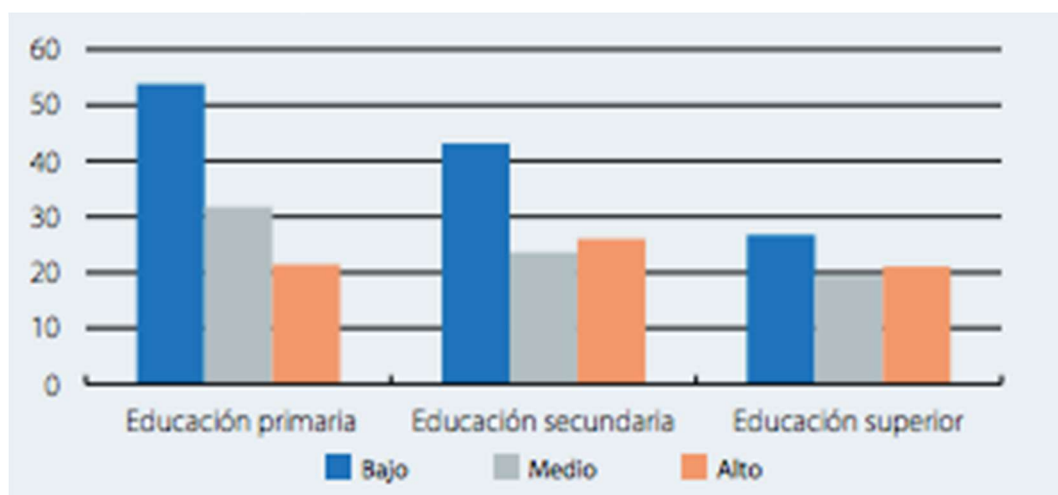
3.3 El valor afegit en coneixement

3.3.1 Anàlisi del Valor Afegit Brut per treballador i per sectors d'activitat a Catalunya

L'evolució dels sectors de producció a Catalunya informa de com s'ha anat comportant el mercat de treball en els darrers anys i, especialment, en la sortida de la crisi.

Els sectors amb més tecnologia afegida i amb més intensitat de coneixement aplicat són els que ofereixen unes condicions més bones tant per a l'economia en general com per als treballadors i empreses. Pot servir el gràfic 12 per il·lustrar alguna d'aquestes afirmacions: la temporalitat en el lloc de treball és molt menor en les empreses amb alt component tecnològic per a tots els treballadors tinguin el nivell educatiu que tinguin, així podem veure que treballadors amb només educació primària presenten unes taxes de temporalitat molt més baixes en empreses d'alt capital tecnològic que en baix i en uns nivells més baixos que els treballadors amb educació superior en empreses d'alt capital tecnològic.

Taula 12: Taxa de temporalitat en funció del capital tecnològic del sector i el nivell educatiu del treballador (4t 2016).

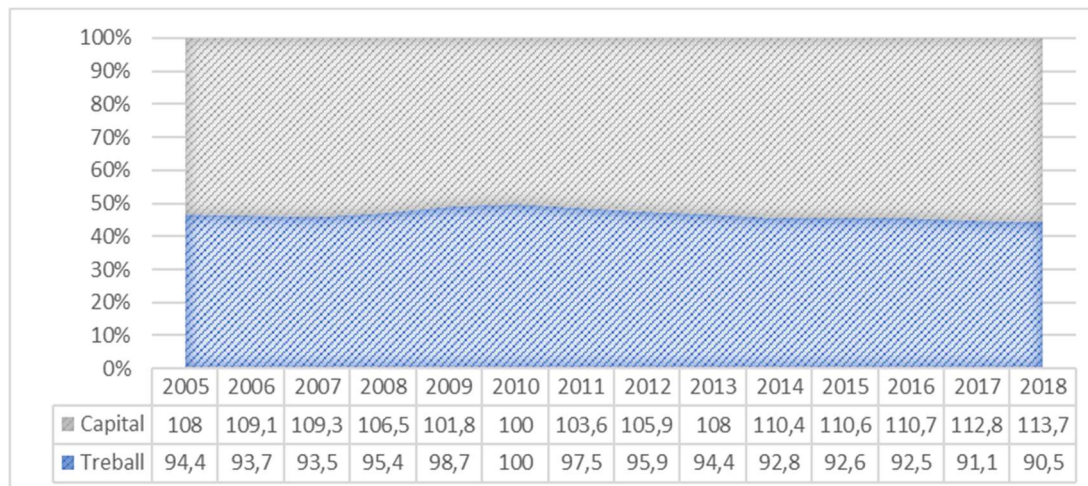

Nota: El Capital tecnològic inclou l'equip de computació, comunicació, software, base dades I+D, mesurada en percentatge del valor afegit brut del sector. Dades del 2014.

Font: Caixabank Research, a partir de dades de l'INE y EU KLEMS.

En aquest sentit també pot interessar l'evolució de l'aportació del capital i del treball en la creació de riquesa a Catalunya, tal com podem veure en el Gràfic 13.

Taula 13: Productivitat dels factors de treball a Catalunya (2005-2018).

Font: Elaboració pròpia en base a dades d'Idescat.

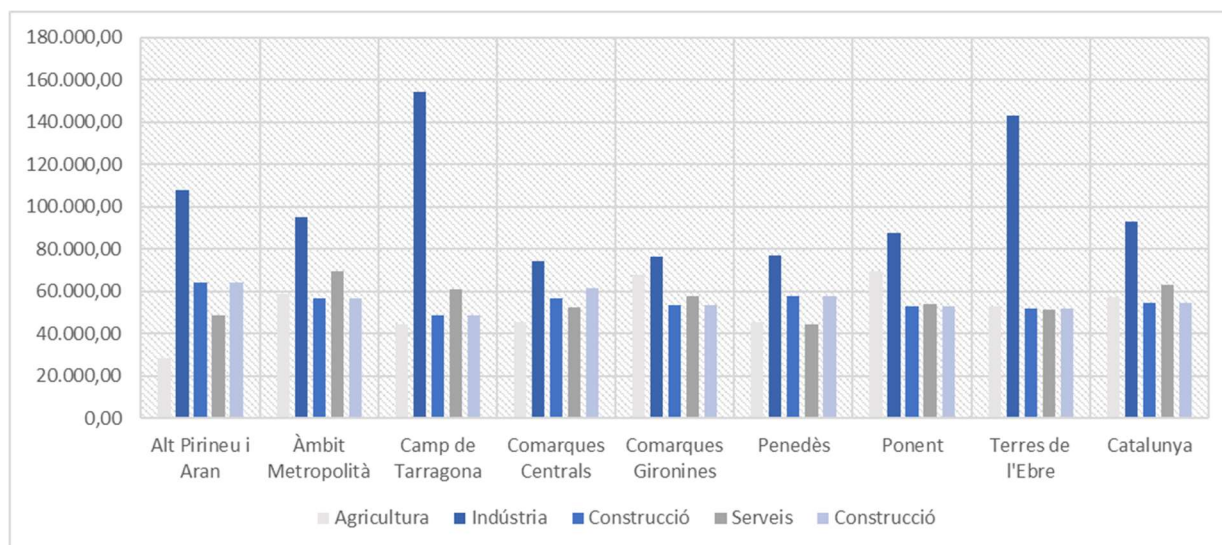
Aquesta fluctuació que ha sofert la productivitat del capital té com a punt d'inflexió l'any 2010 (punt on es troben indexades les dades), a partir del qual la productivitat del capital té un creixement constat. Aquest creixement s'explica, entre altres raons, per l'increment de la tecnificació i renovació tecnològica en general, especialment del sector de la indústria, però també en el sector dels serveis amb la introducció de les TIC com a eina generalitzada. Es mostra alhora una relació inversa en la productivitat del treball, el qual decreix constantment a partir del 2010, segurament per les mateixes raons que expliquen l'augment de la productivitat del capital.

No hi és aliena a tota aquesta transformació la formació dels treballadors, el mercat de treball, tal com s'està veient, afecta les necessitats de formació dels ciutadans i, d'altra banda, tota transformació tecnològica necessita de treballadors formats, uns treballadors amb unes competències que no són únicament tecnològiques sinó que tenen caràcter transversal i afecten profundament en la capacitat d'adaptació a les innovacions que es produeixen en el mercat de treball.

Com es podrà veure més endavant sembla que aquesta progressiva adaptació de la formació de les persones a les innovacions tecnològiques es va produint de manera progressiva, encara que molt lleugera i feble encara per poder afirmar que la sortida de la crisi ha representat una oportunitat per canviar el mercat de treball i la formació que porta associada.

Una idea de les transformacions en les formes de treball i els efectes de la tecnificació i de la formació dels treballadors ens la pot donar el següent gràfic:

Taula 14: Valor afegit brut per treballador i grans sectors d'activitat a Catalunya i àmbit de planificació (2015).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IERMB.

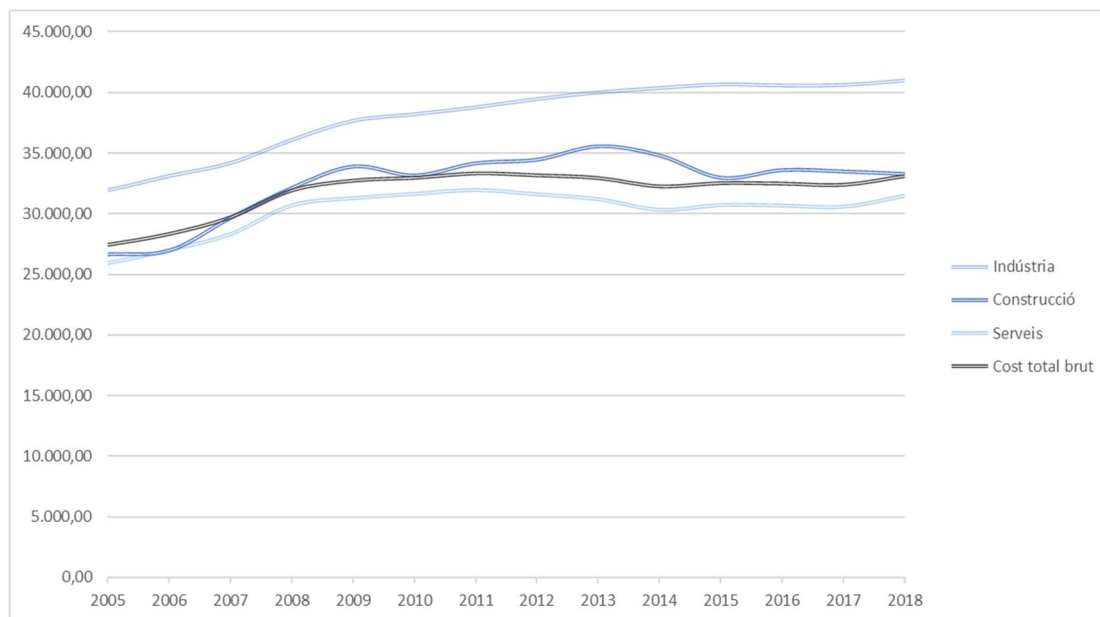
El comportament del mercat Català pel que fa a l'aportació de VAB és semblant al de la UE, el sector industrial ha caigut proporcionalment i el sector serveis ha crescut, mentre que el sector de la construcció ha seguit una dinàmica totalment diferent a Catalunya que a Europa, mentre que el sector agrari s'ha comportat també de manera semblant.

Dels quatre sectors en que s'ha dividit el mercat el que aporta més VAB per treballador, amb diferència, és el sector industrial, mentre que els altres tres presenten un VAB per treballador semblant, tal com podem veure en el gràfic 14.

El VAB del sector industrial en el conjunt de Catalunya es situa en mitjana al voltant dels 85.000€ per treballador l'any 2015 i en totes les demarcacions presenta el valor més alt, especialment destacable en les comarques de Tarragona i en les Terres de l'Ebre.

El cost per treballador és també sensiblement més alt en el sector industrial que en els altres sectors tal com podem veure en el gràfic 15. Malgrat aquest cost la diferència entre el que costa i el que aporta per treballador el sector industrial és sensiblement més alta que a la resta.

Taula 15: Cost anual brut empresarial en euros per treballador segons grans sectors a Catalunya (2005-2018).

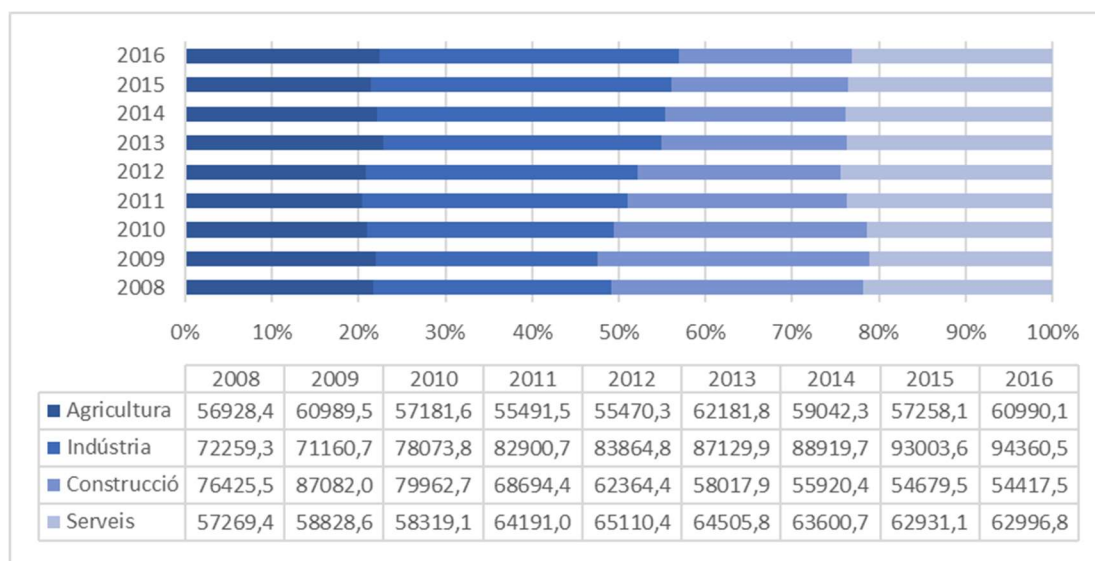
Nota: Al 2008 es produeix un trencament de la sèrie temporal.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

Com a complement d'aquestes dades podem veure també l'evolució del VAB per treballador en els darrers anys en la taula 15. Aquí es pot veure com tots els sectors veuen incrementat el seu VAB per treballador excepte el sector de la construcció en el que decau d'una manera molt important.

Es torna a veure de manera destacada com en la indústria creix de forma espectacular el VAB per treballador en termes absoluts en els darrers anys.

Taula 16: Valora afegit brut per treballador segons sector a Catalunya (2008-2016).

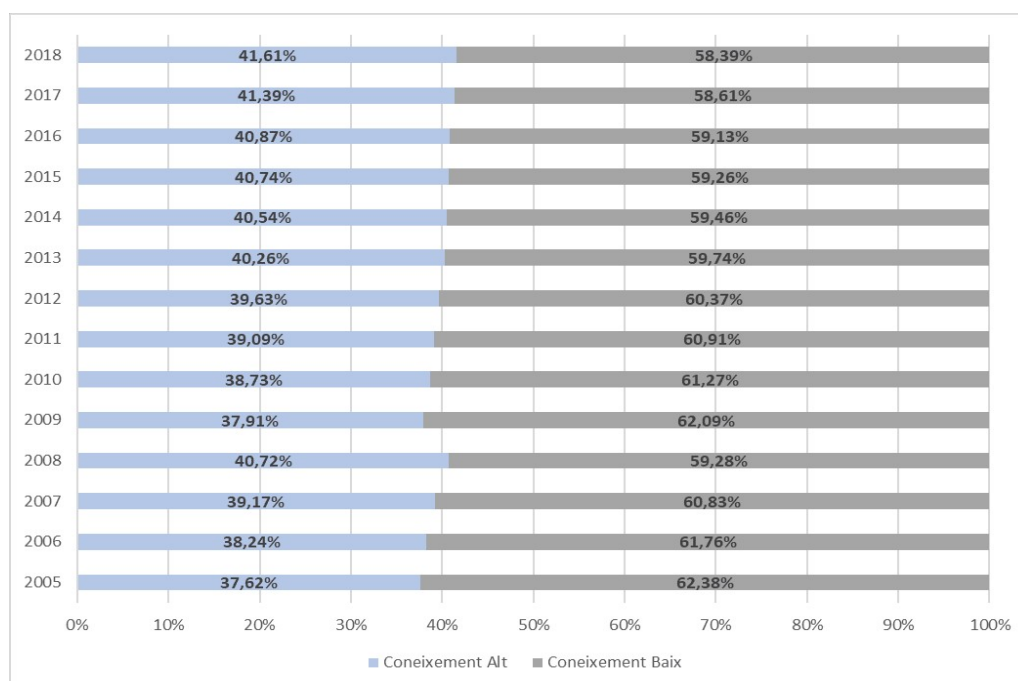
Nota: Al 2008 es produeix un trencament de la sèrie temporal.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IERMB.

Malgrat la contundència d'aquestes dades i que s'incrementa la demanda de treballadors qualificats per part de les empreses del sector industrial, tal com veurem més endavant a Catalunya hi ha un problema amb les especialitats industrials i el seu atractiu pels estudiants, hi ha pocs estudiants i relativament poca oferta en les especialitats d'aquest sector. Certament és un sector que més aviat ha generat destrucció de llocs de treball que no pas creació, però per altra part està clar que, una vegada superada la crisi, és un sector rendible tant per a les empreses com per als treballadors.

3.3.2 Evolució del nombre de treballadors per intensitat de coneixement.

Taula 17: Nombre de treballadors segons intensitat de coneixement de l'empresa a Catalunya (2005-2018).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

El gràfic 17 indica que un 41,61% dels treballadors estan ocupats en llocs de treball d'alta intensitat en coneixement, es pot veure també que aquest percentatge s'ha incrementat des de l'any 2005 en 4 punts i que la crisi va representar un cop fort per a les ocupacions amb aquestes característiques.

El concepte d'ocupacions amb intensitat de coneixement hauria de servir per identificar que si el mercat de treball evoluciona cap a la creació de llocs que demanen més intensitat en formació o si, al contrari, les ocupacions amb baixa formació tenen tendència a créixer o estabilitzar-se.

Certament aquestes ocupacions presenten un creixement que coincideix amb la resta de dades sobre el creixement dels graduats en FP i les seves condicions de treball. De tota manera aquest creixement és encara molt incipient i s'haurà de veure fins a quin punt es consolida en el futur.

Les inversions més altes en coneixement es donen en els sectors industrials, de fet és el sector que ha invertit més en tecnologia i que ha reestructurat amb més intensitat. En tot cas, sabent que els treballadors industrials representen un 17,8% vol dir que, a part del sector industrial existeix un ampli estoc de treballadors ocupant llocs de treball de alt valor afegit en coneixement en altres sectors.

4 La població escolaritzada a Catalunya

4.1 Algunes dades d'escolarització a Catalunya

4.1.1 Transicions i fluxos d'estudiants.

Taula 18: Nombre d'estudiant als diferents nivells educatius a Catalunya (2000-2018).

Nota: Els vectors indiquen l'evolució de la categoria respecte de si mateix dins la sèrie temporal.

Any	Ensenyament							
	ESO	PF/PQQPI	CFGM	Batxillerat	CFGS	Grau i altres e. universitaris no oficials	Master	Doctorat
2004-2005	▼ 258746	-	▼ 34131	▼ 87964	▼ 34473	▲ 225969	-	-
2005-2006	▼ 260966	-	▼ 34597	▼ 85238	▼ 33783	▲ 227000	-	-
2006-2007	▼ 264829	-	▼ 36209	▼ 84442	▼ 34783	▲ 226084	▼ 4393	-
2007-2008	▼ 269334	-	▼ 38007	▼ 83809	▼ 37475	▲ 215248	▼ 8437	-
2008-2009	▼ 271847	▼ 5521	▲ 41079	▼ 84135	▼ 39641	▲ 217201	▼ 13063	-
2009-2010	▲ 274134	▲ 6281	▲ 45597	▼ 85062	▲ 43563	▼ 175752	▲ 17765	-
2010-2011	▲ 276689	▲ 7047	▲ 48344	▼ 84289	▲ 46167	▲ 227685	▲ 19886	▼ 9387
2011-2012	▲ 281272	▲ 7113	▲ 53090	▼ 85640	▲ 49180	▲ 225399	▲ 21541	▼ 11848
2012-2013	▲ 285461	▲ 7537	▲ 56304	▼ 87377	▲ 51100	▲ 219915	▲ 20859	▲ 13502
2013-2014	▲ 287145	▲ 7668	▲ 55742	▼ 88538	▲ 53237	▲ 215448	▲ 22030	▲ 15063
2014-2015	▲ 291734	▲ 6929	▲ 58149	▼ 87828	▲ 56393	▲ 210713	▲ 25446	▲ 15430
2015-2016	▲ 298472	▲ 7142	▲ 59492	▼ 89125	▲ 54504	▲ 207663	▲ 34271	▲ 16745
2016-2017	▲ 304548	▲ 7115	▲ 57657	▲ 91211	▲ 58595	▲ 208188	▲ 39985	▲ 17491
2017-2018	▲ 313401	▲ 6938	▲ 59403	▲ 92441	▲ 60907	-	-	-

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament i Idescat.

En la taula 18 es pot veure el nombre d'alumnes escolaritzats i la seva evolució al llarg dels anys per a cada un dels nivells d'ensenyament. En la primera columna, l'ensenyament obligatori, es pot veure que les oscil·lacions que es produeixen en el nombre d'alumnes corresponen als canvis demogràfics que s'han produït durant aquests anys, de manera que quadren amb les dades demogràfiques que s'han vist en l'apartat de demografia. El comportament per als ensenyaments post obligatoris és diferent, el nombre total d'estudiants, encara que afectats per les oscil·lacions demogràfiques, presenten un comportament que no respon a uns itineraris senzills o lineals, els joves i les joves abans d'acabar els seus estudis poden passar per diferents situacions que dependran d'un conjunt de factors que caldrà analitzar.

Concretament s'analitzarà el nombre d'alumnes que cursen estudis d'FP i quins són els diferents itineraris pels que passen.

Taula 19: Transició de la població d'educació secundària obligatòria a educació post obligatòria no terciària a Catalunya (1999-2018).

Estudis origen		Estudis destí				
Curs	4rt ESO	Curs	1r FP	Batxillerat	FPI	Educació postobligatòria no terciària
1999-00	74.637	2000-01	21393	54210	-	1,01
2000-01	70621	2001-02	22604	50809	-	1,04
2001-02	67953	2002-03	23560	48191	-	1,06
2002-03	66865	2003-04	23635	47529	-	1,06
2003-04	67120	2004-05	24607	46488	-	1,06
2004-05	59496	2005-06	24219	44198	-	1,15
2005-06	59776	2006-07	25473	43916	-	1,16
2006-07	60645	2007-08	27683	43764	-	1,18
2007-08	62940	2008-09	30085	44194	5521	1,27
2008-09	63088	2009-10	32579	44801	6281	1,33
2009-10	63793	2010-11	32716	45310	7047	1,33
2010-11	63895	2011-12	33526	46213	7113	1,36
2011-12	65215	2012-13	35085	46494	7537	1,37
2012-13	65923	2013-14	34533	47190	7668	1,36
2013-14	65310	2014-15	36018	46420	6929	1,37
2014-15	67367	2015-16	37054	47757	7142	1,36
2015-16	69952	2016-17	34193	49178	7115	1,29
2016-17	69850	2017-18	35424	48958	6938	1,31

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament de Catalunya.

Segons es pot veure en la taula 19 el nombre d'alumnes que constitueixen una cohort a 4art d'ESO (últim curs d'ensenyament obligatori) és d'uns 70.000 aproximadament. En acabar el 4art d'ESO aquests alumnes es poden trobar en diferents situacions: cursant estudis de batxillerat; cursant estudis de Formació Professional de Grau Mig; cursant Formació Professional Inicial; repetint el 4art curs d'ESO; o, finalment situació d'abandonament escolar prematur, és a dir, en la situació de no continuar estudiant estudis de nivell post obligatori. Un petit percentatge desapareix de les estadístiques per trasllat a un altre país o per altres condicions diverses.

Els efectes demogràfics es poden veure més clarament en aquestes cohorts en les que es partia d'un màxim el curs 1999/00 amb 74.637 alumnes, un mínim el curs 2004/05 amb 59.476 alumnes i una progressiva recuperació fins a dia d'avui, que, vistes les dades totals d'estudiants d'ESO, es mantindrà durant un temps.

Si s'analitza la distribució que es fa dels alumnes de 4art d'ESO cap als ensenyaments secundaris postobligatoris, es pot veure la següent situació:

- Alumnes de 4art d'ESO en el curs 16-17: 69.850 alumnes.

- Alumnes a 1er d'FP/1er de Batxillerat/ i Formació Professional Inicial en curs 17-18: 91.332 alumnes.

En principi la cohort de 4art d'ESO del curs 16-17 és la que hauria d'aparèixer en els diferents nivells esmentats del curs 17-18 (podem considerar que l'efecte dels repetidors es compensa d'un any per l'altre). Es pot veure que això no es dona, que apareix una diferència de 21.432 alumnes de més en el curs 17-18 que no provenen del 4art d'ESO del curs 16-17. S'analitza amb més detall quina és i d'on ve la distribució d'aquests alumnes.

4.1.2 Interpretació dels fluxos d'estudiants.

Taula 20: Alumnat de primer curs de Batxillerat, CFGM i PFI/PQ-PI al curs 2017-2018 segons estudis d'origen el curs 2016-2017 a Catalunya (2016-2018).

		Destí (Curs: 2017-2018)			
		1r Batxillerat	1r CFGM	PQPI/PFI	Total
4rt ESO		43748	14386	-	58134
Batxillerat		4349	3877	-	8226
CFGM		377	8340	-	8717
Origen (Curs: 2016-2017)	Alumnes de nova entrada no recents graduats de l'ESO que no cursaven estudis registrats l'any anterior	25	8494	-	8519
	Alumnes de nova entrada no recents graduats de l'ESO que cursaven estudis l'any anterior	459	327	-	786
	Total	48958	35424	6938	91320

Font: Elaboració pròpia en base a dades del Departament d'Ensenyament.

D'acord amb les dades de la taula 20 la situació es pot interpretar de la següent manera:

- De 70.000 alumnes de 4art d'ESO 58.000 van a 1er de Batxillerat o a 1er d'FP, això vol dir que en termes nets uns 12.000 alumnes o bé estan repetint el 4art curs d'ESO o bé abandonen els estudis, la seva majoria abandona els estudis.
- A 1er de Batxillerat s'hi troben 4.349 alumnes que repeteixen el curs.
- A 1er d'FP s'hi trobem 3.877 alumnes que provenen del Batxillerat. En la seva majoria alumnes que han fracassat en el seus estudis de Batxillerat i passen a la FP.

- També a 1er d'FP s'hi troben 8.340 alumnes que provenen de la mateixa FP, en la seva majoria repetidors de primer curs d'FP.
- També a 1er d'FP s'hi troben 8.494 alumnes que no cursaven estudis el curs anterior, en la seva majoria persones adultes que utilitzen els estudis d'FP per reciclar-se, actualitzar-se, etc.

Els comentaris que es poden fer sobre aquestes dades són els següents:

- És exagerada la desproporció d'alumnes que opten per Batxillerat respecte a la FP a la sortida de la ESO, només un 24,7% van a FP mentre que el 75,3% van a Batxillerat. sembla clar que la opció d'FPGM no és una opció desitjada en primera opció.
- Les proporcions s'equilibren una mica fins al 38,7% en la FP i el 61,3% en el Batxillerat quan considerem les dades finals d'entrada a cada modalitat.
- La repetició tan a Batxillerat com a FP és molt alta i, malgrat no consten en aquesta taula, els abandonaments provinents del Batxillerat o de la FP també són alts.
- Tot indica que els 8.494 estudiants que trobem a 1er d'FP són persones que aprofiten la FP per reciclar-se en la seva edat adulta.

Les dades de repeticions a Batxillerat i a FP constitueixen un mal indicador per el sistema educatiu català: aquestes repeticions són les que acaben conduint a abandonaments escolars prematurs que són un de les pitjors indicadors del nostre sistema comparat amb els altres sistemes de la UE (Espanya presenta unes dades semblants a Catalunya). En el proper apartat s'analitzarà amb més detall aquesta qüestió.

D'altra banda la utilització de la FP com a sistema de reciclatge per a adults constitueix un molt bon indicador. Anem a veure si les dades confirmen aquesta observació:

Taula 21: Alumnat que realitza CFGM (1r curs y 2n curs) segons edat a Catalunya al curs 2017-2018.

Edat	
16 anys	15,58%
17 anys	26,60%
18 anys	20,24%
19 anys	11,36%
20-24 anys	16,14%
25-29 anys	3,78%
30 anys o més	6,30%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

S'observa que la taxa d'adoneïtat és aproximadament del 74%, el que vol dir que un 26% aproximadament dels estudiants que cursen FP de Grau Mig els podem considerar no idonis (més de 20 anys per fer FP de Grau Mig), dada que coincideix notablement amb la dels 8.494 alumnes que s'incorporen a la FP des d'altres situacions, que representen un 24% aproximadament del total.

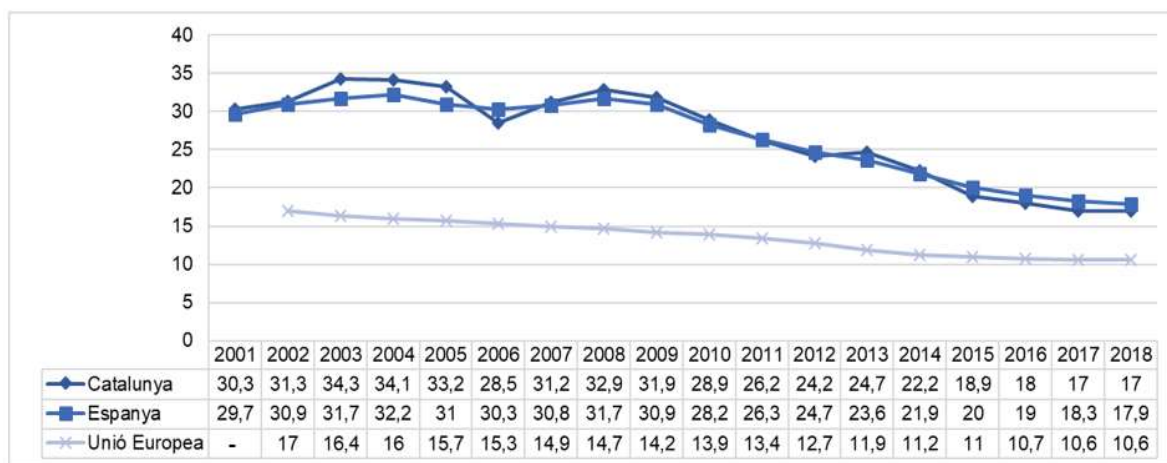
4.2 L'abandonament Escolar prematur.

Definició d'abandonament escolar prematur (AEP):

L'abandonament escolar prematur es defineix com el percentatge de població entre 18 i 24 anys que com a màxim té la formació corresponent a l'Educació Obligatoria, en el cas de Catalunya que acrediten com a màxim la ESO.

4.2.1 Les dades d'AEP a Catalunya i el problema que provoca.

Taula 22: Abandonament Escolar Prematur a Catalunya, Espanya i la Unió Europea (2001-2018).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

El gràfic 22 mostra l'evolució de l'abandonament escolar prematur (AEP) a Catalunya, Espanya i la Unió Europea. La tendència general als tres territoris es del decreixement d'aquest AEP des de principis de segle fins la actualitat.

L'AEP tant a Catalunya com a Espanya és sensiblement més elevat que el de la resta de la UE, assolint xifres de gairebé el 35% els anys 2003 i 2004. Malgrat aquestes xifres, les dades s'han anat equilibrant en els darrers anys i especialment després de la crisi, encara que els objectius 2020 de la UE no s'hagin assolit encara (els objectius 2020 definien un 10% d'AEP en el conjunt de països europeus i un 15% per a Espanya) les darreres dades s'hi acosten molt.

En general l'AEP a Catalunya depèn d'uns factors socials i acadèmics i d'uns factors estructurals, la importància dels factors estructurals es mostra de manera molt intensa quan considerem els efectes del mercat de treball sobre l'AEP, especialment important és considerar el "cost d'oportunitat" de la continuació d'estudis als 16 anys.

Com es podrà veure, un dels efectes més visibles de l'AEP es manifesta en les dades d'ocupació:

Les persones amb formació post obligatòria tenen moltes més possibilitats d'estar ocupades que les persones sense aquesta formació.

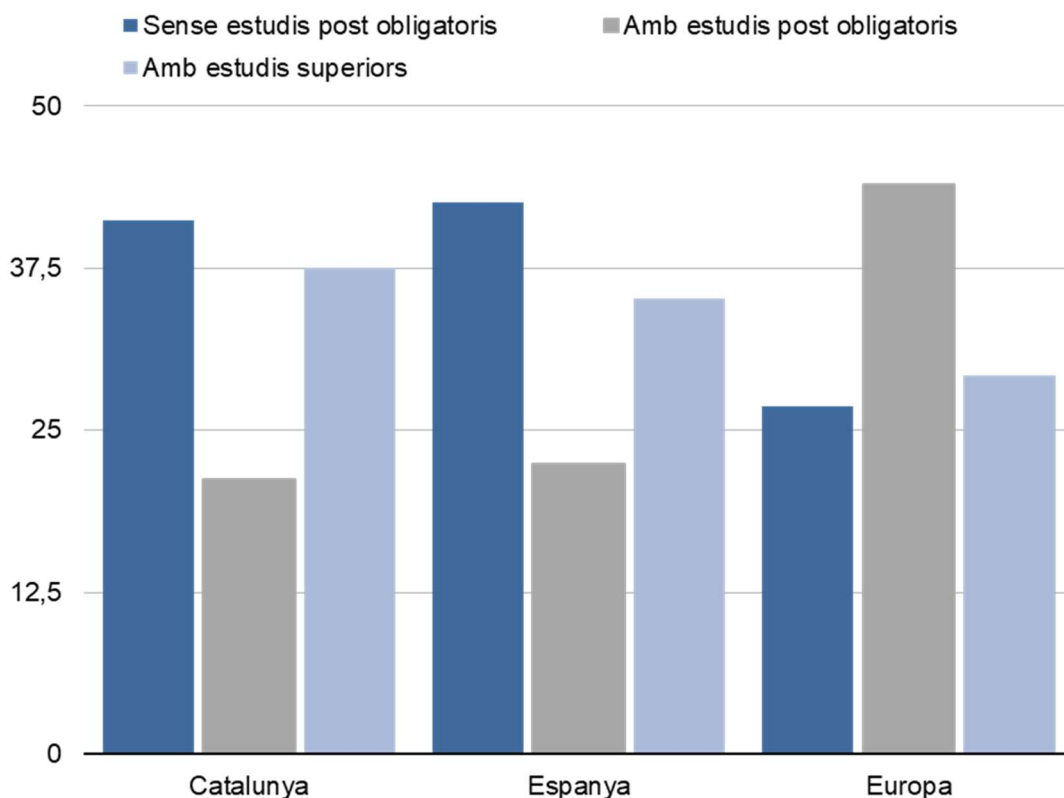
Associat amb aquest efecte es pot esmentar també la subocupació i l'ocupació en treballs sense seguretat o a temps parcial. D'altra banda, els treballadors sense formació guanyen menys i afronten situacions de major risc de pobresa i d'exclusió social així com que els joves que han abandonat prematurament el sistema participen menys en ofertes de formació permanent.

Els efectes de l'AEP són, per tant, fortament negatius per a tota la societat.

4.2.2 Els efectes en la població adulta.

Des del punt de vista del mercat de treball una dada que dona informació sobre els efectes de l'abandonament escolar prematur a Catalunya a llarg termini és la dada de l'evolució de la formació de la població adulta al llarg dels anys en comparació amb la població europea, tal com es pot veure en la Gràfica

Taula 23: Estudis de la població adulta a Catalunya, Espanya i Europa (2015).

Font: Elaboració pròpia en base a dades Idescat, d'IERMB i Eurostat.

Es pot veure que la distribució de la formació per nivells a Catalunya presenta una dada anòmla respecte a la resta d'Europa: un nombre elevat de persones sense més formació que la bàsica; un nombre molt baix de persones amb formació mitjana; i un nombre altra vegada elevat de persones amb formació superior. Certament no és una bona distribució.

La dinàmica en la que es dona seria que més d'un 40% de la població adulta no ha accedit a la secundària post-obligatòria, mentre que els que han accedit a la formació post-obligatòria, la majoria ho han fet al batxillerat i la minoria a la FP

A Catalunya hi ha un alt percentatge de ciutadans adults sense estudis o només amb estudis elementals, d'altra banda molt poca població té estudis post obligatoris no terciaris, en definitiva: estudis de Formació Professional. Mentre que es pot constatar que el nostre percentatge de persones amb estudis superiors és molt més alt que el de la mitjana europea.

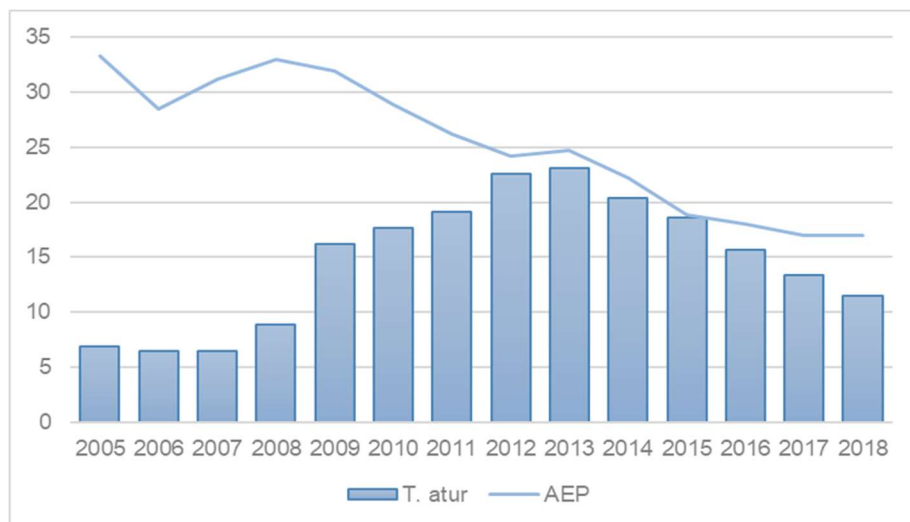
Aquesta distribució indica que hi ha una forta ruptura social pel que fa a la formació: percentatges semblants de persones amb alta formació (37,5%) i sense formació (41,2%). I, si es desglossés la dada per edats es veuria que també hi ha una fractura generacional molt important: a més edat menys formació.

Els alts percentatges d'AEP fins a dia d'avui indiquen que, si no hi ha una estratègia molt potent de formació de persones adultes, la situació del país continuarà presentant un gap molt important de formació pel que fa a població en edat de treballar, persones que hauran d'afrontar processos de forta innovació i canvi en els seus llocs de treball i que hauran d'assumir cada vegada més posicions de responsabilitat i autonomia en les seves carreres professionals.

4.3 La relació entre l'Abandonament Escolar Prematur (AEP), l'atur i el mercat de treball

Quan es compara l'evolució de la taxa d'atur i la taxa d'AEP es pot observar una relació inversa entre les dues taxes.

Taula 24: Abandonament Escolar Prematur i Atur a Catalunya (2005-2018).

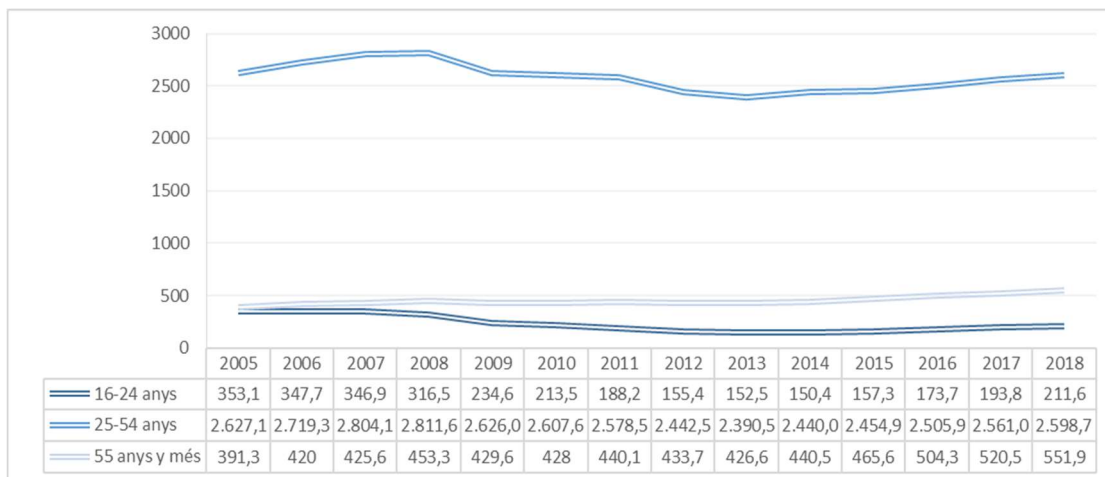
Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

A mesura que puja l'atur baixa l'abandonament, una correlació que es manté clarament fins l'any 2013 i que els efectes de la crisi poden haver canviat. Aquesta relació es dona essencialment en països en els que el valor afegit en coneixement en el mercat de treball és baix, de manera que els joves que no s'han format es poden ocupar en llocs de treball on la formació no és necessària.

Es podria pensar que un entorn socioeconòmic favorable (creixement econòmic, prevenció de la desocupació juvenil, lluita contra la pobresa i estratègies efectives d'integració per als immigrants nous) pot contribuir a un èxit en les tasques de finalització escolar, ara bé, en casos com Espanya (o Catalunya) podem veure una correlació inversa, un major nivell de creixement econòmic ha anat correlacionat amb un major abandonament escolar.

També es pot veure aquest efecte quan s'observa l'índex d'ocupació de la gent jove, en la gràfica 24 es pot veure que els joves de 16 a 24 anys presenten un alt índex d'ocupació mentre dura l'expansió econòmica, però en el moment que arriba la crisi l'ocupació comença a baixar i l'AEP també baixa, mentre que en la recuperació es constata que es recupera ocupació entre els 19 i els 24 anys, mentre que dels 16 als 19 anys l'ocupació es recupera però menys, aquesta recuperació no necessàriament es pot considerar una bona dada, de fet la millor situació per als joves d'aquesta edat hauria de ser la de mantenir-se en la formació.

Taula 25: Població ocupada per grups d'edat a Catalunya (2005-2018).

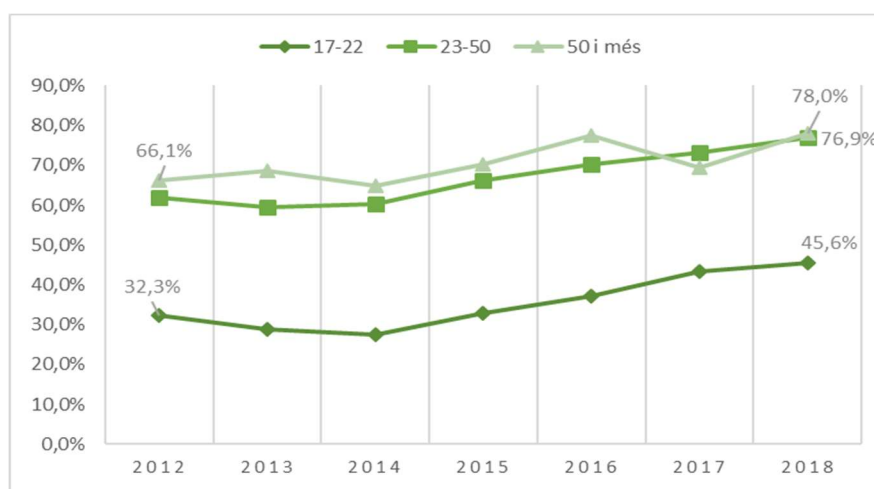

Unitats: Milers de persones

Font: Elaboració pròpia en base a dades d'Idescat.

Si confrontem les dades de la població general amb les dades dels graduats d'FP a Catalunya, aquestes ens mostren que els valors d'ocupació dels graduats divergeixen del context general, almenys pel grup d'edat dels mes joves (17-22 anys), els quals augmenten el seu nivell d'ocupació.

Taula 26: Graduats ocupats per grup d'edat d'FP i Esports a Catalunya (2012-2018).

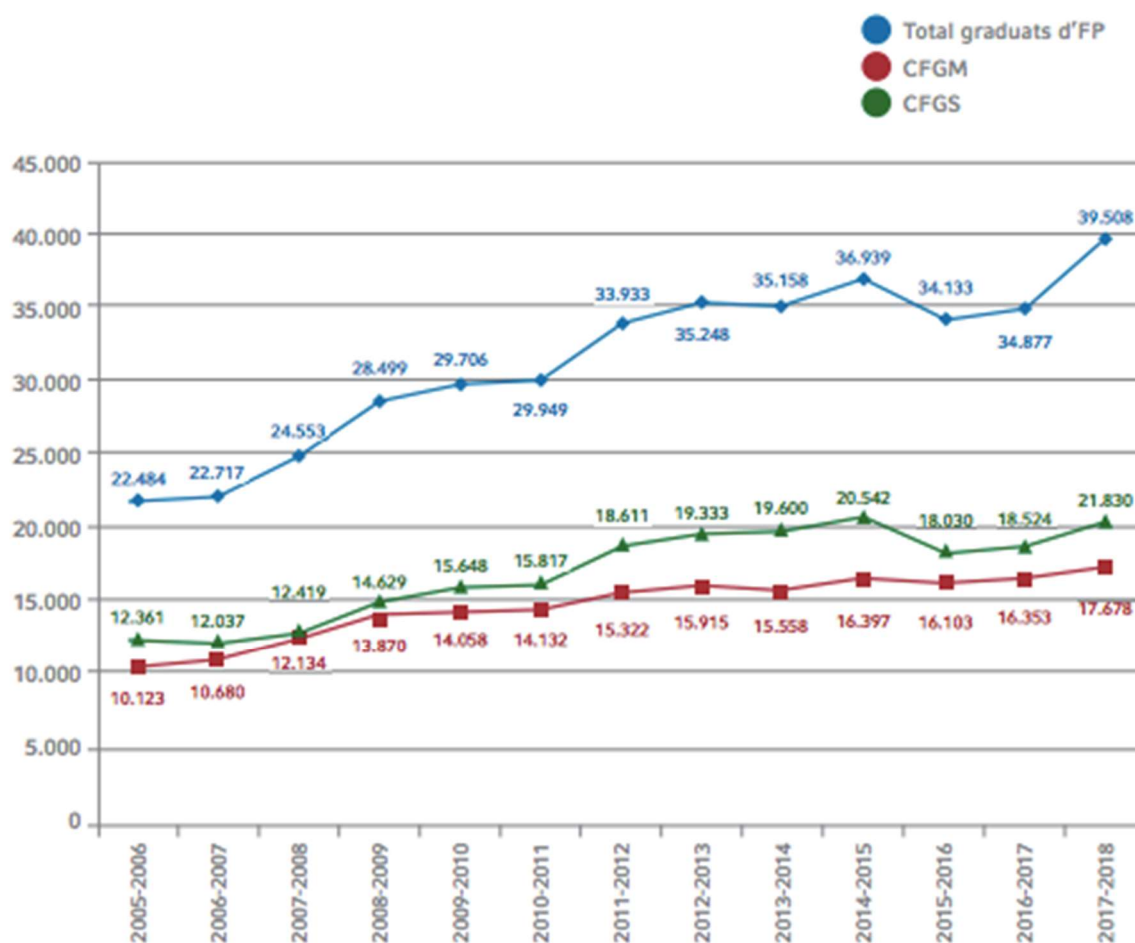
Nota: S'inclouen les categories de treball i estudio i treball **Font:** Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

5 Els graduats de Formació Professional a Catalunya

5.1 El comportament dels graduats de Formació Professional

5.1.1 Evolució dels graduats en Formació Professional

Taula 27: Evolució dels graduats d'FP a Catalunya (2006-2018).

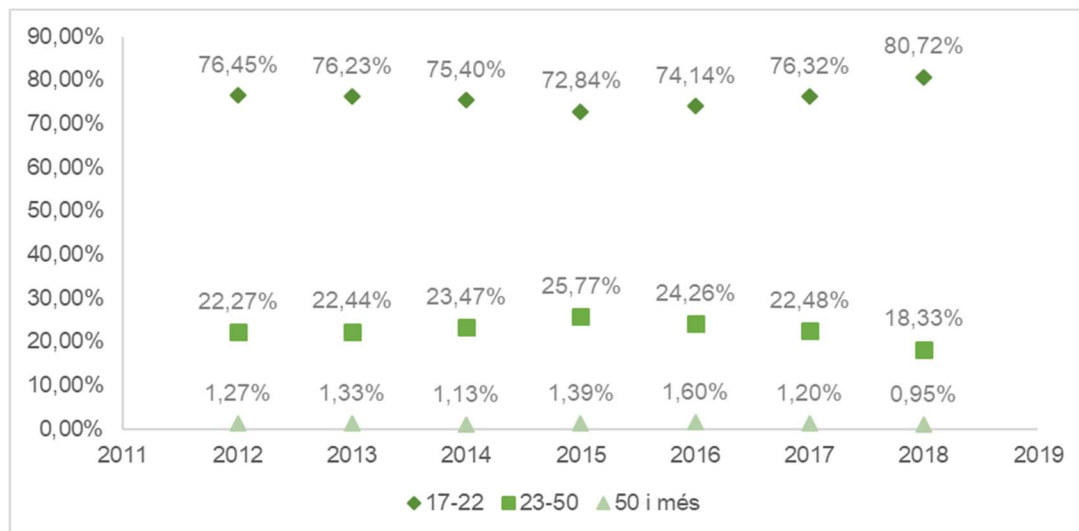
Font: Elaboració del Departament d'Ensenyament i Consell de Cambres.

Es pot veure un increment bastant sostingut i molt important dels alumnes graduats en FP que passen de 26.567 el 2007 a 34.877 el 2018.

El nombre de graduats respecte al total de la població s'ha incrementat però es manté encara massa baix.

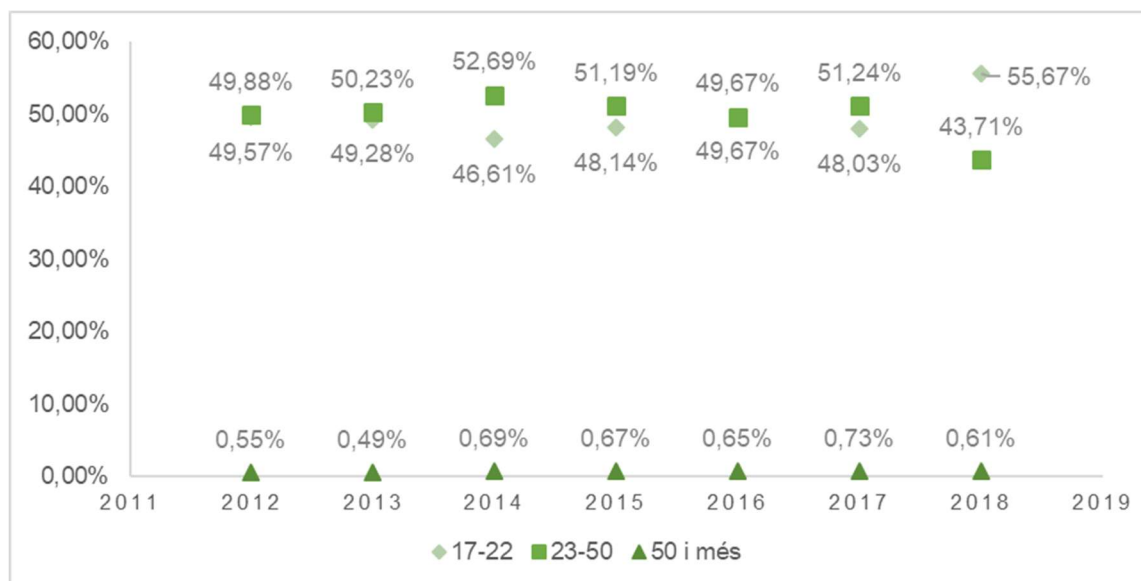
Podem veure com els adults accedeixen als cicles de formació professional i com aquesta es converteix en una eina de formació de la població adulta:

Taula 28: Distribució de la població de graduats (CGFM) segons edat a Catalunya (2012-2018).

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Taula 29: Distribució de la població de graduats (CGFS) segons edat a Catalunya (2012-2018).

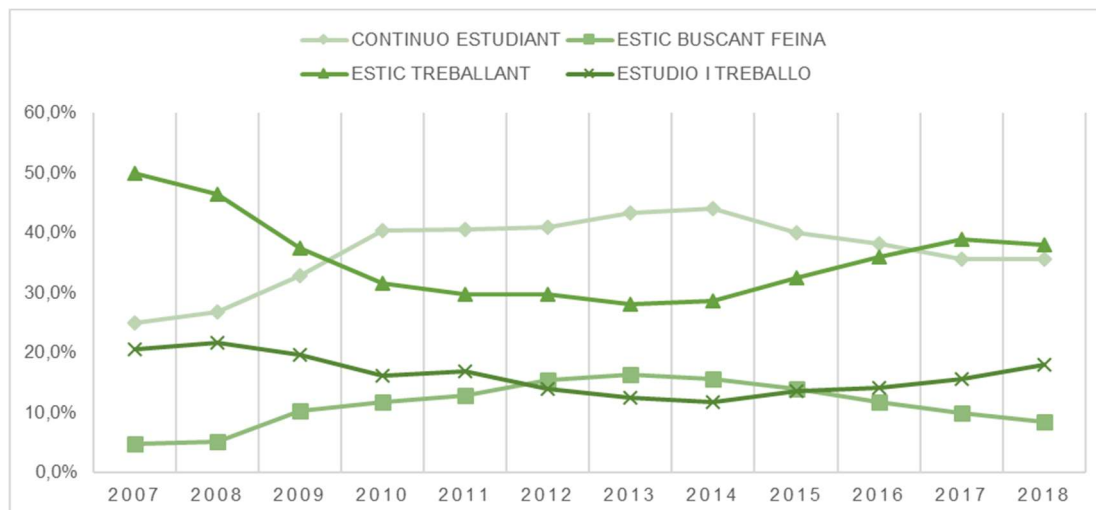
Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Tal com es pot veure en les gràfics 28 i 29 els graduats en FP es distribueixen aproximadament 20/80 entre població adulta i població jove per als cicles de grau mig i un 50/50 per als cicles de grau superior. Es veu també com els màxims de població adulta graduada es produeixen en els moments més forts dels efectes de la crisi. Tot això explica com els estudis d'FP representen una bona opció per a la reinserció o l'actualització de coneixements.

5.1.2 Situació dels graduats en Formació professional.

L'anàlisi de la situació laboral dels graduats ens confirma la hipòtesi de la millora de l'ocupabilitat dels joves amb el grau d'FP.

Taula 30: Situació laboral dels graduats d'FP i Esports a Catalunya (2007-2018).

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

La taula presenta la situació dels de graduats i l'evolució d'aquesta situació. Naturalment aquesta evolució ha reflectit els canvis que s'han donat amb els anys i es pot correlacionar amb els efectes de la crisi, en l'anàlisi de les dades es pot veure:

- Que el nombre de graduats que busquen feina ha baixat de manera important respecte a la situació de crisi, a més, que el nombre de persones que busquen feina, al voltant del 8%, és molt menor que la taxa general d'atur del joves entre 16 i 24 anys que es situa en un 30%.
- Que en l'evolució de les dades, en el període que afecta la crisi, l'increment de graduats que busquen feina es correspon amb un increment de graduats que continuen estudiant, situació que es pot relacionar amb la observació feta al respecte en l'apartat de l'AEP, que deia que els joves, pel fet de no trobar feina continuen en els seus estudis.
- Que el nombre de graduats que estudien i treballen (una situació que podem considerar homologable a molts països de la UE) s'incrementa i s'acosta a les dades d'abans de la crisi.
- Que la majoria de graduats de grau mig que continuen estudiant ho fan en un 78% en cicles formatius de grau superior i dels graduats en cicles de grau superior un 65% en estudis universitaris.
- Que la suma dels graduats que continuen estudiant i la dels que estudien i treballen, que havia estat per sota del 60% els anys 15, 16 i 17, recupera les dades d'abans de la crisi i pren una tendència a l'alça.

- Que el nombre de graduats que només està treballant també es recupera però no arriba als valors d'abans de la crisi, malgrat que el nombre de graduats que busquen feina és menor.

Com a conclusió es pot apuntar una tendència positiva que indica que malgrat s'ha recuperat l'ocupació el mercat de treball sembla que no atrau tanta població sense qualifica que, un nombre important de graduats continua estudiant, o, malgrat que treballin, es continuen formant, de manera que la fórmula de compaginar treball amb estudis o d'aprofitar els estudis realitzats per seguir-ne d'altres i millorar la formació adquirida és una opció que, malgrat la recuperació, no sembla que decaigui.

5.2 Les condicions laborals dels graduats en Formació Professional:

5.2.1 El salari dels graduats en FP.

Durant els darrers anys el salari mitja mensual net a Catalunya a crescut (veure annex) passant de 1.174,36 euros nets mensuals al 2005 a 1428,45 euros nets mensuals al 2017.

Taula 31: Salari net mensual mitja per grups d'edats a Catalunya (2005-2018).

Any	Menys de 25 anys	De 25 a 34 anys	De 35 a 44 anys	De 45 a 54 anys	De 55 anys i més
2005	▲ 840,71	▼ 1065,68	▼ 1272,70	▼ 1403,09	▲ 1530,02
2006	▲ 835,03	▼ 1107,61	▼ 1320,84	▼ 1398,39	▼ 1430,92
2007	▲ 827,90	■ 1139,71	■ 1344,89	▼ 1438,91	▼ 1411,98
2008	▲ 857,33	▲ 1210,00	■ 1402,44	▲ 1502,61	■ 1492,39
2009	▲ 832,89	▲ 1238,17	▲ 1413,48	■ 1483,84	■ 1504,74
2010	▲ 886,74	▲ 1239,30	▲ 1457,04	▲ 1527,41	▲ 1582,58
2011	■ 813,17	▲ 1220,48	▲ 1455,45	▲ 1525,61	▲ 1537,36
2012	▼ 752,68	▲ 1182,93	▲ 1451,61	▲ 1505,99	■ 1508,54
2013	▼ 690,66	■ 1132,74	▲ 1432,81	▲ 1509,33	■ 1499,95
2014	■ 788,06	■ 1173,60	▲ 1411,51	▲ 1500,27	■ 1507,41
2015	▼ 732,12	■ 1165,93	▲ 1409,57	▲ 1508,37	■ 1510,71
2016	▼ 714,82	■ 1146,65	▲ 1431,84	▲ 1499,66	■ 1510,39
2017	▼ 741,54	▲ 1185,97	▲ 1468,92	▲ 1532,19	▲ 1541,37

Nota: Els vectors indicant l'evolució del salari respecte el seu mateix grup al llarg de la sèrie.

Font: Elaboració pròpia en base a dades d'Idescat.

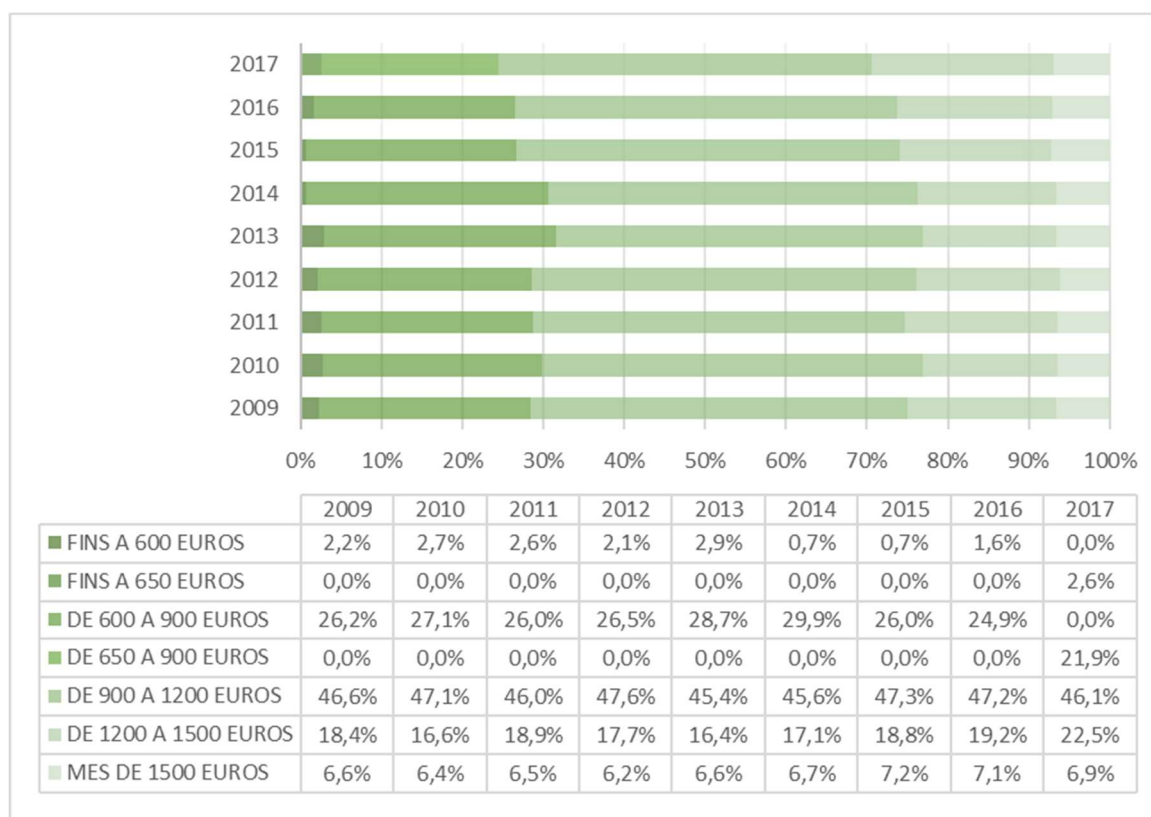
En el cas dels salaris dels diferents grups d'edat s'observa una progressió dels salari mitja net mensual a mesura que augmenta l'edat, de manera que els més grans tenen salaris més alts que els més joves. Ara bé, dins cada grup d'edat el salari mitja net presenta tendències diferents, el grup

dels més joves ha disminuït el seu salari des de l'any 2005 al 2017, mentre que la resta de grups, malgrat patir l'impacte de la crisi, recuperen el seu salari i l'incrementen fins l'any 2017.

Es pot dir, per tant, que són els joves els que més han vist canviades les seves retribucions laborals a la baixa, així es trobarien factors que expliquen aquesta situació relacionats amb les modalitat laborals (feines de temporada, parcials, etc.), precarietat laboral dels joves, compaginar estudis i treball, etc.

Tot i això, sembla que els graduats d'FP i Esports (els quals la seva ampla majoria són menors de 25 anys) tenen una millor situació laboral que la resta de la població en la seva mateixa cohort, tal com s'observa en la taula següent:

Taula 32: Distribució dels salari dels graduats d'FP i Esports a Catalunya (2009-2017).

Nota: No s'inclouen els graduats dels anys 2008 i 2018 per la variabilitat que presenten les seves dades.

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Els graduats d'FP i Esports a Catalunya tenen una distribució salarial que es concentra entre els 900 i 1500 euros nets mensuals (62%-70% aprox.), el que els situa per sobre de la mitjana del seu grup d'edat. De fet són pocs els graduats que guanyen menys de 600-650 euros nets mensuals (0,7%-2,9%).

Si s'observa la tendència que han seguit els salaris dels graduats d'FP i Esports a Catalunya es pot veure que, igual que la mitjana de Catalunya, els salaris s'incrementen, tot i que els dos darrers anys de la sèrie s'han registrat tendències d'inversió d'aquest creixement.

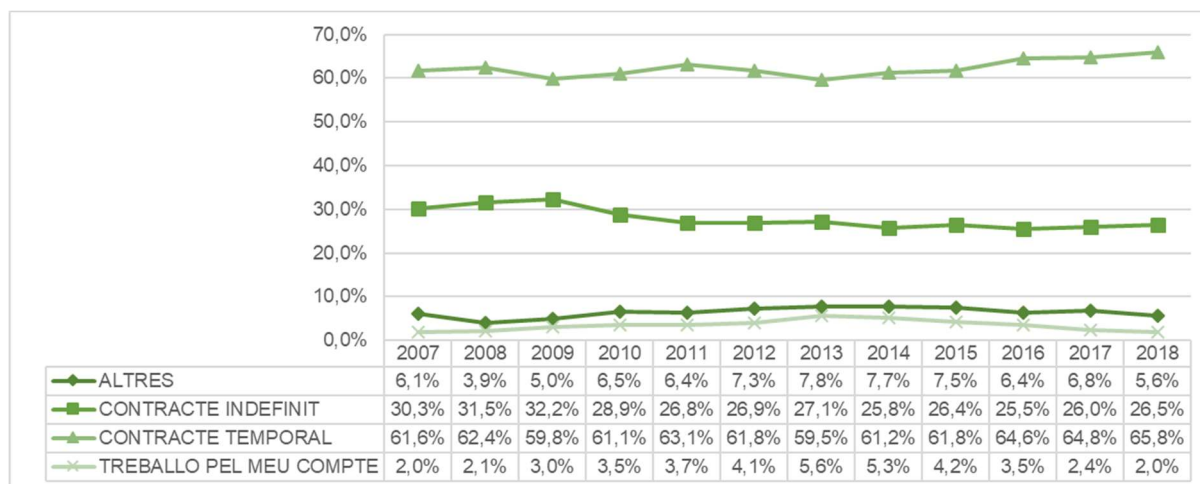
5.2.2 Tipologia de contracte

La crisi torna a marcat un punt d'inflexió en la tipologia de contractes, tant entre els titulats de Grau Mig com de Grau Superior el màxim de contractes indefinits es dona en els anys 2008/2009, un 32,2% pel Grau Mig l'any 2009 i un 43,5% pel Grau Superior l'any 2008 per passar l'any 2019 a un 26,5% per els de Grau Mig i un 37,1 els de Grau Superior.

En tot cas respecte a la població ocupada entre 16 i 24 anys a Catalunya els percentatges de contractació indefinida dels graduats d'FP han estat sempre millors. Per a Catalunya el percentatge de contractes indefinits entre les persones de 16 a 24 anys el 2019 és el 9,52% i abans de la crisi, l'any 2007, el percentatge de contractes indefinits per a aquest grup era el 13,3%.

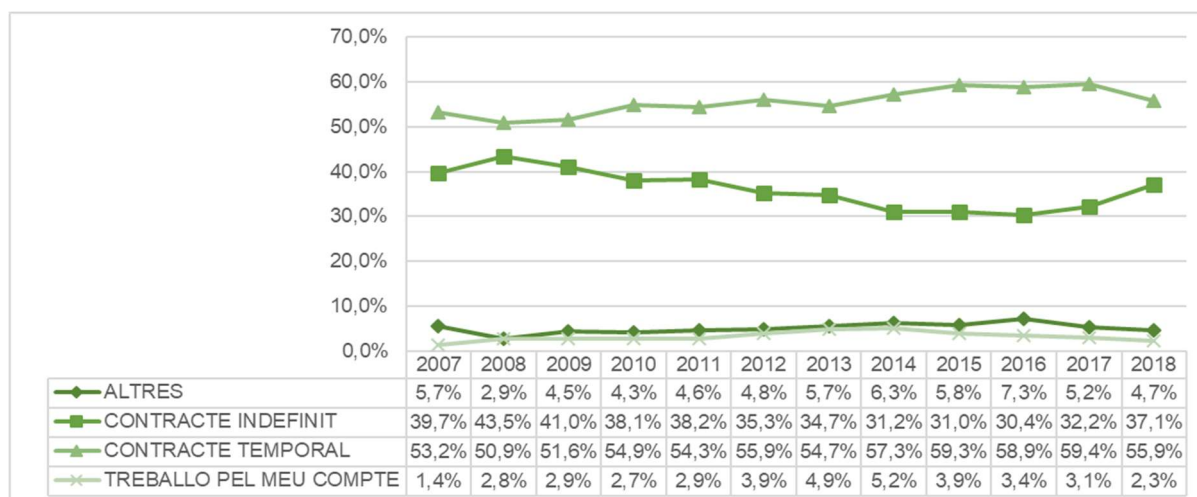
Es pot veure que es dona una diferència important en la tipologia de contracte entre els graduats d'FP de Grau Mig i els de Grau Superior. Els contractes indefinits entre els titulats de Grau Superior després de la recuperació de la crisi tendeixen a créixer, mentre que els de Grau Mig s'han estancat, això podria indicar una tendència, encara per confirmar, que l'ocupació de major qualificació incrementa també la seva qualitat.

Taula 33: Tipologia de contracte dels graduats d'FP i Esports (CFGM) a Catalunya (2007-2018).

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Taula 34: Tipologia de contracte dels graduats d'FP i Esports (CFGS) a Catalunya (2007-2018).

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

5.3 Formació Professional i gènere

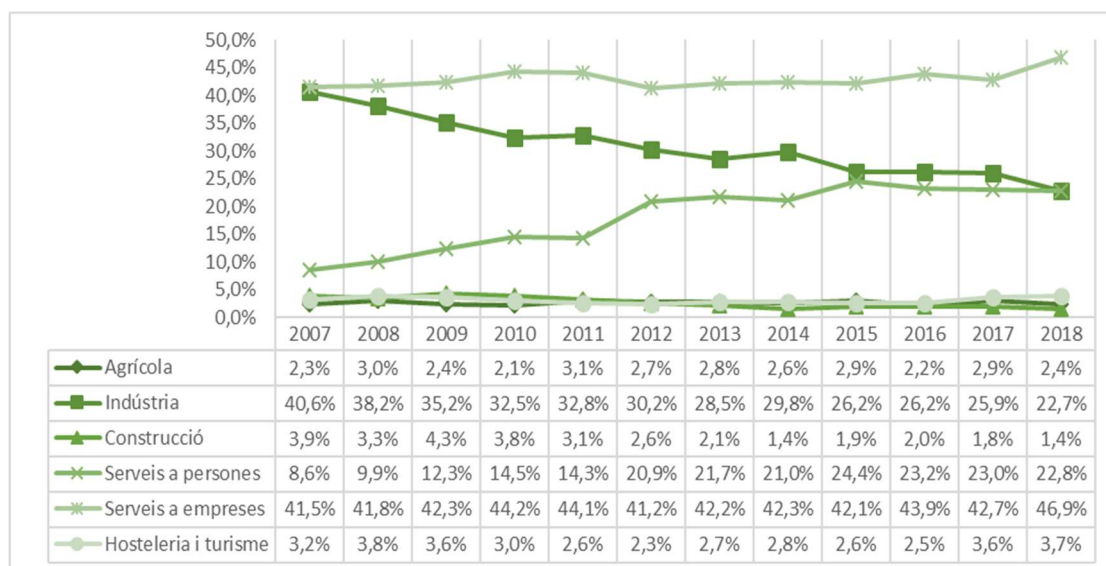
En el següent apartat es tracten algunes variables que s'han vist en apartats anteriors des de la perspectiva del gènere. Veurem que la variable gènere és una variable rellevant en matèria de tipologia d'activitat, inserció, salari i condicions de treball.

Cal ressenyar que en aquest apartat s'han fet anàlisis estadístiques orientades a conèixer quin es el paper del gènere alhora d'explicar que la situació dels graduats laborals els darrers anys.

5.3.1 Gènere i sector d'activitat

Un element important a considerar quan es parla de gènere i situació laboral és el sector d'activitat en el que s'ocupen majoritàriament les dones i el dels homes, donat que existeix una important discriminació en relació als sectors d'activitat que ocupen els homes i els sectors d'activitat que ocupen les dones. En general, els homes tenen major amplitud de selecció, mentre que les dones es troben més concentrades en uns determinats sectors d'activitat, generalment associats als serveis. Aquesta situació es veu reflectida en el cas dels graduats d'FP i Esports.

Taula 35: Distribució dels graduat (homes) en FP i Esports segons el sector d'activitat dels estudis cursats a Catalunya (2007-2018).

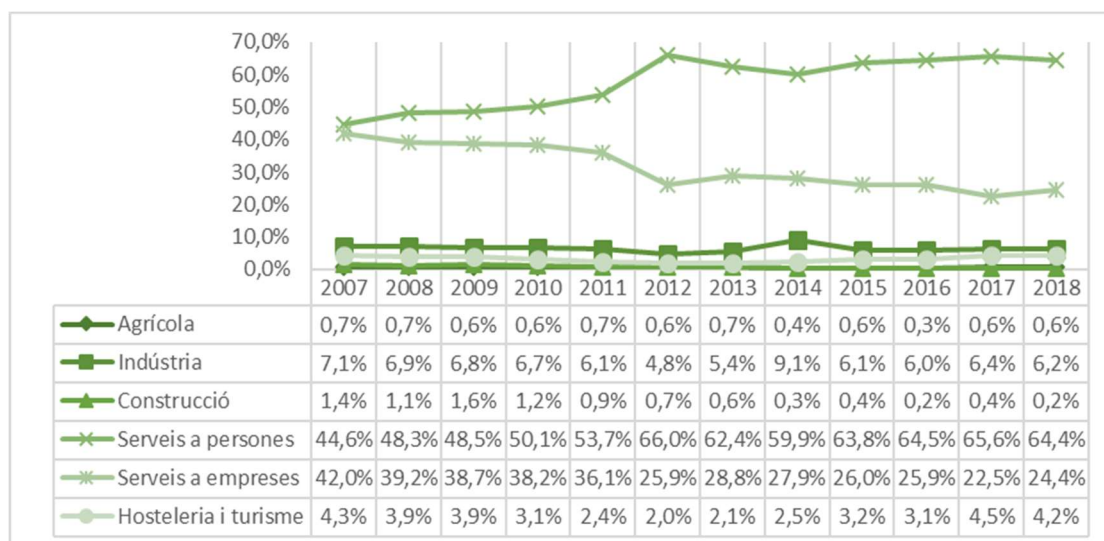
Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Entre els graduats d'FP i Esports, els homes s'han ocupat tradicionalment en sectors d'activitat associats a serveis a empreses i a la indústria, i en menor mesura als sectors de serveis a persones.

Tot i així en els darrers anys els graduats de sector d'activitats industrials (40,6% al 2007 a 22,7% al 2018) s'han anat reduint a favor dels graduats en famílies del sector d'activitat del servei a persones (8,6% al 2007 a 22,8% al 2018) o en el de serveis a les empreses (41,5% al 2007 a 46,9% al 2018), els quals han vist un creixement en el nombre de graduats masculins.

Una imatge molt diferent ofereix la realitat de les graduades en FP i Esports a Catalunya, com es pot veure a la següent taula, les dones tradicionalment estudien en sectors d'activitat relacionats als serveis a persones, i de fet en molta més mesura que la resta de sectors situant-se en valors al voltant del 64%-65% de les graduades. És a dir, les graduades d'FP i Esports es concentren majoritàriament en un gran sector d'activitat, cosa que no passa de forma tant marcada amb els homes.

Taula 36: Distribució de les graduades (dones) en FP i Esports segons el sector d'activitat dels estudis cursats a Catalunya (2007-2018).

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Aquesta tendència de concentració de graduades en el sectors d'activitat de serveis a persones s'incrementa al llarg del temps, en la resta de sectors es mantenen valors similars en el nombre de graduats excepte en el sector de serveis a empreses (42% al 2007 a 24,4% al 2018).

S'observa per tant que els homes i les dones presenten tendències diferents en els estudis que realitzen i el quals influeixen en la seva vida laboral, els homes presenten una major dispersió entre els diferents sectors d'activitat cosa que augmenta amb els anys, mentre que les dones cada cop es concentren més al sectors serveis a les persones.

Aquestes tendències determinen molts altres factors de les vides dels graduats, un exemple pot ser el fet de que el sector serveis a persones pot estar marcat per pitjors condicions laborals i salarials que d'altres sectors com pot ser els industrials.

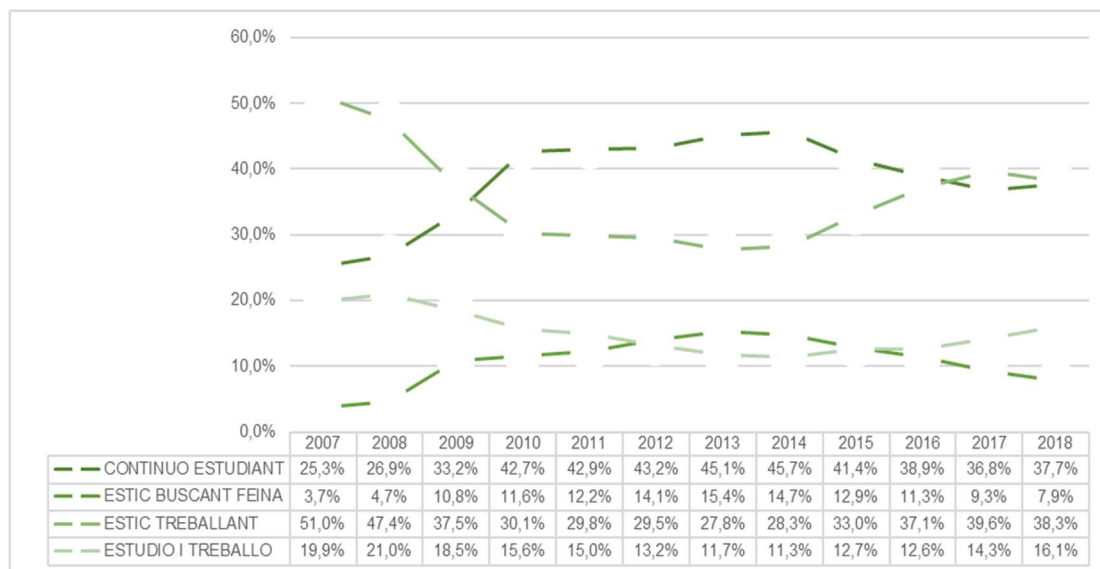
Pel que fa als estadístics, mostren que hi ha relació entre el gènere i el sector d'activitat dels estudis que han realitzat els graduats d'FP i Esports. En aquest sentit els estadístics direccionals mostren que el gènere te poc poder explicatiu del sector d'activitat dels estudis dels graduats d'FP i Esports, per tant caldria veure quins altres elements influeixen en la determinació dels estudis dels graduats.

5.3.2 Gènere i situació laboral

En quant a la situació laboral, com ja s'ha exposat la taxa d'activitat dels homes es superior al de les dones i en aquest sentit també són diferents les tendències de situació laboral segons els gènere i el cicle econòmic, fins i tot es poden veure diferents realitats i conductes diferents segons la situació econòmica.

Ara bé, pel que fa als graduats d'FP i Esports, podem veure que els homes tenen una taxa d'ocupació molt alta, amb l'excepció dels període de crisi, en els que, con ja s'ha comentat, s'incrementa el percentatge dels que continuen estudiant.

Taula 37: Situació laboral dels graduats (homes) d'FP i Esports a Catalunya (2007-2018).

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

En el cas de les graduades d'FP i Esports les tendències respecte del mercat laboral i de la continuació dels estudis es força similar a la dels graduats d'FP i Esports masculins, augmentant l'atur i el continuar estudiant en el període de crisi.

Taula 38 Situació laboral de les graduades (dones) d'FP i Esports a Catalunya (2007-2018).

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

En el que si s'observen diferències entre graduats i graduades, es en les vies d'accés al mercat de treball (veure annex).

Els ocupats graduats d'FP i Esports han accedit al seu lloc treball majoritàriament per vies relacionades amb els llocs on van realitzar els seus estudis, sigui el centre educatiu o bé en l'empresa on han realitzat les pràctiques. Destacant també que les relacions personals juguen un paper important en l'accés al mercat laboral per a aquest col·lectiu.

En el cas de les graduades tot i que les principals vies d'accés al mercat laboral estan relacionades amb el lloc on van realitzar els seus estudis (Centre o Empresa de pràctiques), destaca el fet que les graduades d'FP i Esports entren més al mercat laboral a través de porta freda (Enviat CV o anunci) que no pas els graduats.

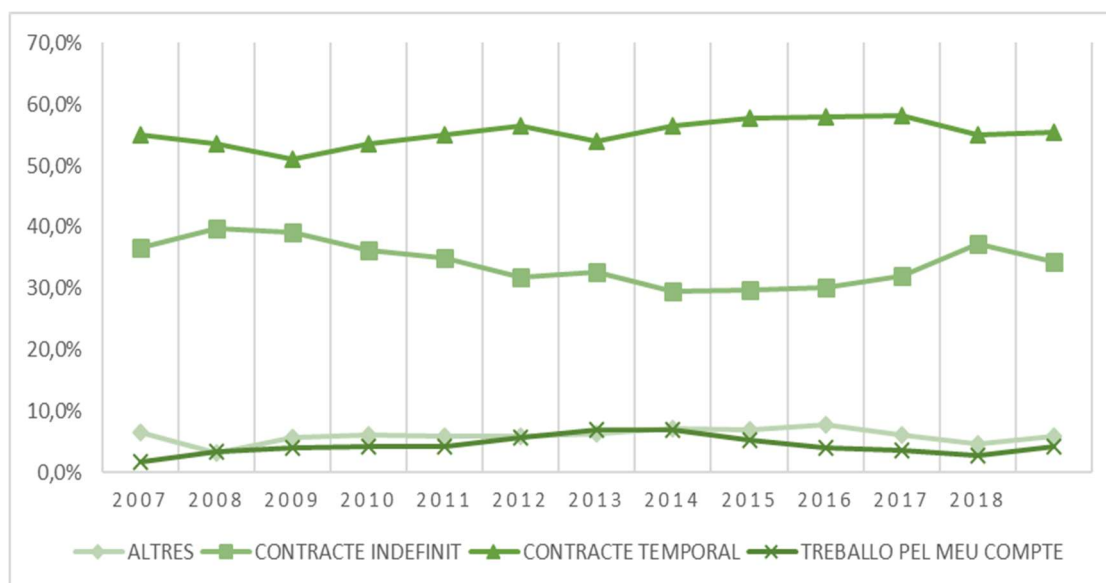
Altre cop els estadístics mostren que existeix relació entre el gènere i la situació laboral del graduat d'FP i Esports. En aquest sentit observem que el gènere tot i tenir relació amb la situació laboral i explicar-la ho fa en poca mesura, explicant-t'ho més en el cas dels homes que en les dones.

5.3.3 Gènere i contracte

La tipologia i duració del contracte està relacionat amb les condicions laborals, i molts cops ve determinat pel sector d'activitat, per exemple sectors d'activitat com els serveis es caracteritzen per alta temporalitat i condicions laborals precàries.

En el cas dels graduats d'FP i Esports les dues tipologies de contracte predominants són els contractes indefinits i els contractes temporals, els quals varien la seva proporció al llarg del temps, incrementant-se la diferència entre ells al llarg del període de crisi fins l'actualitat, es a dir augmenta la temporalitat entre els graduats d'FP i Esports, i decreix el treball estable.

Taula 39: Tipologia de contracte dels graduats (homes) d'FP i Esports a Catalunya (2007-2018).

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Cal destacar que en el període de crisi altres modalitats de treball o relació laboral com el treball autònom augmenta, mostrant com en períodes de recessió econòmica els graduats emprenen més, segurament per necessitat, que en períodes de bonança econòmica.

En el cas de les graduades d'FP i Esports la tendència de la temporalitat i del contracte indefinit com a vies predominants es manté en el temps, si bé el nivell de temporalitat es superior al dels graduats, el que es pot relacionar amb el sector d'activitat dels estudis de les graduades.

Taula 40: Tipologia de contracte de les graduades (dones) d'FP i Esports a Catalunya (2007-2018).

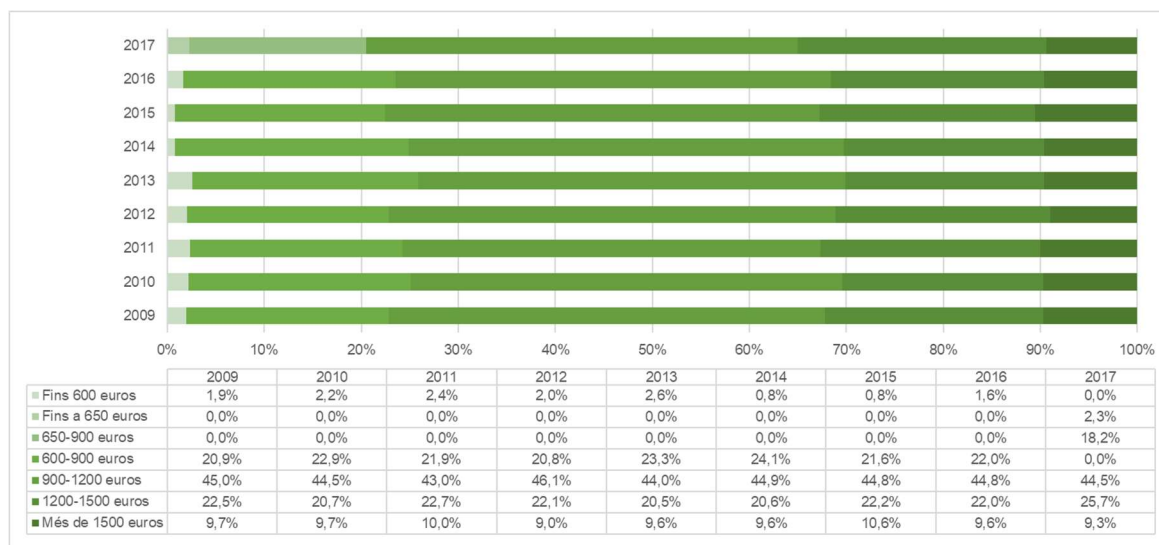

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

5.3.4 Gènere i salari

La qüestió de la bretxa salarial per qüestió de gènere ha sigut un tema molt marcat i present al llarg dels anys al nostre territori. En aquest sentit tradicionalment els homes han tingut de mitja salaris superior a les dones.

Taula 41: Distribució dels salaris dels graduats (homes) d'FP i Esports a Catalunya (2009-2017).

Nota: a) No s'inclouen els graduats dels anys 2008 i 2018 per la variabilitat que presenten les seves dades.
b) El 2016 es produeix un canvi en les categories de resposta.

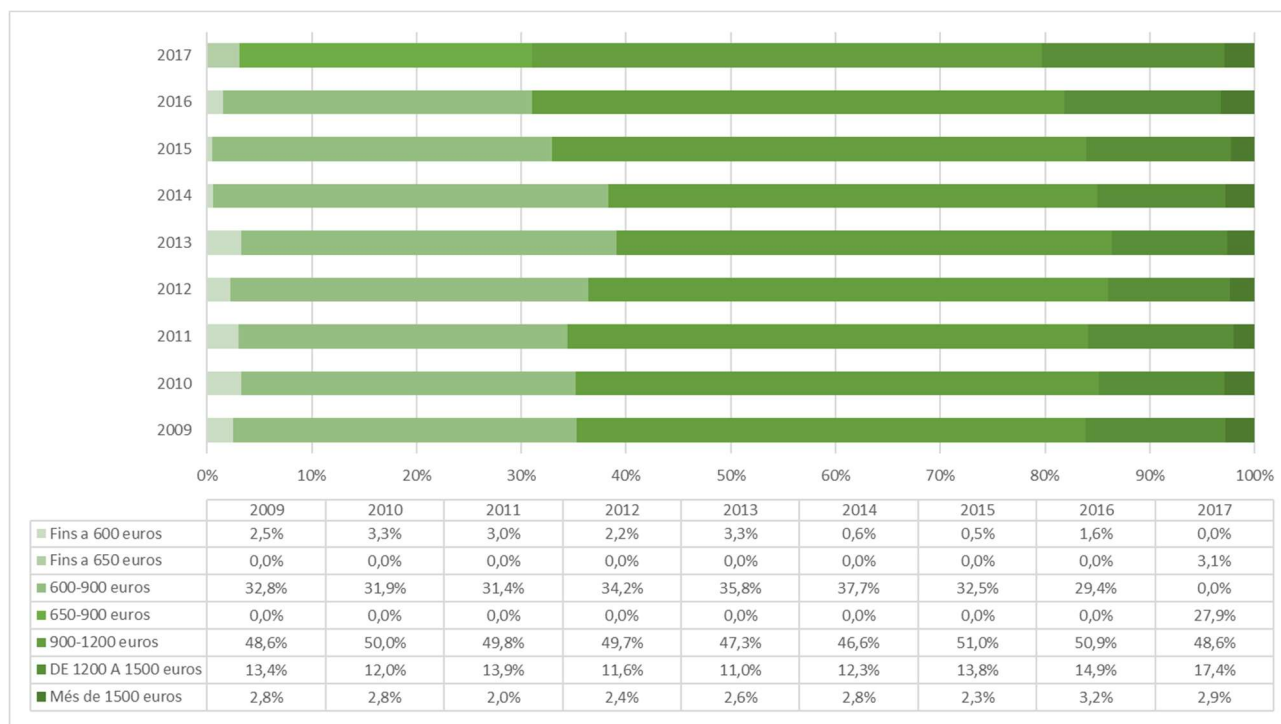
Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Els graduats d'FP i Esports a Catalunya tenen en la seva majoria (60%-70%) salaris d'entre 900 i 1500 euros nets mensuals, essent el nombre de graduats amb salaris inferiors als 900 euros (20%-23%) o els que guanyen més de 1500 euros nets mensuals (9%-10%) grups reduïts de la població.

Cal ressenyar que els salaris dels graduats d'FP i Esports varien poc les seves proporcions quedant la major d'aquesta població amb salaris de 900 a 1500 euros mensuals nets, els quals serien superiors al salari mitjà net de la població general dels mateixos grups d'edat.

La distribució dels salaris de les graduades d'FP i Esports a Catalunya es inferior a la població masculina de la mateixa categoria, territori i temps. Per tant es pot afirmar que existeix bretxa de gènere entre els graduats d'FP i Esports.

Taula 42: Distribució dels salaris de les graduades (dones) d'FP i Esports a Catalunya (2009-2017).

Nota: a) No s'inclouen els graduats dels anys 2008 i 2018 per la variabilitat que presenten les seves dades.
b) El 2016 es produeix un canvi en les categories de resposta.

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Els salaris de les graduades d'FP i Esports a Catalunya és troben en la seva majoria (70% o més) entre 600 i 1200 euros nets mensuals, essent el nombre de graduades amb salaris inferiors als 600 o 650 euros el 2%-3%.

La distribució salarial de les graduades d'FP i Esports a Catalunya ens mostra que la seva realitat és més pròxima a la mitjana salarial del grups d'edat dels joves.

En aquest cas els estadístic mostren una associació més forta entre les dos variables que en el dos casos anteriors. De fet si s'observen els estadístics direccionals observem que el salari que tenen els graduats pot ser explicat pel gènere que tenen, quedant clar que en el cas de les dones el seu gènere determina més el seu salari que no en el cas del homes acabats de graduar d'FP i Esports.

6 Evolució de la demanda de les famílies professionals

6.1 El nombre de graduats en Formació Professional i la seva relació amb les activitats professionals.

El detall del nombre de graduats per famílies professionals apareix a partir de l'estudi presentat l'any 2014 (corresponent al curs 2012/13). Les dades presentades a partir d'aquell curs aporten interessants pistes de recerca en l'evolució dels estudis d'FP inicial a Catalunya en els darrers anys.

Taula 43: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus

CFGM	N	Cens	% Respostes	Inserció	Estudien	Relació feina-estudis	Contractes indefinits	Contr. temps complet	Més de 900
Activitats físiques i esportives	564	741	76,11%	24,3%	85,3%	62,0%	12,4%	19,7%	N.R.
Administració i gestió	1.500	1.863	80,52%	20,4%	75,1%	52,3%	26,7%	36,0%	29,6%
Agrària	129	232	55,60%	38,8%	54,3%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Arts gràfiques	188	209	89,95%	31,9%	70,2%	73,3%	36,7%	61,7%	N.R.
Comerç i marketing	460	737	62,42%	18,9%	75,0%	73,6%	23,0%	32,2%	N.R.
Edificació i obra civil	19	43	44,19%	42,1%	42,1%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Electricitat i electrònica	724	1.004	72,11%	32,7%	62,3%	64,3%	23,0%	62,2%	60,1%
Energia i aigua	0			N.D.	N.D.	N.D.	N.D.	N.D.	N.D.
Fabricació mecànica	240	283	84,81%	45,8%	55,4%	81,8%	31,8%	70,0%	74,0%
Fusta, moble i suro	75	135	55,56%	26,7%	58,7%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Hoteleria i turisme	294	564	52,13%	52,7%	48,3%	93,5%	29,0%	51,0%	75,9%
Imatge i so	32	97	32,99%	18,8%	87,5%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Imatge personal	678	1.112	60,97%	32,3%	53,5%	72,1%	17,4%	39,7%	19,5%
Indústries alimentàries	77	161	47,83%	40,3%	46,8%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Informàtica i comunicacions	1.025	1.272	80,58%	15,8%	84,6%	52,9%	20,9%	32,7%	N.R.
Instal·lació i manteniment	296	477	62,05%	31,8%	58,1%	76,6%	26,6%	71,3%	41,8%
Maritimopesquera	56	58	96,55%	55,4%	44,6%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Química	210	251	83,67%	30,0%	65,2%	61,9%	17,5%	74,6%	N.R.
Sanitat	2.262	3.808	59,40%	46,4%	46,64%	71,4%	30,7%	55,7%	70,2%
Serveis socials i a la comunitat	917	1.378	66,55%	42,3%	61,6%	75,1%	27,6%	43,6%	62,7%
Tèxtil, confecció i pell	13	26	50,00%	15,4%	84,6%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Transport i manteniment de vehicles	851	1.149	74,06%	31,8%	59,8%	61,3%	23,6%	55,7%	90,0%
Ensenyaments d'arts plàstiques i disseny	151	253	59,68%	10,6%	87,4%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Ensenyaments esportius	404	1.859	21,73%	65,3%	59,2%	65,5%	23,1%	37,9%	90,0%
FPI + APD + EE	11.165	17.712	63,04%	33,7%	63,3%	69,0%	26,5%	50,0%	62,1%

Font: Estudi d'inserció de formació professional de la cambra de comerç i Departament d'Ensenyament.

Taula 44: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus superiors (2014).

CFGS	N	Cens	% Respostes	Inserció	Estudien	Relació feina-estudis	Contractes indefinits	Contr. temps complet	Més de 900
Activitats físiques i esportives	494	1.089	45,36%	44,3%	69,4%	73,1%	18,7%	18,3%	N.R.
Administració i gestió	1.742	2.336	74,57%	45,3%	48,5%	66,1%	33,2%	50,7%	61,7%
Agrària	114	249	45,78%	47,4%	43,9%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Arts gràfiques	71	109	65,14%	62,0%	19,7%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Comerç i marqueting	1.015	1.394	72,81%	40,8%	56,8%	67,0%	36,5%	64,5%	75,2%
Edificació i obra civil	135	266	50,75%	40,0%	57,0%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Electricitat i electrònica	807	1.123	71,86%	54,0%	36,4%	65,8%	37,4%	78,2%	82,1%
Energia i aigua	55	80	68,75%	36,4%	50,9%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Fabricació i mecànica	234	318	75,58%	59,4%	44,4%	84,2%	38,1%	78,4%	83,5%
Fusta, moble i suro	13	13	100,00%	61,5%	38,5%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Hoteleria i turisme	325	652	49,85%	55,4%	41,5%	67,8%	27,2%	64,4%	81,9%
Imatge i so	494	735	67,21%	39,7%	48,6%	54,6%	30,6%	41,3%	65,4%
Imatge personal	130	361	36,01%	55,4%	36,9%	65,3%	26,4%	30,6%	N.R.
Indústries alimentàries	22	54	40,74%	68,2%	9,1%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Informàtica i comunicacions	899	1.215	73,99%	46,4%	53,8%	77,2%	32,7%	59,2%	72,0%
Instal·lació i manteniment	384	532	73,56%	55,2%	35,9%	61,9%	49,5%	76,3%	87,8%
Marítimopesquera	61	78	78,21%	59,0%	21,3%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Química	609	715	85,17%	52,9%	36,0%	65,2%	27,6%	75,2%	90,5%
Sanitat	1.545	2.765	58,88%	46,7%	49,9%	51,0%	29,3%	48,1%	74,4%
Serveis socials i a la comunitat	2.381	3.689	64,54%	45,4%	54,9%	49,8%	23,3%	30,0%	58,7%
Tèxtil, confecció i pell	8	42	19,05%	87,5%	25,0%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
Transport i manteniment de vehicles	409	545	75,05%	49,6%	35,5%	73,4%	35,0%	77,3%	79,6%
Ensenyaments d'arts plàstiques i disseny	492	1.005	48,96%	54,9%	37,8%	46,6%	35,2%	43,7%	83,3%
Ensenyaments esportius	39	102	38,24%	76,9%	41,0%	N.R.	N.R.	N.R.	N.R.
FPI + APD + EE	12.478	19.457	64,13%	47,6%	48%	62,1%	31,7%	53,5%	75,2%

Font: Estudi d'inserció de formació professional de la cambra de comerç i Departament d'Ensenyament.

6.1.1 La Família Professional de Sanitat

Veient el nombre de graduacions per famílies s'observa que la família sanitària assoleix una posició preponderant en el Grau Mitjà, molt per damunt de la resta (3.808 Sanitat; 1863 Administració i Gestió; 1378 Serveis Socioculturals i a la Comunitat, per citar les més nombroses). Aquesta majoria de Sanitat es repeteix, encara més destacadament en les dades corresponents al curs 2016/17 (estudi 2018): 4.216 Sanitat, 1.821 Administració i Gestió, 1.735 Informàtica i Comunicacions, 1.387 Serveis Socioculturals i a la Comunitat.

L'hegemonia de la Sanitat en el Grau Mitjà correspon segurament a la correlació entre les especialitats existents (Cures auxiliars d'infermeria; Emergències Sanitàries; Farmàcia i Parafarmàcia) i l'exercici de professions pròpies de l'activitat sanitària de caràcter mitjà dintre de la jerarquia funcional d'aquest àmbit professional. Cal afegir, a més, la dimensió territorial, atès que les activitats sanitàries, en aquest nivell, cobreixen la totalitat del país.

Aquest fet, junt a la forta demanda de tècnics amb aquest nivell de qualificació, pot explicar que l'alt nombre de graduats registrats.

Significativament l'hegemonia de la Família Sanitat no es repeteix en el cas del graduats de Grau Superior. En aquest cas, si bé el nombre és encara destacat, i ocupa la segona posició entre totes les famílies professionals, és àmpliament superat pels graduats en la Família de Serveis Socioculturals i a la Comunitat, i no massa lluny dels de la Família d'Administració i Gestió. Les dades concretes reflecteixen aquestes posicions tant en el curs 2012/13 com en el 2016/17: Sanitat 2.765 i 1.629 en aquests cursos, Serveis Socioculturals i a la Comunitat 3.689 i 2.625, Administració i Gestió 2.336 i 1.596, respectivament.

El motiu d'aquesta disparitat de graduats entre el Grau Mitjà i el Superior pot donar-se pel fet que molts dels cicles formatius superiors sanitaris tenen una relació força directa amb diferents estudis universitaris de Medicina i poden trobar-se en una competència professional amb els graduats universitaris superiors.

En conclusió els Cicles Formatius de Grau Mitjà de la Família Sanitat corresponen a activitats de qualificació mitjana, amb una forta demanda en les activitats sanitàries i una clara reglamentació professional, com és propi de totes les activitats i professions vinculades a la salut. Tots aquests factors han portat a consolidar els CFGM sanitaris com els més nombrosos en graduats a Catalunya al menys des de l'any 2013.

Per la seva part els Cicles de Grau Superior tot i disposar també d'un important nombre de graduats queden sempre en segona posició i presenten una lleugera tendència a disminuir, molt acusada en el darrer any (curs 2012/13; 2.753 curs 2014/15; 2.017 curs 2015/16; 1.629 curs 2016/17). Cal afegir també que mentre els Cicles de Grau Mitjà són 3 els de Grau Superior, en raó de la seva especialització, arriben a 13.

6.1.2 La Família de Serveis Socioculturals i a la Comunitat

La primera característica d'aquesta família és la de que només té una sola especialitat en el Grau Mitjà, la d'Atenció a les persones en situació de dependència. Es tracta d'una activitat que ha anat augmentat de forma exponencial en la nostra societat en la mesura que l'increment constant i permanent de l'esperança de vida ha fet aparèixer la necessitat de tenir cura d'un nombre molt més alt de persones d'edat avançada o molt avançada del que fins fa poc es donava. Les xifres així ho indiquen: l'1 de gener de 2019 vivien a Catalunya 166.938 persones majors de 80 anys, quan l'1 de gener de 2000 el seu nombre era de 79.180. (Idescat, 2019)

Cal tenir en compte que l'esperança de vida a Catalunya, l'any 2017, era de 86,2 anys per a les dones i de 80,7 per als homes, una dècima superior en ambdós cassos a l'espanyola la qual es situa entre les més altes del món (Idescat, 2019).

Aquest fet ha comportat la necessitat de regular i donar formació i qualificació professional específica a una activitat que fins fa uns anys es feia majoritàriament en el si de les famílies, i especialment per part de les dones. Tanmateix els canvis vitals, demogràfics i socio-econòmics han produït la consolidació d'aquesta activitat amb caràcter professional i la seva emergència en el mercat de treball com una important font d'ocupació per a moltes persones que no disposaven d'estudis o qualificacions reconegudes.

Si bé en la LOGSE ja existia el cicle formatiu d'Atenció Sociosanitària la nova realitat social i la demanda d'una atenció acurada al creixent nombre de persones dependents ha fet que

l'Administració hagi actualitzat la normativa (Ordre 313/2016) per tal d'adequar aquest cicle a les necessitats actuals.

Pel que fa al nombre de graduats aquest era de 1.378 en el curs 2012/13, 1.344 curs 2014/15, 1.465 curs 2015/16, i de 1.387 curs 2015/16. Es tracta d'un considerable nombre de persones, més encara tenint en compte que corresponen a un únic Cicle Formatiu. Aquestes xifres representen una estabilitat pel que fa a la provisió de nous professionals per a la cura de les persones dependents o, més probablement, al fet que moltes persones ja ocupades en aquestes activitats de cura requereixen de la graduació corresponent per a exercir la seva feina.

En relació als Cicles Formatius de Grau Superior en aquesta Família el seu nombre és de 5. Cada un d'ells abasta activitats en àmbits força diferents pel que fa al servei a les persones: educació infantil, animació sociocultural i turística, integració social, mediació comunicativa i promoció de la igualtat de gènere.

Es tracta doncs d'activitats que o bé es feien abans força sovint en l'àmbit familiar (educació infantil) o han adquirit en els darrers temps una dimensió professional inexistent en el passat a causa dels avenços socials més moderns i de la consolidació legal de nous drets socials (integració social, mediació comunicativa, igualtat de gènere).

Precisament la seva emergència com activitats amb caràcter professional a causa de la seva demanda per part del mercat de treball ha donat lloc a la necessitat de regular la seva formació. Tots aquests Cicles formatius disposen de reglamentacions bastant recents (del 2013 les menys recents i del 2017 les que més).

La seva diversitat, junt a la seva modernitat relativa, segurament és el motiu principal que explica l'alt nombre de graduats en els CF superiors d'aquesta Família: 3.689 curs 2012/13; 3.872 curs 2014/15; 3.802 curs 2015/16; 2.625 curs 2016/17. En totes aquestes anualitats es situa destacament en el primer lloc pel que fa al nombre de graduats de totes les Famílies Professionals.

Sobre la correlació entre les dues famílies professionals analitzades i les característiques de la seva inserció laboral, convé observar les taules 45 i 46.

Taula 45: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus

CFGM	N respostes	N graduats	% respostes	Error mostral	Inserció	Estudien	Relació feina-estudis	Contractes indefinits	Contractes a temps complet	Més de 900 €
Activitats físiques i esportives	626	919	68,12%	2,26%	29,71%	83,71%	58,06%	14,52%	23,66%	54,5%
Administració i gestió	1.532	1.846	82,99%	1,05%	31,72%	78,07%	57,20%	17,90%	38,27%	48,4%
Agrària	189	265	71,32%	3,90%	45,50%	52,91%	74,42%	25,58%	65,12%	57,1%
Arts gràfiques	187	187	100,00%	0,00%	27,27%	70,59%	58,82%	23,53%	50,98%	73,1%
Comerç i màrqueting	109	232	46,98%	6,99%	45,87%	52,29%	80,00%	32,00%	56,00%	46,4%
Edificació i obra civil	20	28	71,43%	12,17%	60,00%	55,00%	75,00%	41,67%	66,67%	87,5%
Electricitat i electrònica	667	823	81,04%	1,69%	43,48%	58,92%	75,17%	30,00%	65,52%	74,7%
Fabricació mecànica	315	384	82,03%	2,39%	55,24%	56,51%	88,51%	39,08%	73,56%	86,7%
Fusta, moble i suro	77	99	77,78%	5,40%	49,35%	38,96%	68,42%	26,32%	89,47%	52,9%
Hoteleria i turisme	423	711	59,49%	3,10%	66,19%	38,06%	90,00%	29,29%	54,29%	89,5%
Imatge i so	119	119	100,00%	0,00%	18,49%	76,47%	50,00%	9,09%	45,45%	60,0%
Imatge personal	552	776	71,13%	2,29%	50,36%	48,19%	67,99%	18,71%	41,37%	30,4%
Indústries alimentàries	128	240	53,33%	6,05%	53,91%	40,63%	66,67%	27,54%	52,17%	83,3%
Informàtica i comunicacions	1.290	1.613	79,98%	1,25%	22,25%	84,11%	52,61%	29,27%	37,63%	96,3%
Instal·lació i manteniment	403	509	79,17%	2,28%	54,59%	58,56%	80,45%	42,27%	78,18%	85,5%
Maritimopesquera	66	72	91,67%	3,58%	62,12%	31,82%	75,61%	34,15%	82,93%	94,1%
Química	168	246	68,29%	4,35%	50,00%	50,60%	76,19%	34,52%	76,19%	79,7%
Sanitat	2.823	4.327	65,24%	1,11%	60,11%	42,12%	82,50%	25,52%	60,05%	71,4%
Serv. Sociocul. i a la comunitat	1.096	1.465	74,81%	1,52%	46,17%	65,51%	76,09%	25,10%	41,50%	52,9%
Tèxtil, confecció i pell	52	74	70,27%	7,61%	38,46%	69,23%	70,00%	25,00%	35,00%	14,3%
Transport i manteniment de vehicles	1.024	1.197	85,55%	1,19%	44,53%	45,70%	66,89%	23,90%	67,11%	54,9%
Ensenyaments d'arts plàstiques i disseny	149	205	72,68%	4,29%	20,81%	85,91%	45,16%	19,35%	29,03%	44,4%
Ensenyaments esportius	431	2.120	20,33%	4,30%	58,24%	67,52%	71,31%	28,69%	30,28%	85,5%
FPI + APD + EE	12.446	18.457	67,43%	0,51%	45,11%	59,84%	73,82%	26,02%	53,75%	68,72%

Font: Estudi d'inserció de formació professional de la cambra de comerç i Departament d'Ensenyament.

Taula 46: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus superiors (2017).

CFGS	N respostes	N graduats	% respostes	Error mostral	Inserció	Estudien	Relació feina-estudis	Contractes indefinits	Contractes a temps complet	Més de 900 €
Activitats físiques i esportives	747	1.596	46,80%	2,67%	60,37%	58,77%	70,55%	24,83%	30,60%	65,22%
Administració i gestió	1.322	1.895	69,76%	1,51%	60,97%	43,04%	80,02%	32,88%	61,04%	76,63%
Agrària	136	215	63,26%	5,21%	63,97%	34,56%	67,82%	21,84%	66,67%	79,31%
Arts gràfiques	91	107	85,05%	4,07%	67,03%	41,76%	77,05%	32,79%	60,66%	81,08%
Comerç i màrqueting	513	794	64,61%	2,63%	68,03%	39,96%	79,08%	41,26%	75,93%	78,87%
Edificació i obra civil	114	123	92,86%	2,54%	46,49%	56,14%	62,26%	32,08%	60,38%	87,50%
Electricitat i electrònica	805	917	87,79%	1,23%	72,30%	28,57%	82,99%	41,75%	83,51%	90,95%
Energia i aigua	153	153	100,00%	0,00%	67,32%	37,25%	64,08%	26,21%	76,70%	62,03%
Fabricació mecànica	325	354	91,81%	1,59%	78,77%	37,54%	91,02%	37,11%	76,56%	91,84%
Fusta, moble i suro	30	33	90,91%	5,59%	66,67%	36,67%	80,00%	60,00%	95,00%	78,95%
Hosteleria i turisme	547	970	56,39%	2,82%	70,93%	38,21%	72,42%	30,41%	59,79%	88,36%
Imatge i so	592	812	72,91%	2,14%	52,36%	42,91%	61,94%	26,13%	43,23%	73,13%
Imatge personal	306	434	70,51%	3,11%	66,67%	31,70%	75,49%	25,00%	47,55%	52,58%
Indústries alimentàries	40	76	52,63%	10,95%	80,00%	32,50%	84,38%	62,50%	78,13%	80,00%
Informàtica i comunicacions	1.160	1.539	75,37%	1,46%	62,93%	42,76%	90,27%	43,70%	78,49%	83,77%
Instal·lació i manteniment	292	375	77,87%	2,76%	78,08%	32,19%	82,02%	39,91%	82,02%	86,10%
Maritimopesquera	78	109	71,56%	6,07%	51,28%	46,15%	70,00%	45,00%	90,00%	91,67%
Química	621	732	84,84%	1,56%	66,99%	33,98%	79,33%	30,29%	87,98%	89,89%
Sanitat	1.176	2.017	58,30%	1,88%	62,76%	38,01%	59,49%	32,11%	55,15%	83,54%
Seguretat i Medi Ambient	33	274	12,04%	16,36%	51,52%	48,48%	35,29%	23,53%	29,41%	80,00%
Serv. Sociocul. i a la comunitat	2.427	3.802	63,83%	1,22%	58,38%	55,71%	57,80%	22,51%	32,67%	60,26%
Tèxtil, confecció i pell	28	49	57,14%	12,50%	67,86%	35,71%	57,89%	31,58%	36,84%	57,14%
Transport i manteniment de vehicles	609	668	91,17%	1,21%	60,43%	22,66%	82,61%	35,60%	75,82%	68,10%
Ensenyaments d'arts plàstiques i disseny	507	1.002	50,60%	3,12%	58,78%	45,96%	57,38%	32,89%	47,65%	68,31%
Ensenyaments esportius	22	121	18,18%	19,36%	72,73%	63,64%	87,50%	18,75%	12,50%	100,00%
FPI + APD + EE	12.674	19.167	66,12%	0,52%	63,03%	42,62%	72,60%	32,24%	59,54%	79,02%

Font: Estudi d'inserció de formació professional la cambra de comerç i Departament d'Ensenyament.

Més enllà d'analitzar el nombre absolut de graduats de les dues Famílies Professionals majoritàries a Catalunya convé observar detingudament les condicions en les quals accedeixen al mercat de treball.

Per a donar una perspectiva més àmplia, a més de les dues Famílies esmentades, s'inclou en la comparativa les corresponents algunes altres amb una xifra important de persones graduades: Activitats físiques i esportives, Administració i Gestió, Comerç i màrqueting, Electricitat-Electrònica, Hosteleria i Turisme, Imatge Personal, Informàtica i Comunicacions, Química, Transport i manteniment de vehicles.

El primer registre a considerar és el percentatge d'inserció laboral assolit per cada Família. Pel que fa al Grau Mitjà en el curs 2012/13 destacaven les Famílies Hosteleria i Turisme (52,7%), Sanitat (46,4%) i Serveis socioculturals i a la comunitat (42,3%). Totes les altres Famílies esmentades registraven índex d'inserció laboral inferiors a 35%.

En el curs 2016/17 apareixien modificacions en relació a les dades anteriors. La Família Electricitat-Electrònica es situava destacadament al capdavant amb un folgat 71,79% d'inserció, seguida a distància per Sanitat (59,63%) i per Hosteleria i Turisme (56,99%). La resta de Famílies assolien xifres per sota del 50% i només Transport i Manteniment de Vehicles si acostava (48,83%).

Els registres corresponents al Grau Superior en el curs 2012/13 situen a Imatge Personal i a Hosteleria i Turisme amb el mateix %, 55,4, seguides de prop per Electricitat-Electrònica (54%),

Química (52,9) i Transport i Manteniment de Vehicles (49,6%). La resta de Famílies obté uns resultats en la banda del 40 per cent en tots el cassos.

Pel que fa a la relació entre feina i estudis en el Grau Mitjà en general era alta tant en el curs 2012/13, com en el 2016/17. Destaca en ambdós cursos Hosteleria i Turisme, amb % superiors al 90 i 80 per cent respectivament, i en el darrer curs Electricitat-Electrònica i Sanitat amb més del 80%.

El Grau Superior també registra sempre uns % iguals o superiors al 60%, amb algunes famílies per damunt del 80%: Química, Electricitat-Electrònica, Transport i Manteniment de Vehicles. En el cas d'Informàtica i Comunicacions arriba fins i tot al 90,58%.

Altres indicadors permeten escatir millor la qualitat de la inserció assolida: durada i temps de treball del contracte junt al sou. Aquí les diferències són força més acusades.

Començant pel Grau Mitjà en el curs 2012/13 només el 30,7% dels graduats en Sanitat, sent aquesta Família la millor situada en aquest aspecte. Totes les altres es varen situar per sota del 30%, i en alguns cassos del 20: Imatge Personal (19,5%), Química (17,5%) i Activitats Físiques i esportives (12,4%).

En el curs 2016/17 el nombre de contractes indefinits ja era més alt. En particular en Electricitat-Electrònica (42,14%) i Hosteleria i Turisme (33,72%). En aquest curs Sanitat havia baixat al 23,04%. Totes les altres Famílies es situaven en la banda del 20 al 29%, excepte Serveis Socioculturals i a la Comunitat (19,48%) i Activitats Físiques i esportives (15,49%), en darrer lloc.

Els registres del Grau Superior d'Electricitat-Electrònica (37,4%), Transport i Manteniment de V. (35%), Administració i Gestió (33,2%), Informàtica i Comunicacions (32,7%) eren les que superaven el 30 %. Totes les altres es situaven entre el 20 i el 29 % (Sanitat, 29,3%). Per sota restaven encara Química (17,5%) i Activitats Físiques i esportives (12,4%).

En aquest Grau la millora de la contractació indefinida era encara més acusada: Informàtica i Comunicacions (47,67%), Comerç i màrqueting (43,06), Electricitat-Electrònica (42,14%) recollien els millors registres en aquest concepte. Totes les demés se situaven entorn al 30 a 37%, i només Activitats Físiques i esportives quedava per sota (26,20).

El temps de treball també és un factor destacat en la qualitat del treball. En aquest aspecte les xifres registren una forta disparitat entre Famílies Professionals. Entre les que assolien contractes a temps complet en el Grau Mitjà en el curs 2012/13 es troben Química (74,6%), Electricitat-Electrònica (62,2%), Sanitat i Transport i Manteniment de V. (55,7 %). Xifres que contrastaven amb les corresponents a Activitats Físiques i E. (19,7%).

En el darrer estudi Electricitat-Electrònica (85,62%), Química (70,27%), Transport i Manteniment de V. (65,01%), Sanitat (59,41 %) i Hosteleria i Turisme (55,17%) obtenien majoritàriament contractes a temps complet. En canvi només el 18,31 % dels graduats en Activitats Físiques i E. ho varen aconseguir. La resta de famílies considerades varen registrar xifres entre el 30 i el 49%.

Finalment un aspecte clau: el salari percebut pels graduats. Aquí les diferències entre Grau Mitjà i Superior són lògicament importants. També ho són entre Famílies Professionals.

En el curs 2012/13 els graduats de Grau Mitjà que assoliren feina amb contracte ho feren amb sou baixos de forma general. Només els de Transport i Manteniment de V. (90%), Hosteleria i T. (75,9), Sanitat (70,2%) i Serveis Socioculturals i a la C. (62,7%), varen aconseguir salaris superiors als 900 € mensuals.

Per contra solament el 19,5% dels graduats en Imatge Personal o el 29,6% dels d'Administració i Gestió ho varen assolir.

En aquell curs en el Grau Superior també destacaran les mateixes Famílies: Química (90,5%), Electricitat-Electrònica (82,1%), Hosteleria i T. (81,9) i Transport i Manteniment de V: (79,6%), foren les més ben remunerades. Per sota apareixen totes les altres Famílies, situades sempre per damunt del 50%.

En el curs 2016/17 les diferències entre Famílies es mantenen, o fins i tot s'accentuen. Mentre que Informàtica i C. (96,3%), Electricitat-E. (91,99%) Hosteleria i T: (89,5%), Química (88,5%) es situen en la banda salarial alta, Imatge Personal (30,4%), Comerç i M. (46,40%) mantenen percentatges importants de graduats mal pagats.

6.1.3 Les famílies professionals de la Indústria i la Construcció

Per la seva importància en l'estructura econòmica i productiva convé una anàlisi particular de les famílies professionals de la indústria i la construcció.

S'inclouen en aquesta categoria les següents: Arts Gràfiques, Edificació i obra civil, Electricitat i Electrònica, Energia i Aigua, Fabricació Mecànica, Fusta-Moble-Suro, Indústries Alimentàries, Instal·lació i Manteniment, Química, Tèxtil-Confecció-Pell, Transport i Manteniment de Vehicles.

Les que tenen un major nombre de graduats ja han estat comentades en punts anteriors. La resta es tracta sovint són Cicles amb un seguiment més petit o fins i tot molt minoritari.

Observant els estudis presentats els anys 2017 i 2018 en el curs 2015/16 el Grau Mitjà només va registrar-ne 28 en Edificació i O.C., 74 en Tèxtil-Confecció-Pell i 99 en Fusta-Moble-Suro.

Pel que fa al Grau Superior les xifres eren: 33 en Fusta-M-S i 49 en Tèxtil-C-P; en aquest curs el nombre de graduats d'Edificació i Obra Civil se situava en 123, superant així, per exemple, als d'Indústries Alimentàries que va tenir-ne 76.

En relació a les Famílies industrials cal destaca que presenten ja en Grau Mitjà uns resultats d'inserció superiors al 50% en molts cassos. Destaquen Edificació i Obra Civil (60%), Instal·lació i Manteniment (54,59%), Fabricació Mecànica (55,24%) i Indústries Alimentàries (53,91%), Química (50%) i ben aprop Fusta-Moble-Suro (49,35%). En aquest aspecte i curs Arts Gràfiques (27,27%) i Tèxtil-Confecció-Pell (38,46%) són les que presenten registres més mediocres.

Sempre en el Grau Mitjà l'estudi del 2018 presentava els resultats següents pel que fa a la inserció: Fabricació Mecànica (60,57%), Instal·lació-Manteniment (57,82%), Tèxtil-Confecció-Pell (57,14%), Edificació i Obra Civil (56,67%), Fusta-Moble-Suro (51,28%), Ind. Alimentàries (50,32%). Sols Química (41,34%) i Arts Gràfiques, amb un 30,29% quedaven per sota del 50% de graduats amb feina.

S'observa una certa variació en les dues anualitats consecutives. Això es dona sobre tot en Famílies amb un pocs graduats, en les quals petites oscil·lacions del mercat de treball, o altres factors, potser fins i tot de la mostra, poden condicionar el resultats finals.

Passant al Grau Superior en el curs 2015/16 totes les Famílies varen superar el 50% d'inserció, excepte Edificació (46,49%). Varen destaca Indústries Alimentàries (80%), Fabricació Mecànica (78,77%) i Instal·lació i Manteniment (78,08%), seguides per Tèxtil (67,86%), Química (66,99%) i Fusta (66,67%).

En el curs següent, tot i algunes variacions, es repeteixen registres semblants: Fabricació M. (79,72%), Instal·lació i M. (76,29%), Indústries Alimentàries (72,50%), Química (70,68%). Seguien les altres sempre per damunt del 60%. Una mica més avall d'Energia i Aigua (55,45%). Altra vegada Edificació O.C. obtenia el registre més baix (49,02%).

Passant a valorar les condicions i qualitat de la inserció assolida convé veure les dades corresponents a Contractes indefinits, Contractes a temps complet i Sous superiors als 900 €.

Respecte als contractes indefinits assolits en el Grau Mitjà del curs 2015/16 els percentatges eren el 42,47 per Instal·lació-M., el 41,67% en Edificació, 39,08% en F. Mecànica, 34,52 per a Química i 30 per Electricitat-E. Més avall es situaven Fusta-M-S amb 26,32, Tèxtil 25, Transport i M.V. 23,90 i Gràfiques amb 23,53.

Pel que fa als contractes de treball a temps complet destacava Fusta (89,47%), seguida per Instal·lació-Manteniment (78,18%), Química (76,19%) i F. Mecànica (73,56%). Edificació i Electricitat-E. També superaven el 60% i Indústries Alimentàries i Gràfiques el 50%. Sols Tèxtil quedava força per sota amb un 35%.

Els millors resultats retributius (superiors als 900 €) corresponien a Edificació, F. Mecànica, I. Alimentàries i Instal·lació-M, tots ells superiors al 80% i a Química amb un 79,7%. Electricitat-E registrava el 74,7% i Gràfiques el 73,1%. En canvi Fusta, amb un 52,9% quedava més avall. El cas de Tèxtil era molt pitjor, només el 14,3% disposava d'un sou superior als 900 €.

En el Grau Superior els Contractes indefinits eren sempre inferiors al 50%. Únicament Indústries Alimentàries (62,50) i Fusta (60) el superaven. Electricitat-E amb el 41,75 era la següent, seguida per Instal·lació i M. (39,91) i F. Mecànica (37,11%). La resta per sota del 35%. Entre les Famílies industrials Energia apareixia en la darrera posició amb el 26,21%.

Els percentatges de contractes a temps complet presentaven millors xifres: Fusta, 95; Química 87,98; Electricitat-E. 83,51; Instal·lació-M 82,02; I. Alimentàries 78,13; Energia 76,70; F. Mecànica 76,56; Transport i M.V. 75,82; Edificació 60,38; Gràfiques 60,66. Altre cop Tèxtil recollia el registre més baix, 36,84.

En relació als sous assolits els millors resultats corresponien a F. Mecànica (91,84%) i Electricitat-E. (90,95%). Ben a prop es situaven Química (89,89%), Edificació (87,50%), Instal·lació-M (86,10%), Gràfiques (81,08), Indústries Alimentàries (80%) i Fusta (78,95%). Energia (62,03%) i Tèxtil (57,14%) apareixien en els darrers llocs.

En conclusió les Famílies industrials, en general, es situen entre les més ben posicionades en relació a la inserció laboral dels graduats. També destaquen respecte a la qualitat relativa de les condicions de treball que ja caracteritzen aquesta inserció.

Aquests bons resultats obeeixen a que corresponen a activitats professionals ben inserides en el teixit productiu de Catalunya, amb una demanda notable de tècnics amb aquests nivells de qualificació. A més es tracta sovint de professions pròpies de sectors ben regulats i organitzats, en els quals la negociació col·lectiva és força present i facilita la relació entre les graduacions obtingudes en la F.P inicial i les categories laborals definides en els convenis sectorials o de empresa. Aquest darrer element també propicia el desenvolupament d'una carrera professional en l'exercici de la professió. (Factor que pot explica que el baix nombre de graduats que segueixen estudis acadèmics superiors, en especial els de Grau Superior).

Algunes Famílies industrials no encaixen del tot en aquests paràmetres. En especial Tèxtil-Confecció-Pell i de forma no tan acusada Fusta-Moble-Suro i fins i tot Arts Gràfiques. Es tracta de professions pròpies de sectors molt antics i madurs en la indústria catalana, fortament colpejats per la competència internacional, més encara en temps de globalització econòmica. A més els canvis tecnològics els afecten de forma important, en particular pel que fa a les Arts Gràfiques.

Taula 47: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus mitjans (2018).

Família	Graduats	% respostes	Error mostral	Inserció	Estudien	Relació feina-estudis	Contractes indefinits	Contractes a temps complet	Més de 900 euros
Activitats físiques i esportives	983	79,65%	0,0161	27,20%	86,97%	54,46%	15,49%	18,31%	54,50%
Administració i gestió	1821	85,34%	0,97%	32,24%	78,57%	59,28%	25,35%	34,53%	56,50%
Agrària	-	76,52%	3,42%	44,55%	52,48%	81,11%	24,44%	57,78%	57,10%
Arts gràfiques	-	100,00%	0,00%	30,29%	77,14%	60,38%	20,75%	45,28%	73,10%
Comerç i màrqueting	-	83,12%	1,70%	35,67%	67,59%	77,03%	23,44%	35,41%	46,40%
Edificació i obra civil	-	100,00%	0,00%	56,67%	46,67%	58,82%	41,18%	64,71%	87,50%
Electricitat i electrònica	-	89,51%	1,33%	42,55%	64,32%	72,05%	30,71%	66,14%	74,70%
Fabricació mecànica	-	92,84%	1,43%	60,57%	60,86%	87,74%	31,60%	71,23%	86,70%
Fusta, moble i suro	-	59,21%	10,43%	51,28%	43,59%	75,00%	20,00%	65,00%	52,90%
Hosteleria i turisme	-	61,31%	2,91%	56,99%	47,82%	88,12%	33,72%	55,17%	89,50%
Imatge i so	-	95,42%	1,78%	27,40%	77,40%	65,00%	15,00%	47,50%	31,60%
Imatge personal	-	66,28%	2,43%	41,46%	55,57%	70,59%	24,79%	37,39%	30,40%
Indústries alimentàries	-	60,55%	5,06%	50,32%	50,32%	74,36%	42,31%	62,82%	83,30%
Informàtica i comunicacions	1735	81,04%	1,16%	22,62%	84,42%	49,37%	26,73%	38,99%	96,30%
Instal·lació i manteniment	-	83,59%	2,09%	57,82%	55,70%	83,94%	40,83%	82,11%	85,50%
Marítimopesquera	-	87,04%	5,30%	61,70%	51,06%	75,86%	55,17%	89,66%	84,60%
Química	-	84,04%	2,99%	41,34%	63,25%	71,62%	24,32%	70,27%	88,50%
Sanitat	4216	75,26%	0,88%	59,63%	44,37%	82,24%	23,04%	59,41%	79,00%
Serveis socioculturals i a la comunitat	1387	83,99%	1,17%	42,75%	68,58%	71,29%	19,48%	40,16%	65,00%
Tèxtil, confecció i pell	-	67,12%	8,25%	57,14%	67,35%	60,71%	39,29%	57,14%	37,50%
Transport i manteniment de vehicles	1125	91,56%	0,91%	48,83%	47,18%	73,76%	27,63%	65,01%	68,50%

Font: Elaboració pròpia en base a l'estudi d'inserció de formació professional de la cambra de comerç i Departament d'Ensenyament.

Taula 48: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus superiors (2018).

Família	Graduats	% respostes	Error mostral	Inserció	Estudien	Relació feina-estudis	Contractes indefinits	Contractes a temps complet	Més de 900 euros
Esports físics i esports	-	55,80%	2,33%	64,33%	55,60%	73,80%	26,20%	25,24%	71,07%
Administració i gestió	1596	85,35%	0,96%	69,55%	41,48%	79,64%	34,50%	61,08%	80,38%
Agrària	-	62,87%	5,00%	67,79%	38,93%	68,33%	24,75%	69,31%	74,29%
Arts gràfiques	-	92,71%	2,88%	64,04%	41,57%	73,68%	28,07%	54,39%	87,10%
Comerç i màrqueting	1093	82,68%	1,26%	65,23%	44,37%	74,05%	43,06%	70,13%	85,80%
Edificació i obra civil	-	87,93%	3,45%	49,02%	65,69%	62,00%	36,00%	60,00%	93,33%
Electricitat i electrònica	833	93,07%	0,91%	71,79%	33,61%	85,95%	42,14%	85,62%	91,99%
Energia i aigua	-	85,59%	3,79%	55,45%	44,55%	71,43%	35,71%	67,86%	89,47%
Fabricació mecànica	-	94,67%	1,23%	79,72%	31,55%	93,99%	42,05%	86,93%	96,75%
Fusta, moble i suro	-	37,50%	26,92%	66,67%	11,11%	100,00%	50,00%	100,00%	83,33%
Hosteleria i turisme	-	57,92%	2,74%	64,83%	38,19%	76,16%	32,33%	61,10%	89,69%
Imatge i so	-	77,09%	1,96%	55,93%	42,07%	57,01%	29,85%	47,67%	83,13%
Imatge personal	-	72,17%	2,96%	65,83%	36,05%	64,29%	36,19%	51,43%	64,81%
Indústries alimentàries	-	66,67%	9,21%	72,50%	25,00%	93,10%	62,07%	82,76%	95,83%
Màtica i comunicació	1264	80,92%	1,23%	69,70%	38,77%	90,58%	47,67%	81,72%	92,50%
Instal·lació i manteniment	-	81,97%	2,27%	76,29%	31,14%	87,64%	42,32%	87,64%	92,74%
Marítimopesquera	-	82,09%	5,75%	67,27%	21,82%	94,59%	59,46%	94,59%	97,14%
Química	-	88,59%	1,25%	70,68%	28,49%	87,79%	29,46%	91,67%	96,83%
Sanitat	1629	67,40%	1,41%	63,23%	44,26%	67,96%	30,68%	54,95%	86,40%
Gestió i medi ambient	-	78,33%	6,85%	57,45%	46,81%	40,74%	40,74%	59,26%	87,50%
Serveis socioculturals i a la comunitat	2625	71,43%	1,04%	57,37%	56,88%	59,83%	24,04%	33,47%	72,42%
Tèxtil, confecció i pell	-	58,95%	86,10%	67,86%	16,07%	86,84%	26,31%	78,95%	73,33%
Transport i manteniment de vehicles	-	95,70%	1,28%	65,82%	23,96%	84,48%	37,15%	79,90%	87,90%

Font: Elaboració pròpia en base a l'estudi d'inserció de formació professional de la cambra de comerç i Departament d'Ensenyament.

6.1.4 Altres famílies professionals de serveis

Les Famílies Professionals d'Activitats Fisicoesportives, Imatge i So i Imatge Personal corresponen a activitats que han viscut una important transformació en els darrers 20 anys o fins hi tot han aparegut com a noves professions en el mercat de treball del segle XXI.

La Família d'Imatge Personal correspon a les noves característiques d'activitats força tradicionals com Perruqueria i Estètica, però adaptades a la nova demanda social en la qual la imatge personal juga un paper més rellevant en una societat més pròspera que en el passat.

Les Activitats Fisicoesportives assoleixen també un caràcter professionalitzador que no existia en la seva actual dimensió i diversitat en un passat no massa llunyà. La creixent pràctica d'activitats esportives, tant des de l'àmbit personal (pràctica esportiva individual o grupal) com professional (competicions esportives en un ventall cada cop més gran de disciplines) ha multiplicat el nombre de tècnics especialitzats en una magnitud no imaginable en un passat proper.

Per la seva part la Família Imatge i So emergeix a partir de les innovacions tecnològiques dels darrers 30 anys i la conseqüent aparició de noves activitats professionals amb una creixent demanda en el mercat de treball en relació a les indústries de l'oci i de l'espectacle.

Per la seva relativa modernitat totes elles han estat regulades recentment, al menys en les condicions actuals. Només els Cicles Formatius de Grau Mitjà d'Activitats Fisicoesportives es

regeixen pel Decret 118 de 1999. Tota la resta de Cicles de les 3 Famílies disposen de normatives ben recents, ja siguin Decrets o Ordres, aparegudes en els darrers anys (2015 a 2017).

La Família d'Activitats Fisicoesportives té un sol Cicle formatiu de Grau Mitjà, amb un perfil professional adaptat a les estacions d'esquí i dos de Grau Superior.

La xifra de graduats no ha deixat de créixer en els darrers anys: 741 el curs 2012/13, 919 el 2015/16 i 983 el 2016/17. Creixement fet malgrat uns discrets índex d'inserció laboral: 24,3% curs 2012/13, 29,71% el 2015/16 i 27,20 el 2016/17. Tampoc la relació entre la inserció assolida i els estudis cursats presenta uns percentatges massa alts: 62, 58,06 i 54,46 respectivament en cada curs. Significativament el nombre de graduats de segueixen estudis superiors és molt alt: 85,3%, 83,71% i 86,97% en aquests cursos.

Les condicions de treball dels graduats en l'àmbit esportiu tampoc destaquen per la seva qualitat: pocs contractes indefinits (12,4%, 14,52% i 15,49%), i a temps complet (19,7%, 23,66% i 18,31%), junt a retribucions generalment baixes (només el 54,5 dels cursos 2015/16 i 2016/17 superen els 900 € de sou).

Els Cicles de Grau Superior tenen encara un major seguiment: 1089 graduats el curs 2012/13 i 1596 el curs 2015/16 (no hi han dades del curs 2016/17). Els seus resultats en inserció laboral són més alts i apunten a una progressió positiva: 44,3%, 60,37% i 64,33% en les tres anualitats considerades. També la relació entre estudis i feina és notable: 73,1%, 70,55% i 73,80%, respectivament.

Tot i això les condicions de treball pateixen una certa precarietat: contractes indefinits escassos, però millorant: 18,7%, 24,8% i 26,2%; alta temporalitat (contractes a temps complet 18,3%, 30,6% i 25,24%); salaris generalment superiors al 900€ (65,2% i 72% en els dos darrers cursos).

Les dades esmentades indiquen que les Activitats Fisicoesportives tenen una gran capacitat d'atracció entre el jovent, malgrat que les condicions de treball en aquest àmbit encara són força precàries. En general molts tècnics de grau mig, i també un bon nombre de graduats superiors, continuen estudis per a millorar la seva qualificació i capacitat d'inserció laboral. Es tracta doncs d'un sector en creixement però amb una solvència encara feble en el mercat de treball i una forta competència amb els graduats universitaris.

La Família d'Imatge Personal es compon de dos Cicles de Grau Mitjà i quatre de Grau Superior. Com s'ha esmentat abans es tracta de professions que han conegut una forta transformació i diversificació en els darrers temps.

El nombre graduats és força alt en el Grau Mitjà, tot i les oscil·lacions registrades (1112 el curs 2012/13 i 776 el curs 2015/16). El Grau Superior té força menys graduats (361, curs 2012/13 i 434, curs 2015/16).

La inserció laboral en el Grau Mitjà es discreta però apunta a l'alça: 17,4%, 18,7% i 24,8 per als tres cursos. Els contractes a temps parcial són majoria, sols el 39,7%, 41,4% i 37,4% assoleixen contracte a temps complet. Tampoc les retribucions són altes: només el 19,5%, 320,4% i 30,4% amb sou superior als 900€.

Finalment aproximadament la meitat dels graduats segueixen estudis (entorn al 50%) i la relació entre estudis i feina és considerable (72,1%, 68% i 70,6% per a cada curs).

El Grau Superior presenta millors resultats d'inserció (55,4%, 66,7% i 65,8%). La correlació estudis/feina també és considerable (entre el 65 i el 75% en els tres cursos) i la continuïtat d'estudis baixa, solament un terç aproximat dels graduats continua estudis acadèmics.

Les condicions de treball es caracteritzen per un baix nombre de contractes indefinits, potser en progressió (es passa d'un 25-26% a un 36 en el curs 2016/17). També per una temporalitat que indica progressió (30,6 %, 47,6% i 51,4% respectivament). Finalment les retribucions reiteren aquesta progressió (52,8% a 64,81% amb sou superior als 900€ en els dos darrers cursos.

Imatge Personal és una Família que atrau un gran nombre de joves que no es plantegen una formació de llarga durada. Tanmateix les condicions de treball no es troben entre les millors, potser degut a l'alta competència de persones que exerceixen aquestes activitats sense una qualificació acreditada. Convindria, des de les administracions competents regular més acuradament aquest àmbit professional.

Imatge i So constitueix una Família que aplega un conjunt d'activitats vinculades a les noves tecnologies de la imatge i del so aplicades al sector d'activitats de l'oci i de l'espectacle. Es compon d'un únic Cicle de Grau Mitjà (Vídeo, Discjòquei i So) i de quatre de Grau Superior (inclòs un Perfil Professional específic). El seu desplegament normatiu és força recent, anys 2015 i 2016.

El nombre de graduats de Grau Mitjà és baix (97, curs 2012/13, 119 curs 2015/16), però notable en el Grau Superior (735 i 812 en aquests cursos). Els graduats mitjos prossegueixen estudis molt majoritàriament (entre el 76 i el 87%), però sols un 40% aproximat en el cas dels graduats superiors. La relació entre estudis i feina, tot i ser majoritària, tampoc és aclaparadora. Entre un 50 i un 65% per al Grau Mitjà i semblant per al Grau Superior, 55 a 62%.

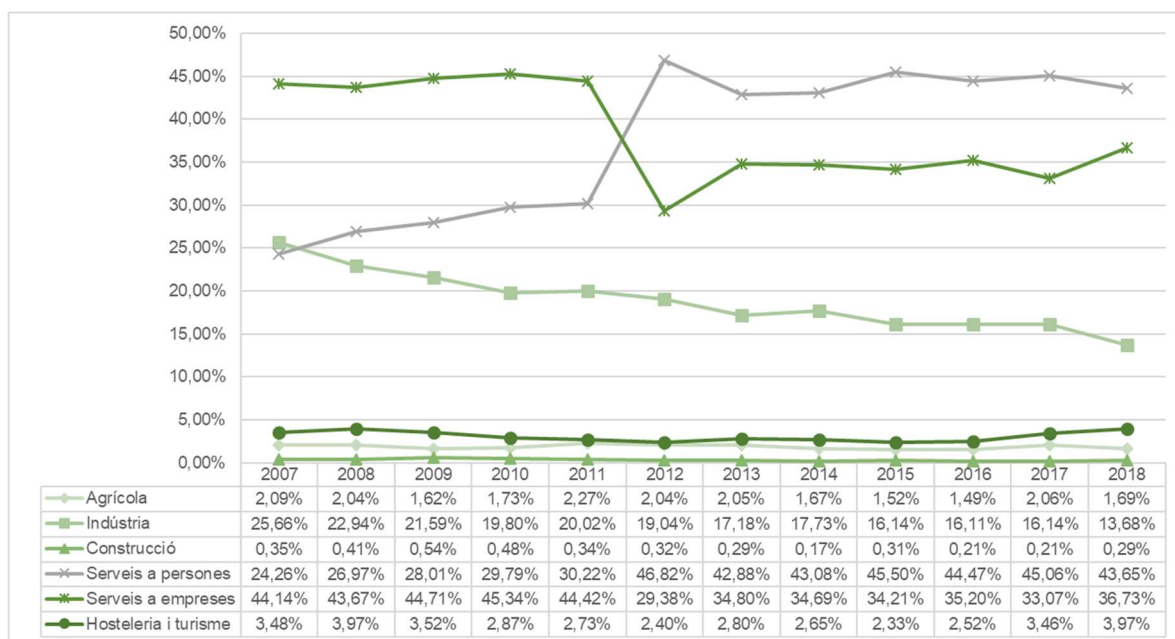
El seu comportament en el mercat de treball és molt flux en el cas dels graduats mitjos, inserció inferior al 20% excepte en el curs 2016/17, amb un 27,4%. El Grau superior recull millors percentatges i en una línia ascendent: 39,7% 52,36% i 55,93%.

Les condicions de treball no destaquen per la seva qualitat: molt pocs contractes indefinits (9,1% i 15% en els dos darrers cursos) en el Grau Mitjà i entre el 26 i el 30% en el Grau Superior. Entorn al 40 a 45% amb contracte a jornada completa en ambdós Graus i sous amb més de 900€ molt variables en Grau Mitjà (60 i 31,6% en els dos últims cursos) i molt millors per al Grau Superior (65,4%, 63,1% i 83,1% respectivament.

Imatge i So configura una Família fortament desequilibrada entre els seus Graus, molt pocs graduats en el Mitjà i un nombre considerable en el Superior. El seu comportament en el mercat de treball es troba encara en procés d'assentament atesa la recent aparició de moltes de les seves especialitats i a la forta competència que pateixen amb els graduats superiors universitaris d'aquest sector.

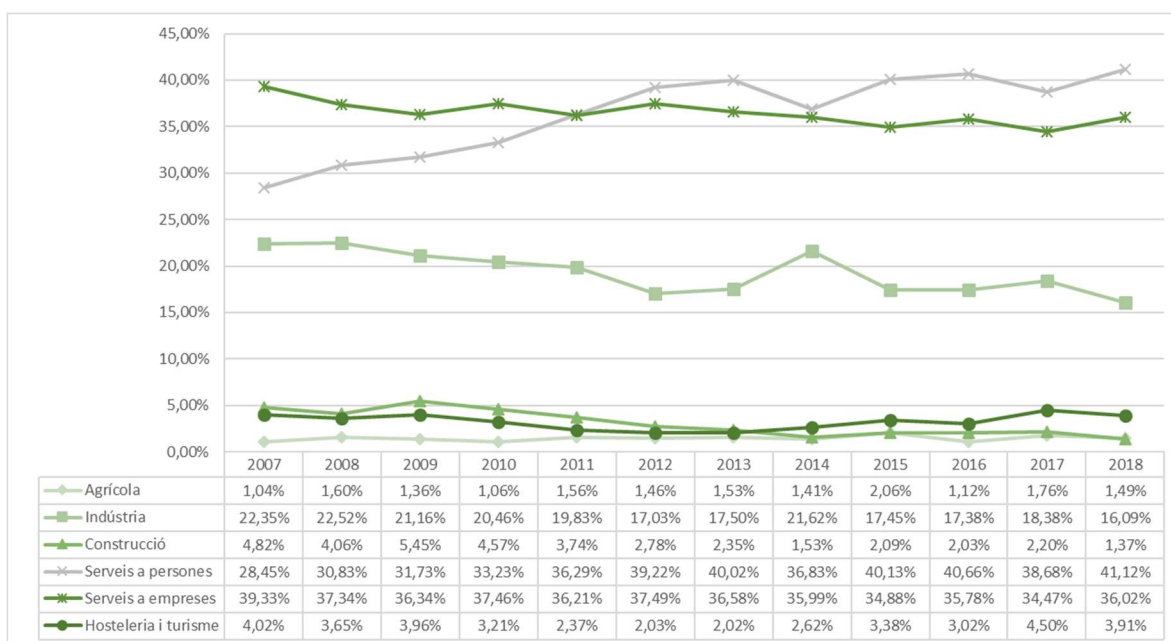
L'anàlisi d'aquestes tres Famílies permet observar el comportament de professions molt vinculades als serveis a les persones en uns temps marcats per importants canvis en el comportaments i usos personals de la nostra societat. La imatge personal, les activitats físiquesportives i el món de la imatge i el so relacionat amb el joc i l'espectacle es configuren com àmbits professionalitzadors amb unes característiques noves o actualitzades, que no existien en la seva dimensió i demanda social fa unes poques dècades.

Taula 49: Distribució dels graduats (CFGM) d'FP i Esports segons sector d'activitat al que pertanyen els seus estudis a Catalunya (2007-2018).

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Taula 50: Distribució dels graduats (CFGs) d'FP i Esports segons sector d'activitat al que pertanyen els seus estudis a Catalunya (2007-2018).

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Per acabar aquest apartat, els gràfics 49 i 50 (corresponents al Grau Mitjà i Superior respectivament) mostren l'evolució percentual dels graduats respectius per sector d'activitat al que corresponen els seus estudis en tota la sèrie anual compresa entre 2007 i 2018.

En primer lloc cal ressaltar el diferent comportament relatiu registrat per cada Grau. Així si bé ambdós Graus tenien l'any 2007 els Serveis a les Empreses com a sector prioritari això canvià l'any 2012, quan el sector de Serveis a les Persones esdevingué majoritari en els dos Graus. Aquest canvi, sostingut en el temps, ha estat molt més acusat en el Grau Mitjà. En els darrers exercicis aquests dos sectors agrupen un 70% aproximat del total de graduats, tant mitjos com superiors, i conformen una àmplia majoria de graduats d'FP.

Aquests registres confirmen la importància creixent que han assolit en els darrers anys les activitats de serveis, principalment dels serveis a les persones, en el mercat de treball a Catalunya.

Per la seva part el sector industrial apareixia fins i tot en segon lloc l'any 2007 en el Turisme Grau Mitjà, i es situava en torn al 20 a 25% abans de la crisi en els dos Graus. A partir d'aquell any la seva reducció ha estat gradual però continuada, baixant fins al 15%. Convindria veure si aquesta reducció respon a uns efectes continuats de la crisi en relació amb a la indústria o bé a una pèrdua d'atractiu de les professions industrials entre el jovent. Més encara tenint en compte que els graduats industrials obtenen en general les millors condicions de treball i les majors retribucions entre els graduats que accedeixen a un contracte de treball.

En darrer terme es situen els graduats de la resta de sectors: Hoteleria i Turisme, Agricultura i Construcció. Tots ells han estat tots aquests anys per sota del 5%.

Malgrat el seu nombre residual sobre el conjunt de graduats cal esmentar el manteniment i lleuger augment del sector d'Hoteleria i Turisme, el qual es consolida sobre el 5%, en especial en el Grau Superior. Aquest comportament cal relacionar-lo amb el dinamisme sectorial registrat en aquests anys i en la consolidació de Catalunya com a destinació de primer ordre del turisme internacional.

La Construcció, que ja tenia un nombre petit de graduats abans de la crisi ha quedat reduïda a unes xifres testimoniales a causa dels seus efectes en el sector.

Un comportament similar s'observa en el sector de l'Agricultura, el qual sempre ha obtingut un nombre testimonial de graduats a Catalunya, sense que la crisi sembli haver afectat en res els seus registres.

En conclusió les professions de serveis assoleixen en aquest període una hegemonia aclaparadora entre tots els graduats. Dintre d'aquestes les pròpies dels serveis a les persones desplacen a les de serveis a les empreses i aconseguen el major nombre de graduats, tant mitjos com superiors. La xifra de graduats industrials reula. Hoteleria i Turisme es manté estable i apunta un petit augment de nous professionals. Construcció ha vist reduir-se el seu percentatge, sempre petit. Agricultura ni ha estat ni està present de forma significativa entre els graduats d'FP.

7 L'empresa i la FCT. Participació i satisfacció.

L'empresa és el subjecte central de la Formació en Centres de Treball. La seva participació en la Formació Professional inicial constitueix un dels factors essencials i distintius d'aquesta modalitat d'estudis en relació tots els altres ensenyaments post-obligatoris no universitaris.

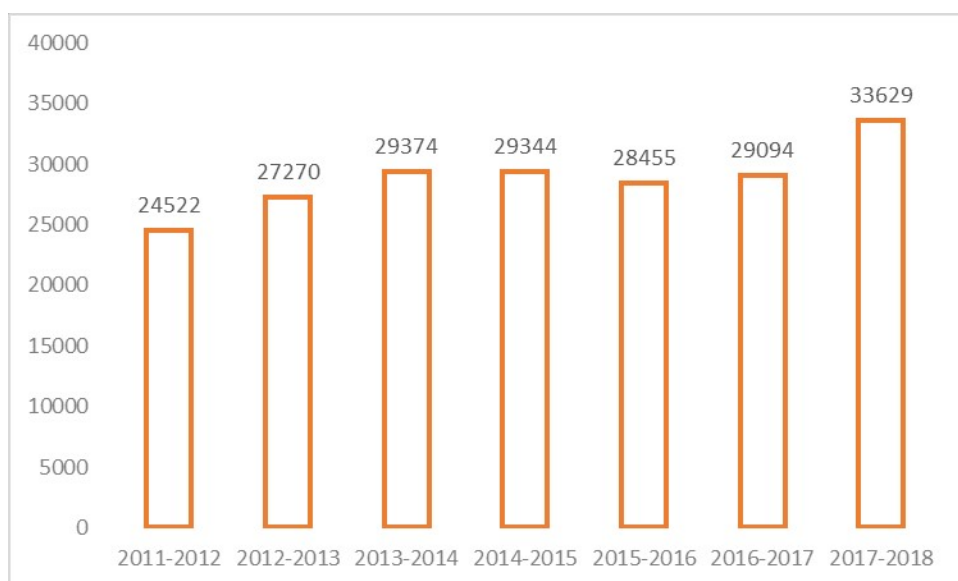
7.1 Evolució de les empreses que ofereixen FCT

L'empresa participa de forma continuada i permanent en la organització i realització de la FCT. Malgrat els efectes de la crisi en cap moment s'ha patit una reducció de places per a pràctiques que posés en risc el model establert. Ens els darrers anys més 32 mil empreses hi participen. La consolidació de l'ecosistema conformat pel triangle Empreses/centres de formació/alumnat en pràctiques és un fet que palesa l'encert del model establert en la LOGSE.

Com indica la taula de la participació empresarial augmenta de forma permanent fins al curs 2015/16, per a reprendre el següent i assolir un màxim històric en el darrer curs de referència.

Aquesta participació empresarial s'ha consolidat en un període prou llarg, gairebé 30 anys, en el qual el teixit productiu i empresarial català ha viscut transformacions notables pel que fa a la seva estructura i composició, inclosa la mateixa desaparició d'empreses i de llocs de treball en els anys més durs de la crisi. Malgrat aquests fets el model FCT ha donat garanties suficients als empresaris com ho palesa el nombre anual de places ofertes.

Taula 51: Nombre d'empreses que col·laboren amb un centre d'FP realitzant practiques a Catalunya (2011-2018).

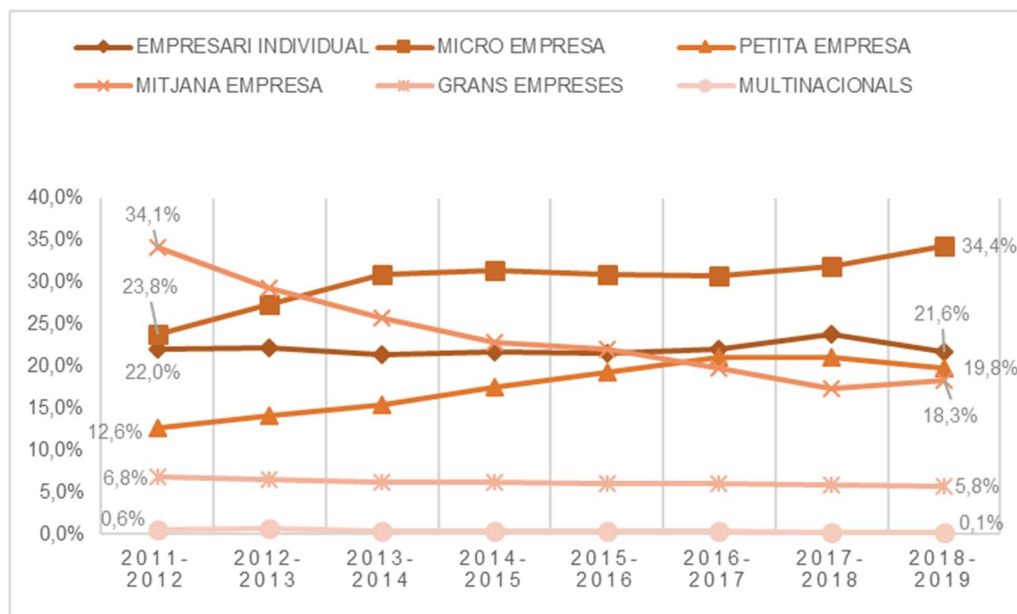
Nota: No s'inclouen els cursos 2008-2009 i 2010-2011 per la variabilitat de les dades.

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

La tipologia d'empreses que ofereixen places en pràctiques és molt variada, com ho és l'estructura econòmica del país. Tota mena d'empreses, grans, mitjanes i petites. També les micro-empreses i els empresaris individuals, així com els organismes públics i les associacions o fundacions.

L'evolució anual mostra tanmateix canvis significatius pel que fa al repartiment percentual de les empreses participants en funció de la seva grandària. Així s'observa com les mitjanes empreses eren majoritàries en el primer curs considerat, però en el darrer han passat a ocupar el quart lloc. Al contrari la microempresa, segona en el primer curs de la sèrie, passa a representar més d'un terç en el darrer. També destaca, encara que amb més modèstia, el creixement de la participació de les petites empreses, les quals representen gairebé un 20% en el curs 2016/17.

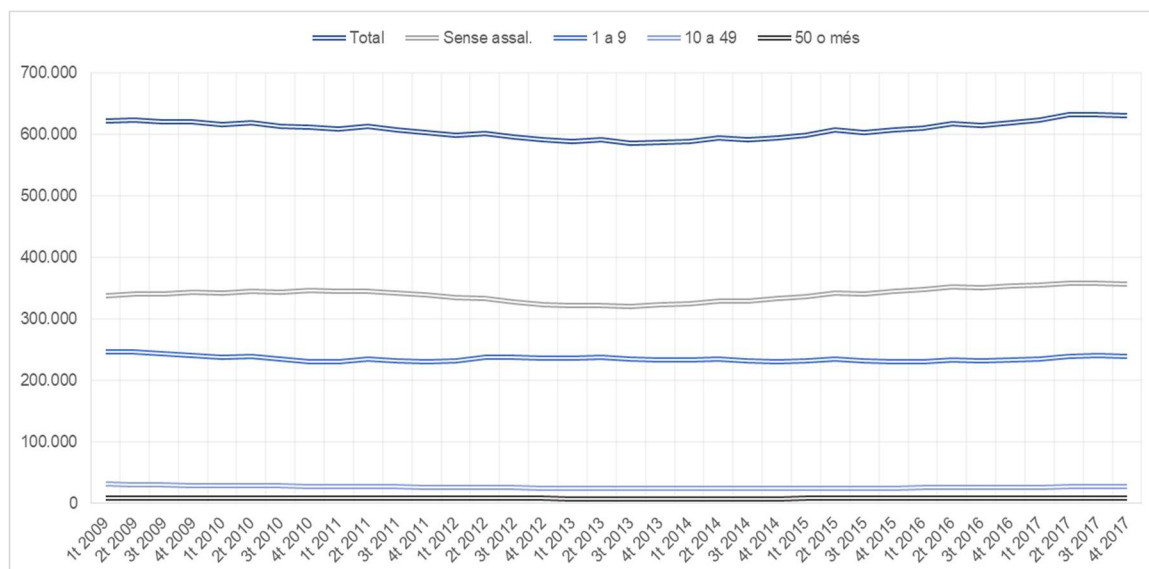
Taula 52: Empreses que col·laboren amb un centre d'FP realitzant practiques segons mida a Catalunya (2011-2018).

Nota: No s'inclouen els cursos 2008-2009 i 2010-2011 per la variabilitat de les dades.

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Taula 53: Estoc d'empreses per mida a Catalunya (2005-2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

Aquests canvis en la jerarquia de la participació empresarial en la FCT pot correspondre al important creixement d'activitats professionals de serveis i a la externalització d'activitats que han portat a terme moltes empreses en el marc de la reforma laboral realitzada pel govern del president Rajoy.

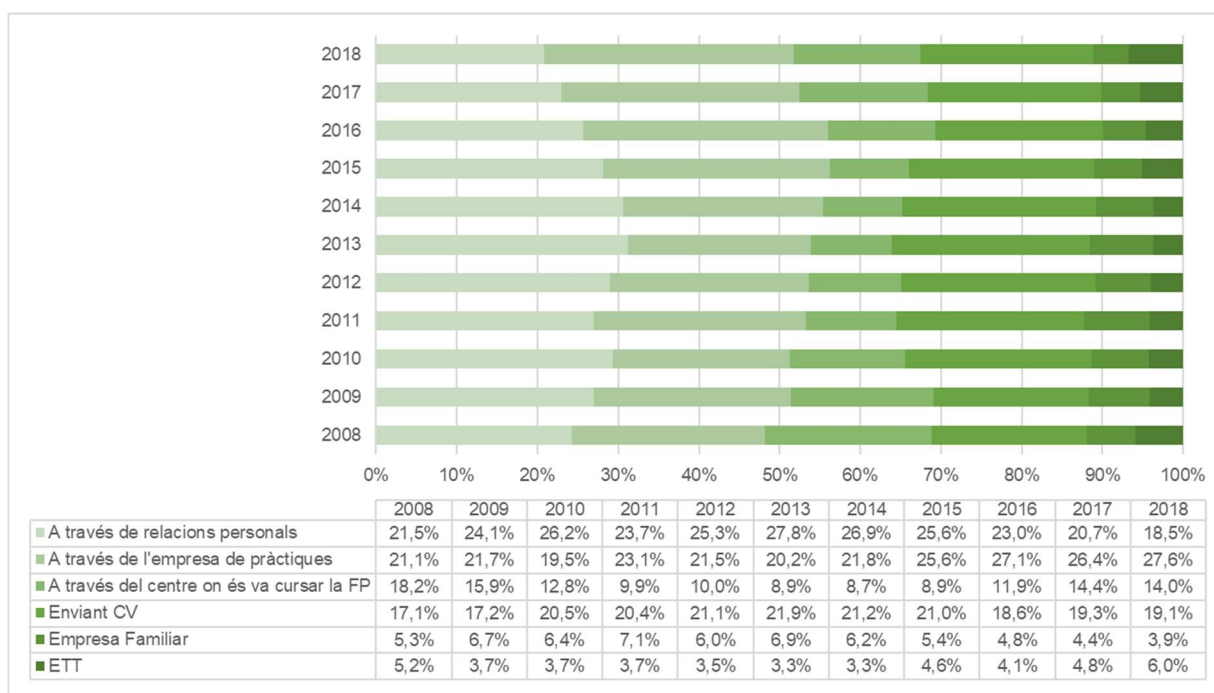
La FCT podia presentar, en els seus primers temps i desplegament inicial, alguns dubtes respecte a la seva viabilitat o qualitat. Tant des del món empresarial com des de les organitzacions representatives dels treballadors es varen expressar cauteles i recomanacions per a superar-les. Ràpidament es va constatar que ni l'arribada de joves estudiants en els centres de treball trasbalsava la organització i funcionament de l'activitat laboral, ni la seva incorporació suposava la realització feines encobertes que possessin en risc cap lloc de treball.

Atenent als criteris de distribució geogràfica les dades mostren que totes les Cambres de Comerç catalanes formen part de l'ecosistema FCT. El nombre concret està relacionat amb la pròpia dimensió de cada Cambra, però en qualsevol cas el sistema ofereix places suficients per a tot el territori sense excepció.

La participació empresarial en la FCT presenta una variada tipologia tant pel que fa al sector concret d'activitat, com a la seva dimensió. En aquest darrer aspecte des de la gran empresa, passant per les mitjanes i petites o microempreses, fins als organismes públics, les fundacions i associacions i els propis empresaris individuals, tots participen del ecosistema de la FCT. El mateix succeeix amb els sectors productius, indústria, serveis a les persones o a les empreses i agricultura hi presents.

7.2 La FCT com a recurs d'inserció laboral per als graduats.

Taula 54: Principals vies d'accés dels graduats d'FP i Esports (CFGM) a Catalunya (2008-2018).

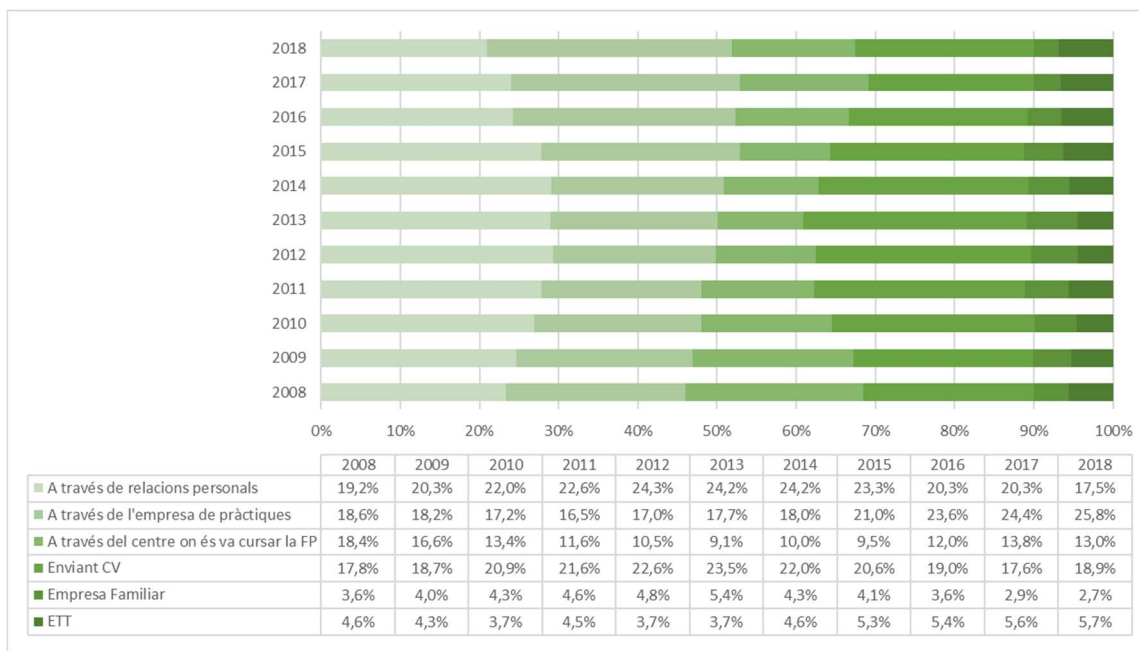

Nota: a) No s'inclouen totes la variables, per tant es probable que el sumatori no doni com a resultat 1.

b) No s'inclouen les dades de l'any 2007 per l'alta variabilitat que presenten les dades.

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Taula: 55 Principals vies d'accés dels graduats d'FP i Esports (CFGS) a Catalunya (2008-2018).

Nota: a) No s'inclouen totes la variables, per tant es probable que el sumatori no doni com a resultat.

b) No s'inclouen les dades de l'any 2007 per l'alta variabilitat que presenten les dades.

Font:

Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

La FCT es consolida al llarg del temps com el primer recurs d'inserció laboral per als graduats en FP inicial. Només en els anys de la crisi, en especial els 2012, 2013 i 2014, la xarxa de relacions personals esdevé la via principal d'accés a un contracte de treball. Així doncs a un major dinamisme del mercat de treball registra un major rendiment de la FCT per assolir la inserció laboral. (Correlació: major o menor mercat de treball obert/ major o menor eficàcia de la FCT en termes d'inserció laboral).

Aquests resultats posen de relleu la importància i eficàcia de la col·laboració empresa-estudiant-centre de formació com a canal de pas i transició entre la formació inicial i el treball i el rol central de l'empresa en el mateix.

7.3 La FCT com a mecanisme de selecció renovació i ampliació dels seus recursos humans.

La FCT apareix també com un recurs molt útil per a les empreses per a renovar i/o ampliar els seus recursos humans. L'establiment d'un vincle i una relació directa entre l'empresari i el/la estudiant en pràctiques, garantida pel centre de formació, facilita una relació personalitzada entre ambdós actors i aporta a l'empresa elements molt valuosos quan es planteja contractar nous professionals.

Com s'ha expressat anteriorment el manteniment de l'oferta de les places de pràctiques per part de les empreses, també en temps de recessió d'activitat econòmica, posa de relleu la seva utilitat i solvència per aquestes.

7.4 Els registres de satisfacció empresarial respecte a la FCT

Totes les taules mostren l'alt nivell de satisfacció empresarial, tant pel que fa a la relació amb l'estudiant en pràctiques, com a la relació amb el tutor del centre de formació. En ambdós casos els registres d'alt o molt alt grau de satisfacció freqüen o superen el 90% i fins i tot han anat progressant positivament amb els anys. Contràriament els percentatges negatius són marginals, sovint per sota de l'1%.

Taula 56. Valoració de l'empresa del nivell competencial de l'estudiant a Catalunya entre els cursos 2011/2012 y 2017/2018.

Valoració	Curs						
	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Gens satisfet	0,23%	0,18%	0,20%	0,22%	0,16%	0,20%	0,20%
Poc Satisfet	0,90%	0,78%	0,73%	0,65%	0,75%	0,61%	0,67%
Regular	10,63%	10,29%	9,16%	8,91%	8,94%	8,28%	8,96%
Satisfet	47,73%	45,88%	44,92%	43,79%	42,62%	40,95%	40,48%
Molt Satisfet	40,51%	42,88%	44,98%	46,43%	47,52%	49,96%	49,69%

Notes: Les banderes identifiquen els valors més alts (verds), regulars (groc) i dolents (vermell) per a cada categoria de resposta.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del qBID.

Taula 57. Valoració de l'empresa de la relació amb el tutor del centre a Catalunya (cursos 2011/2012 y 2017/2018).

Valoració	Curs						
	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Molt Dolenta	0,16%	0,15%	0,13%	0,16%	0,12%	0,17%	0,28%
Dolenta	0,24%	0,18%	0,20%	0,18%	0,21%	0,22%	0,36%
Acceptable	5,63%	4,98%	4,36%	4,22%	3,92%	3,88%	4,43%
Bona	40,20%	38,65%	37,86%	36,13%	34,17%	32,97%	31,61%
Molt Bona	53,77%	56,04%	57,45%	59,31%	61,59%	62,77%	63,31%

Notes: Les banderes identifiquen els valors més alts (verds), regulars (groc) i dolents (vermell) per a cada categoria de resposta.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del qBID.

Les dades que millor reflecteixen la bona acollida de les empreses a l'FCT apareixen en les taules de valoració general i en la de si l'empresa repetiria la seva participació. Ambdós registres recullen registres contundentment positius, molt per damunt del 90%.

Taula 58. Valoració general de l'empresa sobre la relació de pràctiques a Catalunya (cursos 2011/2012 y 2017/2018).

Valoració	Curs						
	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Molt dolenta	▶ 0,10%	▶ 0,08%	▶ 0,09%	▶ 0,08%	▶ 0,06%	▶ 0,08%	▶ 0,09%
Dolenta	▶ 0,30%	▶ 0,22%	▶ 0,19%	▶ 0,19%	▶ 0,21%	▶ 0,19%	▶ 0,23%
Regular	▶ 4,72%	▶ 4,53%	▶ 3,71%	▶ 3,69%	▶ 3,37%	▶ 3,15%	▶ 3,42%
Bona	▶ 39,09%	▶ 37,50%	▶ 36,65%	▶ 34,77%	▶ 33,41%	▶ 32,61%	▶ 31,32%
Molt bona	▶ 55,79%	▶ 57,68%	▶ 59,36%	▶ 61,26%	▶ 62,96%	▶ 63,98%	▶ 64,94%

Notes: Les banderes identifiquen els valors més alts (verds), regulars (groc) i dolents (vermell) per a cada categoria de resposta.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del qBID.

Taula 59 . Valoració general de l'empresa sobre si repetiria l'experiència de la relació de pràctiques a Catalunya (cursos 2011/2012 y 2017/2018).

Valoració	Curs						
	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
NO	▶ 0,86%	▶ 0,78%	▶ 0,65%	▶ 0,58%	▶ 0,67%	▶ 0,78%	▶ 1,01%
SÍ	▶ 99,14%	▶ 99,22%	▶ 99,35%	▶ 99,42%	▶ 99,33%	▶ 99,22%	▶ 98,99%

Notes: Les banderes identifiquen els valors més alts (verds), regulars (groc) i dolents (vermell) per a cada categoria de resposta.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del qBID.

La conclusió és abassegadorament positiva. L'empresa participa de grat i amb convicció en el sistema d'FCT. La connexió empresa/centre de formació articulada mitjançant la figura del tutor/a de pràctiques juga un paper clau per assegurar una relació fluïda entre els dos actors i a la vegada garantir que l'estada dels estudiants es fa amb les condicions d'adequació als estudis, qualitat i seguretat necessàries.

En conclusió el balanç de la participació empresarial en la FTC és pot caracteritzar com a totalment satisfactori. La consolidació de l'esmentat sistema és la conseqüència de la seva utilitat, contrastada per les evolucions, crisis i transformacions del teixit empresarial català en aquests trenta anys.

En aquestes alçades es pot afirmar que l'ecosistema FCT està plenament consolidat i constitueix un element cabdal de la FP inicial. La seva maduresa ha permès avançar, ampliar i aprofundir la col·laboració empresa/centre de formació. Aquesta és una base sobre la qual es poden bastir les creixents experiències de Formació Dual a Catalunya.

8 Conclusions

Aquest estudi ha fet una anàlisi lineal en el temps de la situació dels graduats en Formació Professional tot contextualitzant-la en el marc socioeconòmic que es dona en el país i la seva evolució.

Les principals conclusions a les que s'han arribat es centren en els següents punts:

- 1.- L'impacte de la crisi.
- 2.- L'arribada massiva de la immigració.
- 3.- Les bretxes socials.
- 4.- L'abandonament escolar prematur i la hipòtesi del seu origen a Catalunya: mercat de treball i NiNis.
- 5.- El paper de la Formació Professional: L'atractiu de la FP. L'evolució de la demanda d'FP. Els efectes dels estudis d'FP.
- 6.- La FP com a instrument de formació permanent.
- 7.- L'evolució de les especialitats d'FP. El problema de les especialitats industrials.
- 8.- La Formació en Centres de Treball
- 9.- El coneixement com a possible solució.

8.1 L'impacte de la crisi

Al llarg d'aquests anys en que es centra l'estudi apareix com a punt de fractura molt important la crisi.

Els canvis i innovacions generals, no només de caràcter tecnològic, esdevinguts abans del 2008 i que s'anaven assimilant amb relativa continuïtat no trencaven, al menys aparentment, els paràmetres bàsics del funcionament social.

La crisi provoca que aquest conjunt de canvis eclosionin de forma desordenada i portin a una situació en la que, a part dels efectes esperats d'una crisi, n'apareguin d'altres que poden representar un canvi estructural i, per repetir una frase feta però no per això menys certa, una oportunitat de canvi en les estructures socials, econòmiques i de treball de Catalunya.

En aquest estudi s'identifiquen un conjunt de transformacions que han afectat les estructures del país i que han repercutit, com no podia ser d'altra manera en una societat immersa en el coneixement, en les pautes de formació dels joves de Catalunya.

A les fluctuacions del PIB hi han anat associades les altres variables, de manera que seguint les gràfiques de la variació del PIB i la seva composició es pot veure com les altres variables noten l'impacte d'aquestes fluctuacions.

La demografia i el fenomen migratori oscil·la en funció de l'evolució de la crisi. L'atur el percentatge de NiNis o l'aportació del VAB al PIB del país en funció dels sectors es veuen també afectats per la crisi. I, especialment, les bretxes socials apareixen de manera molt més gran després de la crisi.

Des del punt de vista de l'àmbit econòmic i laboral cal destacar els canvis produïts en l'organització del treball. Les TIC han fet que el concepte de lloc de treball canviï i la determinació de la jornada laboral, el treball a temps parcial o la presència del treballador en l'empresa també, en un percentatge important de casos perjudicant les condicions laborals dels treballadors.

Malgrat aquesta darrera observació, és evident que un percentatge dels nostres graduats d'FP que declaren que estudien i treballen ho fan per necessitats econòmiques, però també hi ha un percentatge que ho fa per raons estructurals, entre les que hi ha la necessitat de seguir formant-se.

Un dels efectes que ha tingut la sortida de la crisi ha estat l'increment exponencial de la tecnologia en el treball, sense haver vist encara els efectes de la Intel·ligència Artificial, això ha provocat un increment de demanda de persones formades en TIC i la introducció del coneixement d'aquestes tecnologies de forma general.

Han canviat les formes de treball, el treball a temps parcial o el treball a distància estan apareixent amb més força com a components normals dels itineraris d'inserció laboral dels nostres joves.

Tot això demana unes competències diferents de les que clàssicament s'han ofert des del sistema educatiu i un domini de les TIC que, més enllà de la organització del treball, s'estan convertint en una de les competències bàsiques de qualsevol professió.

Però també es pot veure l'efecte d'aquesta tecnificació en cada un dels sectors productius, especialment l'industrial que s'erigeix com a paradigma de la inversió en tecnologia i el descens en ma d'obra: reducció del nombre de treballadors industrials en paral·lel al creixement del VAB sectorial.

Naturalment els efectes de la crisi han portat també a una variació de la demanda de formació en funció de les expectatives d'ocupació i les suposades oportunitats que podria proporcionar una determinada formació sobre l'ocupabilitat dels joves.

Tal com s'exposava en la introducció d'aquest treball la crisi accentua la diferència entre el que es poden considerar "bons llocs de treball", caracteritzats per l'alta competitivitat,

l'estabilitat, els salaris alts i les bones condicions d'entorn i els "mals llocs de treball" caracteritzats per la precarietat, els salaris baixos, el baix valor afegit i la manca d'incorporació de tecnologia. Es constata que els "bons llocs" de treball requereixen com a condició necessària haver-se graduat, encara que la graduació no sigui condició suficient, ja que en algunes especialitats les característiques dels "mals llocs" de treball també es manifesten.

Tal com s'ha volgut il·lustrar en la Taula xx, s'identifiquen aquests "bons llocs" de treball amb aquells llocs amb alt valor afegit en coneixement que proporcionen, com assenyala la Taula citada una estabilitat en el lloc de treball més alta sigui quina sigui la formació del treballador.

Certament l'aparició de "bons llocs" de treball ha anat acompanyada amb processos de reconversió que han destruït molta ocupació, de manera que la millora de les condicions del lloc han suposat també una selecció important del seu personal.

8.2 L'arribada massiva de la immigració.

Els moviments de població han estat determinants en la demografia de Catalunya i l'arribada de població d'arreu del món ha estat contínua just abans de la crisi. Llavors es produeix un punt d'inflexió disminuint la seva pressió com a conseqüència de la brusca caiguda de l'activitat econòmica i la reducció sobtada de l'ocupació.

La població nouvinguda ha generat una situació complicada en el camp de la formació. Molts dels immigrants han arribat a Catalunya amb uns nivells de formació molt baixos i en unes edats en les que era difícil recuperar-ne els dèficits formatius i sovint han ocupat llocs de treball del sector serveis de la construcció o de l'agricultura de baixa qualificació professional.

D'altra banda l'abandonament escolar s'ha vist incrementat per l'arribada d'aquestes cohorts d'immigrants, inserits en les escoles i instituts (gairebé sempre públics) de forma permanent durant força cursos escolars (el fenomen de la matrícula oberta).

És interessant veure, tal com apareix en la taula xx, l'edat de la població immigrada que arriba a Catalunya. És clar que la població estrangera arriba en edat de treballar, és a dir, és lògic que aquesta població no tingui formació ni l'hagi pogut adquirir a Catalunya, ja que quan ha arribat aquí es trobava, com a mínim, en edat d'escolarització no obligatòria.

Així es pot veure en la taula xx, que la pressió sobre el sistema educatiu ha estat progressiva en els anys i que només en aquests darrers anys la seva presència és significativa en els nivells de Formació Professional.

En qualsevol cas la seva arribada ha rejuenit la població catalana i ha ajudat a cobrir una colla de llocs de treball que d'altra manera s'haurien tingut dificultats per ser coberts, però d'altra banda ha contribuït a consolidar aquest mercat de treball de baix valor afegit en coneixement que durant tot aquest estudi s'ha estat presentant com un dels principals problemes del país.

8.3 Les bretxes socials.

Al mateix temps la sortida de la crisi ha posat encara en més evidència un seguit de bretxes socials de diferents característiques:

- **La bretxa de gènere**, que persisteix també de manera clara entre els graduats d'FP. Tal com es pot veure en l'apartat 5.3. (Formació Professional i gènere), el gènere perjudica a les dones tant pel que fa al sector d'activitat amb una concentració en determinats sectors de serveis i en els salaris que són molt més baixos els de les dones que els dels homes, també s'identifiquen, amb menor intensitat, la bretxa derivada de la situació laboral i la la bretxa de la tipologia de contracte.
- **La bretxa de formació**, que defineix les possibilitats d'accedir a llocs de treball amb millors condicions entre els formats i pitjors entre els no formats. Es pot veure com els graduats d'FP presenten unes possibilitats més altes de trobar feina que els no formats i que entre els graduats d'FP presenten més oportunitats els graduats superiors que els mitjos. També es pot veure en la Taula 30 com la recuperació de la crisi dels graduats d'FP ha estat molt bona en comparació amb els no formats.
- **La bretxa salarial**, que incrementa les diferències de sou tot fent disminuir els salaris mitjos. D'acord amb l'evolució que ha estat experimentant la UE es veu com s'incrementen els salaris alts i baixos i, en canvi, desapareixen els salaris mitjos.
- **La bretxa sectorial**, amb sectors de l'economia que han incorporat les tecnologies i el coneixement i que presenten uns índexs alts de salaris i de VAB i d'altres que no ho han fet, especialment els sectors industrials que han incrementat notablement la seva tecnologia malgrat que han hagut de fer reajustos de personal molt importants.
- **La bretxa generacional**, molt marcada a Catalunya com a conseqüència de la seva història, on els adults presenten uns nivells de formació molt inferiors als joves. Una bretxa que es manté derivada de les altes taxes d'Abandonament Escolar Prematur sostingudes en el temps i que han provocat que els que abandonaven durant els anys 90 i començament del 2.000 siguin ara adults sense formació. Aquesta bretxa es veu incrementada per la creixent necessitat de formació en el treball.
- **La bretxa territorial**, entre els territoris amb millor o pitjor accés a les tecnologies de la informació i la comunicació, afectant de forma decisiva les seves possibilitats i capacitats

de desenvolupar-se de forma activa en el marc de l'economia i la societat del coneixement.

8.4 L'abandonament escolar prematur i la hipòtesi del seu origen a Catalunya: mercat de treball i NiNis.

L'Abandonament Escolar Prematur és un dels principals problemes del sistema educatiu de Catalunya i té efectes negatius importants en el mercat de treball. La manca de formació post obligatòria d'un conjunt de generacions, sostinguda en els anys, ha fet que la població adulta presenti baixes qualificacions i, per tant, dificultats per a incorporar el coneixement en el mercat de treball.

Les taxes d'AEP mostren una relació inversa amb les taxes d'atur. A més oferta de treball més AEP, i a més atur menys AEP. Aquesta correlació es dona en els països que tenen un alt nombre de llocs de treball amb baixa qualificació, on l'oferta d'un lloc de treball sense qualificar estimula l'abandonament prematur dels estudis. Aquest fet afecta especialment els joves de famílies amb necessitats econòmiques en les quals urgeix ampliar la renda disponible ràpidament, encara que sigui sovint amb salaris baixos i a costa de deixar els estudis i la formació.

Ja des dels primers moments de la crisi aquestes persones amb baixa qualificació es varen veure afectades per l'atur i, en el procés de recuperació els seus dèficits de formació han dificultat, o fins i tot impedit la seva incorporació o retorn al treball en el marc d'una economia caracteritzada pel creixement del coneixement com factor clau de la seva competitivitat internacional i com element essencial en la creació de valor afegit.

En aquest context els anomenats NiNis (joves que ni estudien ni treballen) han constituït un col·lectiu fortament afectat pels efectes de la crisi a causa del seu abandonament prematur de l'escolarització (dèficit formatiu) i de la impossibilitat d'accedir a un lloc de treball (atur). Per aquests motius haurien de disposar d'una atenció prioritària en les polítiques de formació i inserció professional per a evitar la cronificació de la seva situació i el risc consegüent de caure en la marginalitat.

Aquest fenomen, en les seves dimensions i pel nombre d'afectats, no és equiparable al jovent d'altres estats europeus i configura una important anomalia del mercat de treball català i espanyol en el conjunt d'Europa.

Per a corregir-lo és necessari un canvi en el capteniment dels nostres joves a l'hora de continuar estudiant, estimulants el seguiment de cicles més llargs d'educació i formació que vagin més enllà de l'ensenyament obligatori i els ofereixin els coneixements i capacitats necessàries per a desenvolupar-se en un mercat de treball cada cop més competitiu i canviant.

Però també és imprescindible un canvi en el mercat de treball, en particular millorant la seva intensitat en coneixement.

Les dades indiquen que quan el mercat de treball ofereix abundants places de baixa qualificació és produeix un fort efecte de crida que atrau a un gran nombre de joves, els quals prefereixen obtenir uns ingressos immediats, encara que sigui abandonant de forma immediata els seus estudis en curs. Aquesta és una de les principals causes de l'AEP.

Tanmateix darrerament les dades comencen a indicar una progressiva manca de correlació inversa entre l'atur i l'AEP. Les dades dels darreres cursos mostren que en aquests moments els graduats d'FP continuen estudis en un percentatge elevat o bé compaginen estudis i treball també en una proporció creixent.

8.5 El paper de la Formació Professional: l'atractiu, la bona evolució de la demanda i els efectes positius dels estudis d'FP

En aquest estudi s'observa com la FP ha anat reaccionant a aquesta situació, com s'ha incrementat el nombre de graduats en FP i com aquesta opció acadèmica ha esdevingut una opció d'èxit.

Ara bé, malgrat que el nombre de graduats en FP s'ha anat incrementant amb el temps, i més concretament en els darrers 15 anys, la proporció de graduats segueix sent inferior a la que es dona en el conjunt de la UE, de manera que encara queda recorregut per avançar fins assolir la mitjana europea.

Un dels problemes que es detecten és la manca d'atractiu de la FP, al menys en el moment de la sortida de l'ESO. La demanda del jovent que acaba l'ESO és desproporcionadament alta en Batxillerat davant de l'opció de cursar FP de Grau Mig, del total d'alumnes que varen acabar la ESO el curs 16/17 només el 24,7% varen optar per anar a la FP, mentre que el 75,3% varen anar al Batxillerat (Taula 20).

Malgrat que, com es pot veure en la mateixa taula, els itineraris dels alumnes d'ensenyaments secundaris a Catalunya no són lineals i un nombre important dels que han optat pel Batxillerat tornen després a la FP.

Els ensenyaments d'FP encara no constitueixen una opció prioritària per a molts joves en el moment d'iniciar els seus ensenyaments post-obligatoris. Perviu encara entre aquests i les seves famílies una imatge massa sovint estereotipada d'ensenyament de segona categoria i amb unes limitades possibilitats de desenvolupar una carrera professional en el futur suficientment atractiva.

La taula 30 és una de les més explicatives de la bona situació dels graduats en FP i la seva evolució. Les taxes d'ocupació entre els graduats que cerquen feina assoleixen cada cop un nivell més alt i la tendència dels darrers anys és clarament positiva. Aquests registres consoliden els estudis FP inicial com una via d'èxit per accedir al mercat de treball i afavoreixen també una millor percepció i valoració tant entre les empreses com per part del jovent i de les seves famílies.

Des de la perspectiva de la qualitat de l'ocupació en general es constaten unes millors condicions salarials, d'estabilitat en el lloc o de jornada laboral entre els graduats d'FP comparats amb els joves de la seva mateixa promoció o, fins i tot, entre la població en general, especialment entre els graduats en FP de Grau Superior.

8.6 La FP com a instrument de formació permanent.

En l'estudi es constata que la crisi coincideix amb un significatiu i cada cop més important retorn de joves i fins i tot d'adults als estudis d'FP.

Això s'ha pogut veure en la mateixa Taula 20 que abans s'ha esmentat. En ella es pot observar el nombre important de persones que accedeixen als estudis d'FP i que no provenen del 4art curs de la ESO.

Quan s'analitzen amb detall aquestes dades es pot constatar que un percentatge una superior al 25% té una edat superior a la que li correspondria per estar fent estudis d'FP encara que hagués repetit alguns cursos.

Es a dir si bé estudiar FP encara és massa sovint una opció secundària al moment de començar ensenyaments no obligatoris, esdevé més endavant com un recurs adient per a moltes persones que hi accedeixen unes vegades des de la universitat i d'altres des del mateix mercat de treball, quan estan ja treballant.

Aquest fet, que podria semblar paradoxal vist des de la llunyania, no ho és tant vist amb més detall. Les dades d'adults, ocupats o en recerca de feina, matriculats en Cicles Formatius confirmen la utilitat social, econòmica i professional dels estudis d'FP. L'accés continuat de persones adultes als Cicles Formatius, sobre tot als Superiors, en els anys de la crisi i els següents ha palesat el valor de la FP inicial com recurs adient per a millorar la qualificació professional de les persones i ampliar i optimitzar les seves possibilitats d'inserció laboral.

El nombre creixent de persones adultes que es matriculen i cursen Cicles Formatius indica que cada vegada més la FP s'utilitza com a eina de reciclatge i/o promoció professional per aquelles persones madures, sovint ocupades, que necessiten millorar la seva qualificació. Aquesta situació és més freqüent en determinats sectors o activitats, especialment en aquells que compten amb professions regulades.

8.7 L'evolució de les especialitats d'FP: el problema de les especialitats industrials

La demanda d'estudis d'FP segueix l'evolució del mercat, especialment en aquells casos en els que s'ha regulat l'exercici de la professió, deixant clar, tal com es podia suposar, que una demanda de titulació estimula la formació.

En qualsevol cas les dades indiquen una demanda creixent de formació en el sector serveis que s'incrementa de manera desmesurada, especialment els serveis a les persones que queden per sobre de manera molt destacada als serveis a les empreses i que ambdues superen de llarg els graduats en els altres sectors.

Sembla lògic que passi això donada la contribució al PIB del sector serveis comparat amb els altres sectors.

El cas més preocupant és el referit al sector industrial, que veu com el nombre d'estudiants disminueix quan és un dels sectors en els que hi ha una alta demanda de persones formades. Les raons d'aquesta disminució poden ser de diferent naturalesa, la primera és que, malgrat ser un sector que aporta molta riquesa i ofereix bones condicions de treball i sous superiors, és també un sector molt vulnerable a les crisis (al tractar-se d'un sector representatiu per excel·lència de l'economia productiva), el que més expedients reguladors ha presentat i amb el major nombre de treballadors afectats per la pèrdua de la feina.

També cal considerar que les professions industrials pateixen d'una mala imatge entre molts sectors socials, que encara les identifiquen amb treballs onerosos, realitzats en entorns poc confortables i exposats a uns majors riscos laborals. Malauradament sovint no es percep prou com les innovacions tecnològiques han produït transformacions radicals en l'exercici de les professions industrials, millorant-les de forma substancial.

8.8 La Formació en Centres de Treball

En relació amb la Formació en Centres de Treball (FCT) convé destacar i posar de relleu que les empreses es mostren altament satisfetes, tant pel que fa a la seva realització com a la seva pròpia participació. De fet malgrat la crisi i un cop superat un primer moment de convulsió, l'oferta de places per a FCT s'ha incrementat. També és remarcable la diversitat d'empreses que hi participen, tant de pel que fa al sector d'activitat, com a la tipologia, volum i grandària, o naturalesa jurídica.

Els temors inicials sobre el risc que la FCT pogués convertir-se en una manera de realitzar treball encobert per a l'empresa s'han esvaït. També ha estat totalment superada la reticència de certs empresaris a que l'arribada de joves en pràctiques comportés alteracions en els centres de treball.

La funcionalitat de la FCT es veu plenament confirmada quan s'observen les vies d'accés dels joves per trobar feina i es constata que l'empresa on han realitzat les pràctiques apareix com a la primera opció. D'altra banda aquesta dada confirma que les mateixes empreses utilitzen la FCT per a la renovació i/o nova contractació del seu personal.

En conclusió l'FCT ha esdevingut al llarg dels anys l'element de base per al desenvolupament de la col·laboració entre centres de formació i empreses i en el banc de proves imprescindible per promoure el coneixement d'ambdós agents.

La millora i ampliació d'aquesta col·laboració ja està en marxa i caldrà afavorir-la i impulsar-la.

8.9 El coneixement com a possible solució.

Un dels problemes que s'han explicitat en aquest estudi és el referit a l'Abandonament Escolar Prematur (AEP) i la seva relació d'una banda amb el mercat de treball com a context que pot afavorir l'abandonament i, per l'altra, amb la dificultat que comporta que una societat amb alts índexs d'abandonament pugui ser competitiva en el marc global actual.

La correlació entre taxa d'atur i abandonament, però especialment entre creació de llocs de treball de baix valor afegit en coneixement i abandonament és preocupant en països com Catalunya en els que la taxa d'AEP és molt alta.

La crisi ens aporta evidències clares de la fragilitat dels llocs de treball de baixa intensitat en coneixement i sembla que la població adulta ha començat a entendre la necessitat de formació per tal de reforçar la seva ocupabilitat.

La incorporació del coneixement en el treball representa un canvi molt important en les condicions de treball i en el creixement de l'economia. Aquesta incorporació s'està produint també de manera lenta però sostinguda en el mercat de treball català.

Malgrat aquests indicis encara estem lluny de poder pensar en una societat que s'estructura a l'entorn del coneixement com a valor en l'economia. La sortida de la crisi hauria de reforçar aquesta tendència que ens permetria poder jugar un paper competitiu en el mercat global.

S'ha de destacar també que la intensitat de coneixement és una de les mesures relacionades amb la qualitat de l'ocupació i que dona una mesura de les més o menys bones condicions de treball. De forma directa es pot concloure que a major intensitat del coneixement en l'exercici de la professió millors condicions de treball per a la persona ocupada.

En línies generals sembla que la crisi aboca el mercat català cap a una major intensitat en coneixement. Aquest fet comportaria en conseqüència la corresponent millora de la qualificació dels nous professionals que s'incorporen i la necessitat d'ampliar i millorar la seva formació i estudis per a garantir-hi la seva inserció laboral.

En aquest estudi s'han aportat indicadors que apunten cap a una millora en aquesta direcció, cal però tenir present que aquests indicadors de millora són ara per ara força incipients i encara no està garantida la seva consolidació.

Convé una aposta decidida, tant des de les administracions com des dels agents socials, per avançar en la necessària millora de l'activitat econòmica i del mercat de treball català que faci possible aconseguir el seu assoliment i la seva inserció entre les economies i societats avançades del segle XXI.

Índex de taules

Taula 01: Marc conceptual (univers, dimensions, subdimensions i indicadors) de l'estudi Empresa i Formació Professional: Efectes de 10 anys de crisi (2008-2018).

Taula 02: Evolució de la població a Catalunya i el seu pes sobre la població a Espanya (2000-2018).

Taula 03: Població segons nacionalitat a Catalunya (2005-2018).

Taula 04: Piràmide de població de Catalunya segons naturalesa (2000 i 2015).

Taula 05: Nombre d'alumnes estrangers per tipus d'ensenyament a Catalunya (2005-2015).

Taula 06: Evolució de l'estructura poblacional de Catalunya (2000-2018).

Taula 07: Taxa d'activitat de la població catalana, espanyola i europea de 15 a 64 anys (2005, 2012 i 2018).

Taula 08. Producte Interior Brut de Catalunya i pes sobre el PIB d'Espanya (2000-2018).

Taula 09. Pes del Valor afegit brut dels grans sectors de producció sobre el Valor Afegit Brut de Catalunya (2000-2018).

Taula 10: Distribució dels treballadors afectats pels expedients reguladors segons grans sectors d'activitat econòmica a Catalunya (2005-2018).

Taula 11: Estoc d'empreses totals i per grans sectors d'activitat a Catalunya (2009-2017).

Taula 12: Taxa de temporalitat en funció del capital tecnològic del sector i el nivell educatiu del treballador (4t 2016).

Taula 13: Productivitat dels factors de treball a Catalunya (2005-2018).

Taula 14: Valor afegit brut per treballador i grans sectors d'activitat a Catalunya i àmbit de planificació (2015).

Taula 15: Cost anual brut empresarial en euros per treballador segons grans sectors a Catalunya (2005-2018).

Taula 16: Valora afegit brut per treballador segons sector a Catalunya (2008-2016).

Taula 17: Nombre de treballadors segons intensitat de coneixement de l'empresa a Catalunya (2005-2018).

Taula 18: Nombre d'estudiant als diferents nivells educatius a Catalunya (2000-2018).

Taula 19: Transició de la població d'educació secundària obligatòria a educació post obligatòria no terciària a Catalunya (1999-2018).

Taula 20: Alumnat de primer curs de Batxillerat, CFGM i PFI/PQ-PI al curs 2017-2018 segons estudis d'origen el curs 2016-2017 a Catalunya (2016-2018).

Taula 21: Alumnat que realitza CFGM (1r curs y 2n curs) segons edat a Catalunya al curs 2017-2018.

Taula 22: Abandonament Escolar Prematur a Catalunya, Espanya i la Unió Europa (2001-2018).

Taula 23: Estudis de la població adulta a Catalunya, Espanya i Europa (2015).

Taula 24: Abandonament Escolar Prematur i Atur a Catalunya (2005-2018).

Taula 25: Població ocupada per grups d'edat a Catalunya (2005-2018).

Taula 26: Graduats ocupats per grup d'edat d'FP i Esports a Catalunya (2012-2018).

Taula 27: Evolució dels graduats d'FP a Catalunya (2006-2018).

Taula 28: Distribució de la població de graduats (CGFM) segons edat a Catalunya (2012-2018).

Taula 29: Distribució de la població de graduats (CGFS) segons edat a Catalunya (2012-2018).

Taula 30: Situació laboral dels graduats d'FP i Esports a Catalunya (2007-2018).

Taula 31: Salari net mensual mitja per grups d'edats a Catalunya (2005-2018).

Taula 32: Distribució dels salari dels graduats d'FP i Esports a Catalunya (2009-

2017).

Taula 33: Tipologia de contracte dels graduats d'FP i Esports (CFGM) a Catalunya (2007-2018).

Taula 34: Tipologia de contracte dels graduats d'FP i Esports (CFGS) a Catalunya (2007-2018).

Taula 35: Distribució dels graduat (homes) en FP i Esports segons el sector d'activitat dels estudis cursats a Catalunya (2007-2018).

Taula 36: Distribució de les graduades (dones) en FP i Esports segons el sector d'activitat dels estudis cursats a Catalunya (2007-2018).

Taula 37: Situació laboral dels graduats (homes) d'FP i Esports a Catalunya (2007-2018).

Taula 38 Situació laboral de les graduades (dones) d'FP i Esports a Catalunya (2007-2018).

Taula 39: Tipologia de contracte dels graduats (homes) d'FP i Esports a Catalunya (2007-2018).

Taula 40: Tipologia de contracte de les graduades (dones) d'FP i Esports a Catalunya (2007-2018).

Taula 41: Distribució dels salaris dels graduats (homes) d'FP i Esports a Catalunya (2009-2017).

Taula 42: Distribució dels salaris de les graduades (dones) d'FP i Esports a Catalunya (2009-2017).

Taula 43: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus Mitjans (2014).

Taula 44: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus superiors (2014).

Taula 45: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus mitjans (2017).

Taula 46: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus superiors (2017).

Taula 47: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus mitjans (2018).

Taula 48: Inserció laboral i característiques de l'ocupació per famílies professionals i graus superiors (2018).

Taula 49: Distribució dels graduats (CFGM) d'FP i Esports segons sector d'activitat al que pertanyen els seus estudis a Catalunya (2007-2018).

Taula 50: Distribució dels graduats (CFGS) d'FP i Esports segons sector d'activitat al que pertanyen els seus estudis a Catalunya (2007-2018).

Taula 51: Nombre d'empreses que col·laboren amb un centre d'FP realitzant practiques a Catalunya (2011-2018).

Taula 52: Empreses que col·laboren amb un centre d'FP realitzant practiques segons mida a Catalunya (2011-2018).

Taula 53: Estoc d'empreses per mida a Catalunya (2005-2017).

Taula 54: Principals vies d'accés dels graduats d'FP i Esports (CFGM) a Catalunya (2008-2018).

Taula: 55 Principals vies d'accés dels graduats d'FP i Esports (CFGS) a Catalunya (2008-2018).

Taula 56. Valoració de l'empresa del nivell competencial de l'estudiant a Catalunya entre els cursos 2011/2012 y 2017/2018.

Taula 57. Valoració de l'empresa de la relació amb el tutor del centre a Catalunya (cursos 2011/2012 y 2017/2018).

Taula 58. Valoració general de l'empresa sobre la relació de pràctiques a Catalunya (cursos 2011/2012 y 2017/2018).

Taula 59 . Valoració general de l'empresa sobre si repetiria l'experiència de la relació de pràctiques a Catalunya (cursos 2011/2012 y 2017/2018).

Bibliografia

Caixabank Research (2017). *Tecnologia y empleo de calidad: ¿una relación cambiante?*. Caixabank Research. Barcelona. Recuperado a través de https://www.caixabankresearch.com/sites/default/files/documents/27_Focus_7_CAST.pdf

Consell General de Cambres de Catalunya. *Banc Integrat de Dades* (2019). <https://www.empresaformacio.org/sBid>

- (2019). *Col·laboració de les empreses amb l'FP 2018*. Consell General de Cambres. Barcelona.
- (2019). *Inserció laboral dels ensenyaments professionals 2018*. Consell General de Cambres i Departament d'Educació. Barcelona.
- (2018). *Inserció laboral dels ensenyaments professionals 2017*. Consell General de Cambres i Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- (2017). *Col·laboració de les empreses amb l'FP 2016-17*. Consell General de Cambres. Barcelona.
- (2017). *Inserció laboral dels ensenyaments professionals 2016*. Consell General de Cambres i Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- (2016). *Inserció laboral dels ensenyaments professionals 2015*. Consell General de Cambres i Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- (2015). *Inserció laboral dels ensenyaments professionals 2014*. Consell General de Cambres i Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- (2014). *Inserció laboral dels ensenyaments professionals 2013*. Consell General de Cambres i Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- (2013). *Inserció laboral dels ensenyaments professionals 2012*. Consell General de Cambres i Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- (2012). *Inserció laboral dels ensenyaments professionals 2011*. Consell General de Cambres i Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- (2011). *Inserció laboral dels ensenyaments professionals 2010*. Consell General de Cambres i Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- (2010). *Inserció laboral dels ensenyaments professionals 2009*. Consell General de Cambres i Departament d'Educació. Barcelona.
- (2009). *Inserció laboral de les persones graduades de formació professional inicial 2008*. Consell General de Cambres i Departament d'Educació. Barcelona.
- (2008). *Inserció laboral de les persones graduades de formació professional inicial 2006-2007*. Consell General de Cambres i Departament d'Educació. Barcelona.

Colomé, F., Farriols, X. i Francí, J. (2015): *La mobilitat dels joves en Formació Professional*. Barcelona: Fundació Catalunya-Europa.

Departament de vicepresidència i economia i hisenda (2019). <http://economia.gencat.cat/ca/inici>

Departament d'Educació (2019). <http://ensenyament.gencat.cat/ca/inici/>

Domingo, A. (2016). "Resiliencia y estrés demográfico en la Cataluña del siglo XXI": Revista Perspectivas Demográficas. N/S. (02). NS/NS. Recuperat a través de https://ced.uab.cat/PD/PerspectivesDemografiques002_ESP.pdf

Eurostat (2019). <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>

Francí, J. (2013): *Formació Professional: nou cicle, qüestió de voluntats*. Barcelona: Fundació Catalunya-Europa.

Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT (2019). <http://www.idescat.net/>

Institut d'estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, IERMB (2019). <https://iermb.uab.cat/ca/>

Instituto Nacional d'Estadística, INE (2019). <https://www.ine.es/>

Observatori del Treball i Model Productiu (2019). <http://observatoritreball.gencat.cat/ca/inici/>

Salvador, G. et Homs, O. (2016). *Raó de Catalunya: La societat catalana al segle XXI*. Enciclopèdia Catalana S.A. Barcelona.

Statistical Office of the European Communities, Eurostat (2019). <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>

Rodrik D, Sabel C. (2019). *Building a Good Jobs Economy*. Working Paper. Recuperat a través de <http://j.mp/2G5tnvX>

Annexos

Annex 01: Salari mensual mitjà net a Catalunya (2005-2017)

Any	Salari brut anual mitjà
2005	▼ 1174,36
2006	▼ 1232,46
2007	▬ 1272,44
2008	▬ 1342,59
2009	▲ 1366,17
2010	▲ 1394,13
2011	▲ 1396,46
2012	▲ 1393,57
2013	▲ 1385,06
2014	▲ 1369,66
2015	▲ 1388,24
2016	▲ 1394,44
2017	▲ 1428,45

Nota: A l'any 2008 es produeix una ruptura de sèrie.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

Annex 02: Any (VI) i Sector d'activitat dels estudis cursat (VD) per a graduats d'FP i Esports a Catalunya segmentat Gènere (2007-2018).

Pruebas de chi-cuadrado				
Sexe		Valor	df	Significació asimptótica (bilateral)
DONA	Chi-cuadrado de Pearson	3756,702 ^b	55	0,000
	Rao de verosimilitud	3749,985	55	0,000
	Asociación lineal por lineal	457,856	1	0,000
	N de casos válidos	123742		
HOME	Chi-cuadrado de Pearson	3861,769 ^c	55	0,000
	Rao de verosimilitud	4032,390	55	0,000
	Asociación lineal por lineal	890,631	1	0,000
	N de casos válidos	136297		
Total	Chi-cuadrado de Pearson	5003,143 ^a	55	0,000
	Rao de verosimilitud	5068,904	55	0,000
	Asociación lineal por lineal	166,806	1	0,000
	N de casos válidos	260039		

Font: Elaboració pròpia en base a dades del qBID.

Annex 03: Mesures direccionals de variables per a Any (VI) i Sector d'activitat dels estudis cursat (VD) per a graduats d'FP i Esports a Catalunya segmentat Gènere (2007-2018).

Mesures direccionals							
Sexe			Valor	Error estàndard asimptòtic	T aproximada ^{a,b}	Significació aproximada ^a	
DONA		Simètric	0,009	0,000	30,870	,000 ^c	
	Nominal per Nominal	Coeficient d'incertesa	Família dependent	0,015	0,000	30,870	,000 ^c
			Any Graduació dependent	0,006	0,000	30,870	,000 ^c
	Ordinal per ordinal	d de Somers	Simètric	-0,076	0,002	-33,042	0,000
			Família dependent	-0,061	0,002	-33,042	0,000
			Any Graduació dependent	-0,100	0,003	-33,042	0,000
HOME		Simètric	0,008	0,000	32,827	,000 ^c	
	Nominal per Nominal	Coeficient d'incertesa	Família dependent	0,011	0,000	32,827	,000 ^c
			Any Graduació dependent	0,006	0,000	32,827	,000 ^c
	Ordinal per ordinal	d de Somers	Simètric	0,048	0,002	22,335	0,000
			Família dependent	0,042	0,002	22,335	0,000
			Any Graduació dependent	0,056	0,003	22,335	0,000
Total		Simètric	0,005	0,000	36,040	,000 ^c	
	Nominal per Nominal	Coeficient d'incertesa	Família dependent	0,008	0,000	36,040	,000 ^c
			Any Graduació dependent	0,004	0,000	36,040	,000 ^c
	Ordinal per ordinal	d de Somers	Simètric	0,000	0,002	0,123	0,902
			Família dependent	0,000	0,001	0,123	0,902
			Any Graduació dependent	0,000	0,002	0,123	0,902

Font: Elaboració pròpia en base a dades del qBID.

Annex 04: Estadístics d'associació de variables per a Any (VI) i Situació laboral (VD) per a graduats d'FP i Esports a Catalunya segmentat Gènere (2007-2018).

Proves de chi-quadrat				
Sexe		Valor	df	Significació asimptòtica (bilateral)
DONA	Chi-quadrat de Pearson	4277,070 ^b	33	0,000
	Rao de verosimilitud	4375,902	33	0,000
	N de casos vàlids	123742		
HOME	Chi-quadrat de Pearson	5228,122 ^c	33	0,000
	Rao de verosimilitud	5407,053	33	0,000
	N de casos vàlids	136296		
Total	Chi-quadrat de Pearson	9376,406 ^a	33	0,000
	Rao de verosimilitud	9639,664	33	0,000
	N de casos vàlids	260038		

Font: Elaboració pròpia en base a dades del qBID.

Annex 05: Mesures direccionals de variables per a Any (VI) i Situació laboral (VD) per a graduats d'FP i Esports a Catalunya segmentat Gènere (2007-2018).

Mesures direccionals							
Sexe			Valor	Error estàndard asimptòtic	T aproximada ^b	Significació aproximada	
DONA			Simètric	0,009	0,000	33,815	,000 ^c
	Nominal per Nominal	Coeficient d'incertesa	1. Quina és la teva situació actual? Dependent Any	0,014	0,000	33,815	,000 ^c
			Graduació dependent	0,007	0,000	33,815	,000 ^c
			Simètric	-0,042	0,002	-18,764	0,000
	Ordinal per ordinal	d de Somers	1. Quina és la teva situació actual? dependent Any	-0,037	0,002	-18,764	0,000
			Graduació dependent	-0,048	0,003	-18,764	0,000
HOME			Simètric	0,011	0,000	37,903	,000 ^c
	Nominal per Nominal	Coeficiente d'incertesa	1. Quina és la teva situació actual? dependent Any	0,016	0,000	37,903	,000 ^c
			Graduació dependent	0,008	0,000	37,903	,000 ^c
			Simètric	-0,045	0,002	-20,789	0,000
	Ordinal per ordinal	d de Somers	1. Quina és la teva situació actual? dependent Any	-0,039	0,002	-20,789	0,000
			Graduació dependent	-0,052	0,002	-20,789	0,000
Total			Simètric	0,010	0,000	50,370	,000 ^c
	Nominal per Nominal	Coeficient d'incertesa	1. Quina és la teva situació actual? dependent Any	0,015	0,000	50,370	,000 ^c
			Graduació dependent	0,007	0,000	50,370	,000 ^c
			Simètric	-0,044	0,002	-28,348	0,000
	Ordinal per ordinal	d de Somers	1. Quina és la teva situació actual? dependent Any	-0,039	0,001	-28,348	0,000
			Graduació dependent	-0,051	0,002	-28,348	0,000

Font: Elaboració pròpia en base a dades del qBID

Annex 06: Estadístics d'associació de variables per Any (VI) i Duració del contracte (VD) per a graduats d'FP i Esports a Catalunya segmentat Gènere (2007-2018).

Proves de chi-quadrat				
Sexe		Valor	df	Significació asimptòtica (bilateral)
DONA	Chi-quadrat de Pearson	504,328 ^b	33	0,000
	Raó de verosimilitud	501,440	33	0,000
	N de casos vàlids	64533		
HOME	Chi-cuadrat de Pearson	821,964 ^c	33	0,000
	Raó de verosimilitud	838,648	33	0,000
	N de casos vàlids	68604		
Total	Chi-quadrat de Pearson	1161,842 ^a	33	0,000
	Raó de verosimilitud	1165,237	33	0,000
	N de casos vàlids	133137		

Font: Elaboració pròpia en base a dades del qBID.

Annex 07: Mesures direccionals de variables per Any (VI) i Duració del contracte (VD) per a graduats d'FP i Esports a Catalunya segmentat Gènere (2007-2018).

Mesures direccionals							
Sexe			Valor	Error estàndard asimptòtic	T aproximada ^b	Significació aproximada	
DONA	Nominal per Nominal	Coeficient d'incertesa	Simètric	0,002	0,000	11,206	,000 ^c
			6. Quin tipus de contracte tens? Dependent Any	0,004	0,000	11,206	,000 ^c
			Graduació dependent	0,002	0,000	11,206	,000 ^c
			Simètric	0,031	0,003	10,042	0,000
	Ordinal per ordinal	d de Somers	6. Quin tipus de contracte tens? Dependent Any	0,024	0,002	10,042	0,000
			Graduació dependent	0,043	0,004	10,042	0,000
			Simètric	0,004	0,000	14,774	,000 ^c
			6. Quin tipus de contracte tens? Dependent Any	0,006	0,000	14,774	,000 ^c
HOME	Nominal per Nominal	Coeficient d'incertesa	Graduació dependent	0,002	0,000	14,774	,000 ^c
			Simètric	0,021	0,003	7,058	0,000
			6. Quin tipus de contracte tens? Dependent Any	0,017	0,002	7,058	0,000
			Graduació dependent	0,027	0,004	7,058	0,000
Total	Nominal per Nominal	Coeficient d'incertesa	Simètric	0,003	0,000	17,199	,000 ^c
			6. Quin tipus de contracte tens? Dependent Any	0,005	0,000	17,199	,000 ^c
			Graduació dependent	0,002	0,000	17,199	,000 ^c
			Simètric	0,025	0,002	11,843	0,000
	Ordinal per ordinal	d de Somers	6. Quin tipus de contracte tens? Dependent Any	0,020	0,002	11,843	0,000
			Graduació dependent	0,034	0,003	11,843	0,000

Font: Elaboració pròpia en base a dades del qBID..

Annex 08: Estadístics d'associació de variables per Any (VI) i Salari (VD) per a graduats d'FP i Esports a Catalunya segmentat Gènere (2007-2018).

Proves chi-quadrat				
Sexe		Valor	df	Significació asimptòtica (bilateral)
	Chi-cuadrado de Pearson	9087,703 ^b	60	0,000
DONA	Rao de verosimilitud	9777,435	60	0,000
	N de casos vàlids	29259		
	Chi-cuadrado de Pearson	8423,825 ^c	60	0,000
HOME	Rao de verosimilitud	9256,658	60	0,000
	N de casos vàlids	39569		
	Chi-cuadrado de Pearson	17266,359 ^a	60	0,000
Total	Rao de verosimilitud	18986,301	60	0,000
	N de casos vàlids	68828		

Font: Elaboració pròpia en base a dades del qBID.

Annex 09: Mesures direccionals de variables per Any (VI) i Salari (VD) per a graduats d'FP i Esports a Catalunya segmentat Gènere (2007-2018).

Mesures direccionals							
Sexe			Valor	Error estandard asimptotic	T aproximada ^b	Significació aproximada	
DONA	Nominal per Nominal	Coeficient d'incertesa	Simètric	0,090	0,001	75,250	,000 ^c
			7. Quin salari net mensual guanyes? Dependent Any Graduació dependent	0,125	0,001	75,250	,000 ^c
	Ordinal per ordinal	d de Somers	Simètric	0,028	0,005	6,120	0,000
			7. Quin salari net mensual guanyes? dependent Any Graduació dependent	0,025	0,004	6,120	0,000
			Simètric	0,034	0,005	6,120	0,000
			7. Quin salari net mensual guanyes? dependent Any Graduació dependent	0,034	0,005	6,120	0,000
HOME	Nominal per Nominal	Coeficiente d'incertesa	Simètric	0,062	0,001	72,064	,000 ^c
			7. Quin salari net mensual guanyes? dependent Any Graduació dependent	0,082	0,001	72,064	,000 ^c
	Ordinal per ordinal	d de Somers	Simètric	0,009	0,004	2,147	0,032
			7. Quin salari net mensual guanyes? dependent Any Graduació dependent	0,008	0,004	2,147	0,032
			Simètric	0,010	0,005	2,147	0,032
			7. Quin salari net mensual guanyes? dependent Any Graduació dependent	0,010	0,005	2,147	0,032
Total	Nominal per Nominal	Coeficiente d'incertesa	Simètric	0,073	0,001	104,828	,000 ^c
			7. Quin salari net mensual guanyes? dependent Any Graduació dependent	0,098	0,001	104,828	,000 ^c
	Ordinal per ordinal	d de Somers	Simètric	0,058	0,001	104,828	,000 ^c
			7. Quin salari net mensual guanyes? dependent Any Graduació dependent	0,016	0,003	5,179	0,000
			Simètric	0,014	0,003	5,179	0,000
			7. Quin salari net mensual guanyes? dependent Any Graduació dependent	0,018	0,003	5,179	0,000

Font: Elaboració pròpia en base a dades del qBID.

Annex 10: Principals vies d'accés dels graduats (homes) d'FP i Esport a Catalunya (2007-2018).

Nota: A la taula només s'inclouen les principals vies d'accés (≥ 10), per tant el sumatori no correspon a 1.

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

Annex 11: Principals vies d'accés dels graduats (dones) d'FP i Esport a Catalunya (2007-2018).

Nota: A la taula només s'inclouen les principals vies d'accés (≥ 10), per tant el sumatori no correspon a 1.

Font: Elaboració pròpia partir de dades del qBID.

